

Täysistunto

Torstai 19.10.2023 klo 15.59—20.00

Täysistunto alkoi klo 15.59. Täysistunto päättyi klo 20.00.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (15.59—17.59) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (17.59—20.00).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottujen etuuksien ja rahamäärien indeksitarkistuksista vuosina 2024–2027 ja siihen liittyviksi laeiksi sekä lapsilisälain 7 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 75/2023 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja sivistysvaliokunnan on annettava lausunto. Keskustelu asiasta päättyi 17.10.2023 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa Lauri Lyly on Anna-Kristiina Mikkosen kannattamana vastoin puhemiesneuvoston ehdotusta ehdottanut, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, sivistysvaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

Puhemiesneuvosto on 18.10.2023 pitämässään kokouksessa tarkistanut aikaisempaa ehdotustaan ja ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, sivistysvaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

Selonteko hyväksyttiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kun puhemiesneuvoston tarkistettu ehdotus on valiokuntien osalta sama kuin Lauri Lylyn ehdotus, puhemiesneuvoston ehdotus hyväksyttäneen?

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksyttiin ja asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, sivistysvaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

3. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Petteri Orpo
valtiovarainministeri Riikka Purra
ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen
puolustusministeri Antti Häkkänen
työministeri Arto Satonen
maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah
ulkoministeri Elina Valtonen
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Anders Adlercreutz
tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala
liikunta-, urheilu-, ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist
liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne
sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso
kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen
elinkeinoministeri Wille Rydman

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 3. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

On toivottavaa, että kukin kysymys on osoitettu yhdelle ministerille.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

3.1. Suullinen kysymys vuokralääkäreistä (Ilmari Nurminen sd)

Suullinen kysymys SKT 37/2023 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 **Ilmari Nurminen sd:** Arvoisa puhemies! Etelä-Karjalassa maksettiin kolmen silmälääkärin työpanoksesta Mehiläiselle 315 000 euroa kuukaudessa, eli yli satatuhatta euroa yhdestä lääkäristä vuokrafirmalle kuukaudessa. Ihmiset kokevat oikeutetusti, että tällaiset palkkiot ovat täysin kohtuuttomia ja epäoikeudenmukaisia. Hallitus kohdistaa soiteen ennennäkemättömät 1,4 miljardin leikkaukset, jotka heikentävät ihmisten hoitoon pääsyä ja hoidetuksi tulemistä entisestään, mutta samaan aikaan on rahaa maksaa posketomia summia vuokralääkäriyrityksille. Tähän asiaan on puututtava.

Esitimme eilen hallitukselle toimia, joilla sote-markkinoita voitaisiin suitsia. Olette nyt nukkuneet yön yli. Mitä olette, arvoisa ministeri Juuso, niistä mieltä, ja ryhdyttekö toimiin, joilla suitsitaan vuokralääkärifirmoja? [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.03 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vuokralääkäreitä on Suomessa toiminut useita vuosia. Tämä ei ole mikään uusi asia, vaan heitä on todellakin ollut. Asia on noussut keskusteluun nyt, kun media on nostanut esiin nämä kohtuuttomat korvaukset, mitä jotkut hyvinvointialueet ovat joutuneet vuokralääkäreille maksamaan. Asia on vakava. Asiaan täytyy puuttua, ja sen me tulemme tekemään.

Valtiovarainministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö ovat yhdessä perustaneet työryhmän, missä tätä asiaa pohditaan, ja odotan sieltä nopeita toimenpiteitä. [Sanna Antikainen: Erinomainen vastaus!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

16.03 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei ole kestävä, kun vuokrafirmassa puolet vähemmästä työmäärästä saa jopa kolminkertaisen palkkion verrattuna virkalääkäriin. Hyvä ministeri, kyllä asiaan pitää nyt puuttua. Nyt tarvitaan puheiden ja työryhmien sijaan tekoja. Te ette ole esittänyt vielä yhtään uskottavaa toimenpidettä sote-markkinoiden suitsimiseksi. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Esitän tässä nyt vielä kolme keskeisintä esitystä, jotka eilen toimme esille. [Sanna Antikainen: Teidän tekemättömien töiden lista!] Ensinnäkin teidän tulee selvittää keinoja rajoittaa voiton tavoittelua. Toiseksi, vuokratyövoiman käyttöä ja kestoja tulee rajata lainsäädännöllä. Kolmanneksi, hallituksen tulee säätää vuokratyön kustannusten enimmäiskatto.

Arvoisa ministeri Juuso, veronmaksajien rahoja ei voi käyttää näin anteliaasti, kanavoiden terveysbisnekseen. Oletteko valmis suitsimaan vuokralääkäriyritysten kohtuutonta voitontavoittelua, ja tartutteko näihin ehdotuksiimme? [Juho Eerola: Miksi tätä ei tehnyt edellinen hallitus?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.05 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Asioilla on aina monta puolta. Näitä vuokralääkäreitä tarvitaan monessa terveyskeskuksessa tällä hetkellä, jotta voidaan tarjota potilaille lakisääteiset palvelut, eli hoitoonpääsy 14 vuorokaudessa. Jos siellä ei omaa lääkärikuntaa ole, niin vuokralääkäreillä tämä hoituu. Eli tarvitsee hyvin huolellisesti miettiä, miten me tätä rajoitamme, jotta se ei huononna potilaiden hoitoonpääsyä.

On totta, että tälle pitää jotakin tehdä. Näitä ehdotuksia varmaan nyt kuunnellaan monessa suunnassa, ja voin viedä niitä eteenpäin keskusteltavaksi tähän ryhmään, missä tätä asiaa pohditaan. Mutta kyllä asia on tärkeä, olette siinä ihan oikeassa, ja kyllä meidän täytyy sellainen järjestelmä kehittää, että lääkärikustannukset ovat kohtuulliset ja myöskin hoitoon pääsee niissä lakisääteisissä ajoissa. [Sheikki Laakso: Siinä kuulitte, hyvin hoituu!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

16.06 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus tuo eduskuntaan tänä syksynä ennennäkemättömät lähes 3 miljardin euron leikkaukset sote-sektorilta, kun otetaan myöskin sosiaaliturva huomioon. Te toimitte todella kiireesti ja saatte ehdotuksia aikaan, jopa lausuntokierrosten lyhyttä. Viisikin työpäivää yhdessä esityksessä on ollut suurin piirtein pohjanoteeraus. Siksi on tärkeää, että tässä asiassa toimitaan yhtä nopeasti kuin sosiaaliturvan ja sosiaali- ja terveydenhuollon leikkauksissa.

Kysynkin nyt hallitukselta: kuinka nopeasti näitä yksittäisiä toimia alatte tuoda eduskuntaan? Ennen joulua olisi hyvä saada jo ensimmäiset esitykset pöytään. Asia on sen verran vakava, että ostopalveluiden hintojen nousu, joka ajoittuu tämän vuoden loppupuolelle, sekä myöskin ostolääkäreiden hintojen posketon nousu johtavat nyt siihen, että sosiaali- ja terveydenhuollossa maksetaan ylisuuria kuluja näistä. Sama tiukka linja pitäisi olla myöskin tämän ongelman hoitamisen suhteen. [Puhemies koputtaa] Kysynkin: millä aikataululla saamme ensimmäiset esitykset? [Ben Zyskowicz: Millä aikataululla korjaatte Kiurun vahinkoja? — Naurua]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso.

16.07 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lainsäädännön uudistaminen, kuten monet teistä hyvin tietävät, ei tapahdu mitenkään kovin nopeasti. Lausuntoajat ovat 6—8, 6—10 viikkoa. [Välihuutoja vasemmalta] Ja laki tarvitsee valmistella hyvin huolellisesti ja siihen tehdä siihen liittyvät vaikutusarviot. Valmistelutyö on aloitettu ministeriössä useiden hallitusohjelmakirjausten johdosta, mutta niiden eteneminen ei etene viikossa eikä kahdessa, vaan tähän tarvitaan laajaa valmistelutyötä, myöskin laajat lausuntokierrokset, ja toivon mukaan ensi vuoden alussa pääsemme tuomaan näitä lakiesityksiä sitten eduskunnalle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

16.08 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Alkuvuodesta 2022 käytiin historialliset, ensimmäiset aluevaalit, ja niissä sekä keskusta että kokoomus lupasivat, että jokaisella paikkakunnalla on tarjolla ihmisille sosiaali- ja terveystalveta. Eilen välikysymyskeskustelussa pääministeri Orpo ilmoitti, että ei ole enää kokoomus tämän takana.

Perussuomalaiset ilmoitti vaaleissa, kun puhuttiin sosiaali- ja terveystalvetaista, että bensan hintaa pitää alentaa. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Se oli perussuomalaisten aluevaalilupaus, kun puhuttiin ihmisten lääkäripalveluista ja sosiaaltalvetaista. No, miten kävi, kun perussuomalaiset meni hallitukseen: palvelut keskittyvät maakunnissa ja lähioissa, ja bensan hintakin vain nousee.

Arvoisa pääministeri Orpo, te sanoitte eilen, että tämä malli keskittää. Tämä ei pidä paikkaansa. Tämä on aivan eri asia. Keskustalle sote-uudistus ei ollut koskaan keskittävä malli, [Jenna Simula: Keskusta keskittää!] mutta kokoomukselle kaikki soten ympärillä tehdyt toimenpiteet ovat aina olleet keskittämistä. Nyt kysyisin asiasta vastaavalta ministeriltä, Kaisa Juusolta: oletteko te valmis [Puhemies koputtaa] tarttumaan eilen keskustan esittämiin kuuteen toimenpiteeseen hyvinvointialueitten tilanteen parantamiseksi? [Sanna Antikainen: Ai niin, se teidän tekemättömien töiden lista!]

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.09 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä kuusi toimenpidettä:

Se ensimmäinen oli, että luopuisimme tästä 1,4 miljardin tavoitteesta vähentää näitä kustannusten nousuja. Siitä emme ole tässä vaiheessa luopumassa. Koetan muistella, mitä muita siinä oli.

Te puhuitte myöskin ammatinharjoittajamallin käyttöönotosta. Kyllä, se on selvityksessä myöskin. Mitähän muita asioita siinä oli? Nyt ei ole sitä lunttilappua tässä enää, mutta kyllä niistä jotkut asiat ovat etenemässä.

Ensihoidon kustannusvastuu on siirtymässä hyvinvointialueille, muun muassa.

Hyvinvointialueiden alijäämien kattamisvelvollisuudesta kysyitte. Kyllä, tällä hetkellä hän ylijäämien kattamisvelvollisuus on. Se on kolme vuotta, eli tällä hetkellä nämä vuosien alijäämät on mahdollista kattaa 24, 25, 26. Se on 3 vuotta. Se on mielestäni aika pitkä aika miettiä uudestaan, millä tavalla palvelut järjestetään tehokkaammin, kustannustehokkaammin ja vaikuttavammin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Merinen, olkaa hyvä.

16.10 Ville Merinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vuokralääkäribisnes on etenkin hoidon jatkuvuudelle suuri ongelma. Varsinkin mielenterveyden hoidossa tämä on valtava ongelma. Mieti, jos joudut kertomaan kaikki elämäsi vaikeimmat asiat neljälle eri lääkärille vuoden aikana. Niin, hoidon jatkuvuus on paranemisen ytimessä.

Ministeri Juuso, pyydän, että otatte huomioon mielenterveyspuolen, kun korjaatte tilannetta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.11 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä oli tärkeä kysymys. Mielenterveyden ongelmat, kasvaneet mielenterveyden ongelmat erityisesti lasten ja nuorten keskuudessa huolestuttavat hallitusta, ja mielenterveys on kirjattu hallitusohjelmaan useita kertoja — muun muassa lasten ja nuorten terapiatakuu, jonka valmistelu on aloitettu. Tarkoitus on tuoda siihen liittyviä lakeja eduskuntaan viimeistään ensi syksynä budjettilakiaikataulussa. Tällä hetkellä mietitään vaihtoehtoisia ratkaisuja yhdessä THL:n kanssa. Tosiaan tarkoituksena on vahvistaa lasten ja nuorten perustason palveluita. Tämä on tärkeä asia. Me tulemme tuomaan tämän ensi vuonna eduskuntaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.2. Suullinen kysymys rahojen riittämisestä sote-palveluihin (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 38/2023 vp

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Liike Nyt -eduskuntaryhmän ennalta ilmoitettu kysymys käsittelee samaa aihetta, joten otamme sen tässä yhteydessä. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.12 Harry Harkimo liik: Kiitos, arvoisa puhemies! Eilen keskusteltiin myös siitä, riittävätkö rahat, kun miljardi on ensi vuonna ja sitten puolitoista miljardia seuraavana vuonna. Luin tässä lakia, minkä mukaan valtion pitää tulla hätiin, jos alueella ei ole rahaa, ja edustaja Zyskowitz huusi minulle: ”Riittävä rahoitus!” No, riittävä rahoitus on se, kun potilaat saavat hoitoa. Teillä on nyt budjetissa miljoona lisärahoitusta ensi vuodelle ja miljoona seuraavalle vuodelle. [Eduskunnasta: Miljardi!] — Ei, kun miljoona. Lukekaa budjetti, siellä on miljoona.

Onko tämä teidän mielestänne, pääministeri Orpo, riittävä raha?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.13 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aloitetaan ihan siitä perusasiasta: mitä hallitus tekee? Me teemme töitä, jotta turvataan suomalaisten tärkeät peruspalvelut, sosiaali- ja terveyspalvelut. Ja me teemme uudistuksia, jotta ne palvelut pelaavat tänään ja ne pelaavat huomenna.

Me saatiin lähtökohdaksi uudistus, joka tehtiin viime kaudella ja jossa uudistettiin hallinto- ja rahoitusmalli, mutta ne palvelut jäivät vielä uudistamatta. Yksi esimerkki siitä, että ne palvelut eivät toimi, on tämä vuokralääkärikysymys, koska meillä on valtava pula henkilöstöstä, niin lääkäreistä kuin hoitajista. Tämä henkilöstöpula johtaa myöskin tähän ilmiöön, jossa maksetaan aivan kohtuuttomia korvauksia vuokralääkäribisnekselle, koska se palvelu pitää kuitenkin turvata.

Nyt meidän täytyy saada alueilla — yhdessä alueiden kanssa — nämä palveluketjut kuntoon ja hommat toimimaan niin, että sitä omaa henkilöstöä riittää ja tehdään hyvää yhteistyötä yksityisen sektorin kanssa. Ja kyllä se niin on, edustaja Harkimo, että viime kädessä ne palvelut pitää turvata. Mutta ei niin voi tehdä, että vain lasketaan [Puhemies koputtaa] painelaskelmassa, kuinka paljon tarvitaan rahaa, ja että veronmaksajien rahaa sinne lähetetään, [Puhemies koputtaa] vaan kyllä täytyy laittaa nämä asiat yhdessä kuntoon ja minimoida lisärahan tarvetta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

16.14 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maassa on valtava henkilöstöpula, kuten pääministeri Orpo tässä sanoi, ja se yhdistettynä viime hallituksen, Marinin hallituksen aikana tehtyihin tiukennuksiin lainsäädännössä on johtanut siihen, että laki on tiukka mutta tekijöitä ei ole. Tällöin pitää katsoa niitä lakeja, eli että meidän pitää tehdä järkeviä lakeja, semmoisia mitä pystytään myös käytännössä noudattamaan. Eli demarit ja Marinin hallitus ovat johtaneet omilla toimillaan vuokralääkäribisneksen pahenemiseen. [Välihuutoja eduskunnasta]

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

Orpon hallitus tulee tekemään monia toimenpiteitä: nyt lakiesitysten muodossa tilannetta helpottaakseen, Kela-korvausten noston myötä, terapiatakuun kautta ja myöskin oma-lääkäri-, omatiimimallin käyttöönotolla parantamaan hoidon jatkuvuutta.

Mutta, arvoisa puhemies, kysyn tässä ministeriltä sitä, että kun meillä on tätä vuokralääkärabisnestä mutta meillä on myöskin hoitajien vuokrabisnestä, meillä on in-house-toimijoita — erityisesti pääkaupunkiseudulla on in-house-toimija, jota kautta käytännössä kierätetään [Puhemies koputtaa] kaikki vuokralääkärit ja vuokrahoitajat — niin ollaanko tätä asiaa myös tarkastelemassa nyt tässä, kun vuokralääkäriasiaa tarkastellaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Juuso.

16.15 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varmasti meidän täytyy tarkastella myöskin tätä asiaa huolellisesti. Tämän vuokralääkäriongelman juurisyy on se, että julkinen sektori ei ole onnistunut pitämään kiinni tai saamaan tarpeeksi hoitohenkilökuntaa tai lääkäreitä. Tässä on mielestäni hyvinvointialueella henkilöstöhallinnolla suuri rooli miettiä sitä, millä tavalla me saamme vakituista henkilökuntaa hoitotyöhön, millä tavalla me saamme meille lääkäreitä. Tässä varmaan ovat kysymyksessä erinäiset joustot, työaikajoustot ja vuorojärjestelmän joustot, yleensä kaikenlaiset erikoistumismahdollisuudet, kehittymismahdollisuudet, esimiehen tuki. Hyvä henkilöstöpolitiikka ylipäätään on hyvin tärkeää siinä, että me saamme pidettyä julkisella sektorilla työntekijöitä. Eli kyllä tässä asiassa aika iso osuus on myöskin hyvinvointialueilla itsellään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.16 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ennen oli sanonta, että on lottovoitto syntyä Suomeen, ja tätä voisi nyt päivittää, että on lottovoitto syntyä suomalaiseksi vuokralääkäriksi. [Sheikki Laakso: Siis synnyttääkö lääkärit?] Niin valtavan tähtitieteellisiä summia nämä vuokralääkäfirmit laskuttavat näistä palveluista, joita hyvinvointialueet ovat lähestulkoon pakotettuja käyttämään. Pääministeri, tekin sanoitte, että nämä ovat kohtuuttomia korvauksia. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Tästä ei pidä syyllistää sen enempää niitä lääkäreitä, asiakkaita kuin niitä hyvinvointialueitakaan, [Perussuomalaisten ryhmästä: Edellistä hallitusta!] vaan kysymys on siitä, että näissä sote-markkinoissa on nyt jonkinlainen vika. Markkinat eivät toimi. [Hälinää] Näitä sote-markkinoita tulisi nyt suitsia.

Kun me olemme kuulleet ministeri Juusolta, että hän haluaa tätä asiaa selvittää, niin, pääministeri Orpo, kannustatteko te vastuuministeriä tässä asiassa toimimaan, ja asetatteko te hyvinvointialueitten toiminnan ja tähän vuokralääkärifirmojen bisnekseen puuttumisen hallituksenne asialistalla kärkeen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.18 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin ministeri Juuso on selkeästi kahteen kolmeen otteeseen todennut, että tähän haetaan ratkaisuja. Tähän asiaan haetaan ratkaisuja, koska ne korvaukset ovat kohtuuttomia, mutta haluan nyt palauttaa mieleen kuitenkin tämän puheenvuoron jälkeen, että tämäkin on yksi

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

seuraus siitä, että tämä nykyinen sote-malli ei toimi. [Välihuutoja vasemmalta] Se ei toimi, ja tämän hallituksen tehtävänä on saada se malli toimimaan, jotta henkilöstöä on saatavilla, jotta tällaisia tilanteita, joissa pakon edessä pitää hankkia lääkäri hoitamaan ihmisiä ja joissa voi rahastaa suuria summia, ei pääse syntymään. Mikä tässä on niin vaikea ymmärtää? Meidän täytyy saada samaan aikaan koko tämä sote-järjestelmä uudistettua toimimaan ja sitä kautta pystyä vastaamaan myöskin tähän ongelmakysymykseen. [Suna Kymäläisen välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

16.19 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että oppositio kiinnittää huomiota tähän vuokratyövoiman käyttöön ja korkeisiin kustannuksiin. Tein nimittäin maaliskuussa 2023 aiheesta kirjallisen kysymyksen, ja te, silloinen ministeri Kiuru, siihen vastasitte. Voitte nyt katsoa, mitä kysymykseen vastasitte. Olisi ollut hyvä jo silloin puuttua tähän syvään kupruun, mikä sote-uudistuksessa on. Eli kyllä, siellä on vuokratyövoiman markkinat, ja totta kai henkilöstövuokrausyritykset ovat tämän myös ymmärtäneet.

Arvoisa puhemies! Ministeri Juuso on erittäin hienosti täällä kertonut, mitä ministeriössä tehdään. Teillä on siellä työryhmä, joka etsii vaihtoehtoja. Mutta minä kysyisin teiltä: Kun Valvira ilmoitti, että liki tuhat hoitajaa on poistanut tietonsa sieltä rekisteristä ja he ovat poissa sieltä hoitotyön kentältä, niin millä tavalla saamme heidät takaisin? Olisitteko valmiita selvittämään syitä, minkä takia terveydenhuoltohenkilöstö pakenee alalta? Nyt olisi kyllä kiire saada heidät kaikki takaisin. Me tarvitaan kaikkia hoitajia, ja lääkäreitä myös, tähän talkootyöhön Suomessa. Toki myös palkat heille tulee olla kohdallaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä. [Jussi Saramo: Tarvitaan tekoja eikä selityksiä! — Välihuutoja perussuomalaisen ryhmästä]

16.20 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime kaudella, koronapandemian aikana, hallituspuolueet sorvasivat pakkorokotuslain 48 a ja myöskin pakkotyölain. Tämän johdosta kuulumme hallitusneuvotteluissa Valviran edustajalta, että 1 500 hoitajaa oli poistanut oikeutensa Terhikki-rekisteristä. [Perussuomalaisen ryhmästä: Ohhoh!] Siitä, kuinka moni muu on jättänyt opinnot kesken tai siirtynyt muualle, meillä ei ole tietoja.

Mutta tämän hoitajapulan ratkaisuksi olen monta kertaa esittänyt sitä, että meidän täytyy pystyä houkuttelemaan Suomessa koulutettuja hoitajia, suomea puhuvia hoitajia, takaisin hoitoalalle, ja tässä on myöskin hyvinvointialueilla ässä käytössään. Eli millä tavalla me saamme heidät palaamaan hoitoalalle? Onko mahdollista tarjota osa-aikatyötä esimerkiksi eläkkeelle siirtyneille hoitajille, jotka vielä haluaisivat olla työvoimassa ja antaa panoksensa suomalaisen hyvinvoinnin eteen? [Välihuutoja vasemmiston ja perussuomalaisten ryhmästä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

16.21 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on aloittanut nyt leikkaamisen kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevista henkilöistä. Vammaispalve-

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

lulakia on siirretty, työntekijöiden oikeuksia ollaan heikentämässä, sosiaaliturvasta ollaan leikkaamassa ja sote-rahointustakin leikataan 1,4 miljardia euroa. [Sanna Antikainen: Höpö höpö!]

Samaan aikaan hallitus antaa näiden vuokralääkärifirmojen vilistää villisti hyvinvointialueilla. Vika ei ole tosiaan yksittäisissä lääkäreissä, vaan vika on tässä järjestelmässä, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä — Timo Heinonen: Sote-mallissa!] joka antaa vuokralääkärifirmojen riistää hyvinvointialueita.

Arvoisa ministeri Juuso, voisitteko nyt hieman avata, minkälaisia konkreettisia välineitä hallitus aikoo antaa hyvinvointialueille, että järjestelmän epäkohdat tolkuttoman voiton tavoittelun suhteen voitaisiin korjata?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.22 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tässä edellisessä vastauksessa koetin selittää, suurin rooli tässä on hyvinvointialueilla itsellään siinä, millä tavalla he pystyvät houkuttelemaan työntekijöitä, vakituisia työntekijöitä, hoitajia, lääkäreitä, ja pitämään heidät siellä, että he eivät siirtyisi näihin vuokratyöfirmoihin. On hyvin arvokasta tehdä sellaista työtä, missä sinulla on vakituinen työ. Voit mennä samaan työpaikkaan, voit kehittyä työssäsi, sinulla on tulevaisuudennäkymiä, on kannustusta ja on tukea esimieheltä, on mahdollisuus joustoon, on mahdollisuus yhdistää työ- ja perhe-elämä. Kaikkia näitä toimenpiteitä hyvinvointialueet voivat tehdä. Tämä on se paras ratkaisu.

Se, mitä ministeriö voi tehdä, on ohjata hyvinvointialueita hyvään henkilöstöpolitiikkaan. Voimme käyttää monenlaisia muita ohjaavia keinoja, mahdollisesti lainsäädäntöä. Sen, mitä me voimme ministeriössä tehdä, tulemme tekemään, mutta sen aika ei ole vielä. Ensinnäkin selvitetään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Myönnän vielä pääministerille vastauspuheenvuoron. — Olkaa hyvä, ministeri Orpo.

16.23 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Berg taisi sanoa, että hallitus antaa vuokralääkäreiden villisti laskuttaa tai jotenkin näin. [Juho Eerola: Mellastaa!] Kyllä nyt on kuitenkin korjattava, että se tilanne, mikä hyvinvointialueilla on, on edellisen hallituksen lainsäädännön luoma perusta, edellisen hallituksen politiikan jälkeä. Tästä on turha syyllistää hallitusta, joka on aloittanut vähän aikaa sitten työnsä ja joka tällä hetkellä tekee hyvinvointialueiden kanssa töitä, jotta me saamme korjattua nämä meidän tärkeät sosiaali- ja terveyspalvelut, niin että hoitoon pääsee ja että saadaan ne rahat riittämään siellä.

Kun täällä toivottiin SDP:n eduskuntaryhmästä, että ei syyteltäisi niin kovasti, niin toivon, että yritettäisiin yhdessä todeta, missä me ollaan, [Timo Harakka: Mitä juuri teitte itse?] ja lähteä yhdessä hakemaan niitä ratkaisuja. Kyllä, me otamme teidän ratkaisuesityksenne pöydälle ja me käymme läpi kaikki ne keinot, joilla me pystymme takaamaan ihmisille sosiaali- ja terveyspalvelut tässä maassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ohisalo, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

16.24 Maria Ohisalo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa erityinen haaste on terveyden ja hyvinvoinnin eriarvoisuus. Terveyspalveluita käyttävät Suomessa eniten hyvätuloiset ja kaikista vähiten pienituloiset. Ihmisten, joilla ei ole pääsyä työterveyteen tai varaa käyttää yksityisiä terveydenhuollon palveluita, on kaikista vaikeinta saada terveydenhuollon palveluita. He myös usein tarvitsisivat hoitoa eniten: työttömät, monisairaat, pienituloiset, vammaiset ihmiset.

Julkisella puolella jonot ovat pitkiä ja hoitohenkilökunnasta on pulaa. Hallitus haluaa nyt purkaa perusterveydenhuollon hoitojonoja nostamalla yksityislääkäreiden Kela-korvauksia. No, Kelan laskelmien mukaan tästä hyötyvät eniten keski- ja suurituloiset, eivät ne sairaat ja pienituloiset, jotka kaikista kipeimmin tarvitsisivat niitä palveluita. Miten hallitus on ajatellut estää sen, että julkisen puolen lääkärit valuvat yksityiselle puolelle töihin? Ja aiotteko toisaalta lisätä koulutuspaikkoja lääkärien koulutukseen? [Krista Kiuru: Eritäin hyvä kysymys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt tarvittaisiin ministeriäitiöstä joku vastaamaan tähän kysymykseen. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.25 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kela-korvaus hoitojonojen purkamisen vauhdittamiseksi on mielestäni tarpeellinen, vaikka olisi niin, että se hyödyttäisi enemmän keskituloisia ja hyvätuloisia. He ovat kuitenkin sieltä jonoista poissa, jolloin sinne tulee aikoja myöskin muille. [Välihuutoja — Hälinää — Puhemies koputtaa]

Mitä tulee lääkärien koulutukseen, tämä ei ole suoraan sosiaali- ja terveysministeriön asia. Meillä ei taida olla täällä vastaavaa ministeriä nyt paikalla siihen vastaamassa, mutta käsitykseni on, että tilannetta selvitetään koko ajan ja yritetään ennakoida sitä tilannetta. Meillähan on tällä hetkellä pulaa useista erikoislääkäreistä. Lääkäreitä sinänsä on paljon, mutta jostain syystä he valuvat yksityiselle sektorille, pois julkiselta sektorilta. Tämä on se ongelma.

Puhemies Jussi Halla-aho: Ja vielä ministeri Ikonen, olkaa hyvä.

16.26 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kela-korvaus itse asiassa kuuluu sosiaaliturvaministerille, mutta otan tästä kiinni ihan siitä syystä, että jos katsotaan tätä Kela-korvausta... [Välihuutoja] — Haluaisin vastata tähän, jos täällä saan rauhaa. Kiitoksia. — Kela-korvaukset ovat yksi hyvä väline jonojen purkamiseen. Kun me haimme hallitusohjelmaneuvoittelussa keinoja, joilla saadaan nopeasti apua ihmisten hoitopaasyyyn, niin ne olivat se kaikkein nopein keino saada sitä tähän, koska meillä hyvinvointialueitten yleiskatteellinen rahoitus ei mahdollista sitä, että me kohdentaisimme sitä kautta ja varmistaisimme sen, että tämä raha kohdentuu nimenomaan hoitojonojen purkamiseen. Me tarvitsimme nopean välineen, ja Kela-korvaus tarjoaa siihen sellaisen välineen. Ja se, että me saadaan ihmisiä julkisista jonoista pois, helpottaa kaikkia jonossa olevia ihmisiä. Tästä syystä siihen menimme. Nyt otetaan se ensin käyttöön vanhalla mallilla ja sitten kehitetään uudenlaista mallia ensi vuoden aikana. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

16.27 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi tapa vastata vuokralääkäribisnekseen on kouluttaa tarpeeksi lääkäreitä. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Lääkäripula on Suomessa huutava. Lääkäreitä on koulutettu viime vuosina ihan liian vähän. Lääkäreiden määrä laahaa perässä myös pohjoismaisella tasolla.

Arvoisa puhemies! Lääkäripulaa ei ratkaista, jollei lääkäreiden koulutusmääriä kasvate- ta merkittävästi. Tätä vasten onkin hyvin surullista, että hallituksen antamat resurssit uu- siin aloituspaikkoihin ovat täysin riittämättömät. Kysyisinkin asianomaiselta ministeriltä: miten huolehditte siitä, että Suomessa koulutetaan tarpeeksi lääkäreitä ja että myös ulko- mailla suoritetuista tutkintoista hyväksiluettaisiin nopeammin ja että aloituspaikat myös kom- pensoidaan täysimääräisesti korkeakouluille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Multala, olkaa hyvä.

16.28 Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhe- mies! Erittäin tärkeä kysymys. Tässä yksi ratkaisu tähän on tietenkin — tässä jo ministeri Juuson aiemmin tuomia — muun muassa se, että saadaan myös työhyvinvointi, veto- ja pi- tovoima siellä julkisella sektorilla riittävän hyväksi, jotta lääkärit siellä pysyvät töissä. Toi- nen on tietenkin se, että meillä on riittävästi koulutettuja lääkäreitä.

Tähän yksi keino on tietenkin suoraan aloituspaikkojen lisääminen, ja sitäkin pyrimme, totta kai, resurssien puitteissa tekemään. Toinen on se, että entistä nopeammin pyritään saamaan nuoria, joilla ei vielä ole korkeakoulututkintoa, sinne lääkäri- ja muuhunkin kor- keakoulutukseen.

Meillä on myös suunnattua rahoitusta korkeakoulutuksen lisäaloituspaikkoihin. Tästä tulee merkittävä osuus suuntautumaan myös sote-sektorille. Suoraan lääkärikoulutukseen en kuitenkaan uskalla tästä luvata, sillä, kuten kaikki tiedämme, lääkärikoulutus on pitkä- kestoista ja myös kallista, mutta tähänkin haetaan ratkaisuja, ja toivottavasti niitä voimme tuoda myös tässä hallituskauden aikana lisää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Wickström, varsågod.

16.29 Henrik Wickström r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade herr tal- man! Uskon, että meitä kaikkia huolestuttaa tässä salissa sote-sektorin tilanne tällä hetkel- lä. Kyllä se on pakko myöntää, että monilla suomalaisilla on mennyt luotto julkiseen sosi- aali- ja terveyssektoriin.

Yksi haaste, mikä liittyy nimenomaan tähän vuokralääkärimalliin, liittyy siihen, että me olemme kasvattaneet hyvinvointialueiden palveluvelvoitetta ja samaan aikaan meillä on ollut krooninen ongelma houkutella lisää työntekijöitä julkiselle sektorille. Itse uskon laa- dukkaaseen ja hyvään ja toimivaan monituottajuuteen. Siksi kysynkin ministeri Kaisa Juusolta: oletteko te valmiita kutsumaan yhteen sekä julkisen puolen edustajat että yksityi- sen puolen edustajat yhteisen pöydän ympärille löytämään ratkaisuja tähän akuuttiin vuok- ralääkärihaasteeseen? Me tarvitaan pidemmän aikavälin ratkaisuja mutta myöskin lyhyen aikavälin ratkaisuja, jotta me päästään eroon tästä ikävästä haasteesta, joka nyt rasittaa mo- nia hyvinvointialueita.

Puhemies Jussi Halla-aho: Ja ministeri Juuso, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

16.31 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä työryhmässä, mikä nyt tekee työtänsä tämän vuokralääkäriongelman kanssa, on edustus ministeriöistä mutta myöskin työmarkkinajärjestöistä. Minun tiedossani ei ole, että siellä olisi edustusta yksityiseltä sektorilta. Mutta ajatus ja ehdotus on hyvä, niin että otan tämän esille työryhmän johtajan, kansliapäällikkö Veli-Mikko Niemen, kanssa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen edustaja Nurminen, olkaa, hyvä.

16.31 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän tästä keskustelusta. Meidän mielestämme on moraalisesti tärkeätä, että kun samaan aikaan nyt hallitus leikkaa pienituloisilta ja meillä on vähät resurssit, niin tähän puututaan, ei voida kaventaa meidän veronmaksajien rahoja tähän kovaan voitontavoitteluun. Tulemme seuraamaan tätä hallituksen toimintaa ja tulemme myös tekemään yhteistyötä tässä.

Ehkä lopuksi haluaisin tuoda näkemyksen siitä, että meidän sote-henkilöstöllä on vahva vakaumus tehdä hyvää työtä ihmisten parhaaksi, mutta erityisesti julkisella puolella he ovat ylikuormittuneita ja heidän työtaakkansa on valtava. Eli meidän pitää antaa meidän osaaville ammattilaisille enemmän mahdollisuuksia vaikuttaa ja kehittää omaa työtään ja sitä palkkausta. Se on osa kokonaisuutta, mutta on myös väliä, miten ihmisiä johdetaan, kohdellaan, miten he pystyvät vaikuttamaan. Kun nyt tässä kuitenkin julkiselta puolelta ollaan leikkaamassa resursseja ja yksityiselle tullaan kanavoimaan lisää rahoitusta, niin miten ja millä keinoilla te konkreettisesti parannatte julkisen puolen työyhteisöä ja työoloja [Puhemies koputtaa] ja sitä kautta vetovoimaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.32 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Nurminen nostaa hyvin esiin samoja asioita, mitä itsekin olen painottanut koko ajan ja joilla on merkitystä sille, kuinka moni hoitaja on siellä julkisella sektorilla ja viihtyy työssään ja haluaa olla siellä, on iloisena menemässä töihin ja voi olla ylpeä työstään. Mutta se, mitä ministeri voi tehdä, niin me teemme tätä ohjaavaa lainsäädäntöä ja muuta ohjausta. Se varsinaisen ässä on edelleenkin siellä hyvinvointialueilla. Eli tarkoituksenahan on kääntää se suunta siihen, että rahoitus kohdistuu enemmän niihin peruspalveluihin [Aino-Kaisa Pekosen välihuuto] ja pääsemme näistä kalliista vuokralääkäriongelmista pois. Nyt pitää muistuttaa siitäkin, että hyvinvointialueillehan on itse asiassa tulossa lisää rahaa noin miljardi euroa vuodessa ja jälkitarkastuksen kautta [Annika Saarikko: Ja puolitoista miljardia leikkauksia!] mahdollisesti vielä lisääkin myöhemmin. Eli kyllä toivomme, että hyvinvointialueet ottavat nyt tosissaan nämä haasteet palveluverkon kuntoon saamiseksi [Annika Saarikon välihuuto] ja palveluiden parantamiseksi. [Puhemies koputtaa] Uskon, että se on mahdollista.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.3. Suullinen kysymys alueellisesta opintolainahyvityksestä (Hanna Räsänen kesk)

Suullinen kysymys SKT 39/2023 vp

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Hanna Räsänen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.34 Hanna Räsänen kesk: Arvoisa puhemies! Keskustan linja on, että Suomi pärjää vain kokonaisena. Siksi koko maassa tulee olla työpaikkoja, lähi- ja peruspalveluja, koulutusmahdollisuuksia sekä liikenne- ja tietoliikenneyhteyksiä, siis elämisen edellytyksiä.

Vahvaa aluepolitiikkaa tarvitaan nyt myös Suomen turvallisuuden vuoksi. Venäjä on ja pysyy vieressämme. Siksi meillä ei ole varaa jättää etenkin itäistä Suomea oman onnensa nojaan. [Sanna Antikaisen välihuuto] Tilanne on vakava. Asiat ovat muuttuneet niin perustavanlaatuisesti, että itäisessä ja myös pohjoisessa Suomessa on vaakalaudalla nyt kaikki: ihmisten toimeentulo, yritysten pärjääminen, tulevaisuus. Tosiasia on, että hallitus laittaa liikennehankkeista alkaen paukut pääosin vain eteläiseen ja läntiseen Suomeen. [Eduskunnasta: Ja keskiseen!] Keskustan linja on toinen. Meidän mielestämme alueita tulee kohdella tasapuolisesti.

Yksi itäisen ja pohjoisen Suomen tilannetta helpottava ratkaisu olisi alueellinen opintolainakokeilu. Se olisi nopeasti toteutettava, alueellinen opintolainahyvitys. Onko hallitus valmis toteuttamaan [Puhemies koputtaa] alueellisen opintolainahyvityksen, [Juho Eerolan välihuuto] jonka myötä itäiseen ja pohjoiseen Suomen muuttava nuori saisi osan opintolainastaan anteeksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Bergqvist, olkaa hyvä.

16.35 Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos hyvästä kysymyksestä. Hallitus on päättänyt, että tehdään kokonaisuudistus, mikä koskee tätä opintotukijärjestelmää. Tähän kokonaisuudistukseen kuuluu opintotuki, asumistuki, opintolainan määrä, hyvitykset, ateriatuki, koulumatkatuki ja niin edelleen, ja myös perheellisten opiskelijoiden mahdollisuudet opiskella. Tämä kokonaisuudistus käynnistetään jo tämän syksyn aikana, ja olen jo nyt pyytänyt kaikki opiskelijajärjestöt tämmöiseen pyöreän pöydän keskusteluun, missä voidaan käydä läpi opiskelijoiden näkökulmia tähän asiaan jo ennen kuin käynnistetään tämä kokonaisuudistus. [Antti Kurvinen: Ette vastannut kysymykseen!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Hanna Räsänen, olkaa hyvä.

16.36 Hanna Räsänen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiedän, että alueellinen opintolainahyvitys ei löydy teidän hallitusohjelmastanne. Kulloisellakin hallituksella on aina vastuu maan asioista. Hallitus ei voi toimia umpiossa, siis sen mukaan, mitä hallitusohjelmassa lukee tai ei lue. Poliitiikkaa pitää todellakin tehdä ajassa.

Alueellisen opintolainahyvityksen kokeilemisesta on viime vaalikaudelta yhteinen näkemys yli puoluerajojen. Vastaava ratkaisuhan on käytössä esimerkiksi Norjassa, ja Norjassa se toimii muuten erityisen hyvin. Se tukee osaltaan koko Norjan tasapainoista kehitystä.

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

tämistä. Kysehän on siis siitä, että korkeakoulusta tai ammattikorkeakoulusta valmistunut itäiseen tai pohjoiseen Suomeen töihin muuttava nuori saisi opintolainansa anteeksi. Opintolainahyvitys helpottaisi omalta osaltaan myös työntekijäpulaa, ja työntekijäpulahan on itäisessä ja pohjoisessa Suomessa erittäin pitkäaikainen ja myös edelleen paheneva ongelma. [Sari Sarkomaa: Niin on myös pääkaupunkiseudulla!]

Kysynkin hallitukselta: onko teidän vastauksenne itäisen ja pohjoisen Suomen ihmisille todella siis tekemättömyys tai suoranainen selän kääntäminen? Kertokaa siis tässä ja nyt, mitä aiotte tehdä tälle vakavalle tilanteelle. Vastaukseksi eivät riitä selvitykset tai työryhmit tai suunnitelmat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

16.37 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Anders Adlercreutz (vastauspuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Tämä on kysymys, jolla on myöskin EU-ulottuvuus. Kun puhutaan alueellisesta kehityksestä, niin EU:lla on tässä oma roolinsa. Kun koheesiokomissaari kävi Suomessa vierailulla, niin sekä pääministeri että minä nostimme esille keskustelussa koheesiopolitiikan ja sen, miten meidän tulisi tarkastella sitä nyt uusin silmin Venäjän hyökkäyssodan jälkeen. On minun mielestäni ilmeistä, että jos ihmiset lähtevät Itä-Suomesta, jos rajan läheisyydessä ei asu ihmisiä, jos siellä ei ole elinkeinoja, niin se on myöskin turvallisuuspoliittisesti ongelmallinen asia, ja tämän nostamme esille keskusteluissamme sekä komission että eurooppalaisten kollegojemme kanssa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kymäläinen, olkaa hyvä.

16.38 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hienoa, että tästä keskustellaan, ja on erittäin tärkeää, että Euroopassa keskustellaan. Kiitän jokaisista ministeriä, joka tämän asian siellä esille ottaa. Mutta keskustelu ei riitä. Tarvitaan myöskin valtiollisia toimia. Meillä oli Itä-Suomi-ohjelma. Valitettavasti nyt ei hallitusohjelmassa näytetä samalla lailla konkreettisesti osoitettavan toimia Itä-Suomeen, ja tässä kyllä huudan apua teiltä, että te toimitte.

Sama on rajaturvallisuuden osalta. Te osoitatte vähemmän tällä hetkellä Rajavartiolaitykselle rahoja, mitä Marinin hallitus osoitti. Tämä turvallisuuskysymys on ennen kaikkea tärkeä, ja tästä haluaisin kuulla. Oletteko valmis tarkastelemaan tuon budjettikirjanne sisältöä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

16.39 Elinkeinoministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä esitetyt kysymykset ovat erittäin relevantteja ja aktuelleja, koska olemme sellaisessa tilanteessa, jossa muuttunut maailmanpoliittinen ympäristö vaikeuttaa Suomen asioita monellakin tapaa, mutta se kohtelee myöskin Suomen alueita aika eri tavoin. Ja me havaitsemme sen, että se, miten vaikkapa itäraja on käytännössä sulkeutunut, kyllä vaikuttaa negatiivisemmin nimenomaisesti Itä-Suomen alueelle kuin mitä sitten läntisempään Suomeen, ja tämä on totta kai huomioitava myöskin siinä politiikassa, mitä teemme.

Olemme tekemässä aivan lähiaikoina päätöksiä tulevista aluetukikartoista, myöskin alueellisista yritystuista. Ja kyllä, kun tätä päätöksentekoa on valmisteltu, niin siinä Itä- ja

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

Pohjois-Suomi ovat olleet erityisen huomion kohteena, ja päätöksiäkin varmasti on tiedossa. [Sanna Antikainen: No niin!] Ja kuten tuossa ministeri Adlercreutz äsken totesi, niin myöskin eurooppalainen ulottuvuus on tässä hyvin merkittävä. Pyrimme myöskin Baltian maiden kanssa yhdessä siihen, että vaikutamme EU:n koheesiopolitiikkaan siten, että EU:n itäraja olisi erityisesti huomioitu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Saarikko, olkaa hyvä.

16.40 Annika Saarikko kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksella pitää olla EU:n suuntaan konkreettisia vaatimuksia tässä muuttuneessa geopolitiisessa tilanteessa pitkän itärajan maana, Venäjän naapurimaana.

Aluepolitiikka on tänä päivänä yhä enemmän turvallisuuspolitiikkaa. Sillä on paljon meille väliä, onko koko maa asuttu ja elinvoimainen. Mietin kovasti, mitä tästä Itä-Suomen teemasta pohtii puolustusministeri, itäisestä Suomesta kotoisin oleva ministeri Häkkinen nyt, kun Itä-Suomi ei ole saamapuoella hallitusohjelmassa, tai mitä mieltä tästä keskustelusta maatalousministeri Essayah, jonka puolueen ohjelmassa tämä opintolainahyvytys oli jo, ja te ette sitä hallitusneuvotteluissa läpi saaneet.

Mutta sen sijaan hallituksen aitiiossa on yksi ministeri erityisen tyytyväinen, varmasti ministeri Ikonen, joka pormestarina lobbasi kovaa vauhtia Suomeen mallia, jossa vain kuusi suurinta kaupunkia merkitsevät. [Eduskunnasta: Ohhoh!] Jätitte sivuhuomiolle Kuopion, Lahden ja Jyväskylän, laajemman näkemyksen kaikkien Suomen kaupunkien merkityksestä. [Vasemmalta: Tämä on totta!] Kuulisin mielelläni pääministeriltä: mitä, pääministeri Orpo, teille [Puhemies koputtaa] tarkoittaa se, että koko Suomi on tärkeä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.41 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koko Suomi on tärkeä. Koko Suomi on tärkeä, ja koko Suomeen pitää luoda elämisen, pärjäämisen edellytyksiä. Koko Suomessa pitää huolehtia myös turvallisuudesta. [Keskustan ryhmästä: Niinhän pitäisi!] Ja nyt se huomio sinne Itä- ja Kaakkois-Suomeen. Se on aivan selvää, että tämä geopolitiittinen tilanne on muuttanut itäisen Suomen turvallisuustilannetta merkittävästi. Se on vaikuttanut aluetalouteen, 10 miljoonaa kuutiota puuta Venäjältä ei tule enää Suomeen, matkailu on loppunut.

Meillä on hallitusohjelmassa selkeä kirjaus Itä-Suomi-ohjelman laatimisesta, jossa tullaan käymään läpi kaikki ne keinot yhdessä Itä-Suomen toimijoiden kanssa, Kaakkois-Suomen toimijoiden kanssa, jolloin me voimme tilannetta auttaa. Mutta kyllä se myöskin niin on, että paras tapa auttaa myöskin Itä-Suomea on se, että Suomessa pistetään asiat kuntoon, että tänne kannattaa investoida, että täällä kannattaa yrittää, että niitä työpaikkoja syntyy myöskin sinne itäiseen ja pohjoiseen Suomeen, kaikkialle Suomeen. Siitä me luodaan ne terveet, kestävät hyvän elämän edellytykset. [Suna Kymäläinen: Rajavartiolaikokselle resursseja, ettei tarvitse irtisanoa väkeä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

16.43 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen siinä käsityksessä, että alueita tulee kohdella tasavertaisesti. Keskustan alueelliseen opintolainahy-

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

vitykseen suunnittelemaat alakohtaiset ja alueelliset ehdot kuulostaisivat siltä, että voisivat olla vakavalla tavalla yhdenvertaisuusperiaatteen vastaisia. [Annika Saarikko: Ei pidä paikkaansa!] Kysynkin vastaavalta ministeriltä: onko näin? [Eduskunnasta: Se on selvitetty!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Bergqvist.

16.43 Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää, kun käynnistetään tämä kokonaisuudistus, että käydään huolellisesti läpi kaikkia niitä vaihtoehtoja, mitä löytyy. Se voi olla, että tämä ehdotus, mikä on tullut, on yksi niistä vaihtoehtoista, mutta on tärkeää, että nämä käydään huolellisesti läpi, niin että se tukee meidän opiskelijoita ja se tukee meidän nuoria, ja myös, että se lähtee siitä, että opiskelijoilla on mahdollisuus opiskella tulevaisuudessa. [Välihuutoja keskustan ryhmästä] Tärkeintä on, että luodaan uusia järjestelmiä ja uusia mahdollisuuksia. Mitään ei ole pois lukittu, mutta mitään ei ole tässä vaiheessa vielä luvattukaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kulmuni, olkaa hyvä.

16.44 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Wallinheimolle haluan alkuun todeta, että tämä asia selvitettiin viime vaalikaudella perustuslakia myöten, eikä alueellisessa opintolainahyvityksessä ole minkäänlaisia laillisia esteitä. Esitys on siellä valmiina, jos hallitus ja ministeri haluavat siihen tarttua. [Sari Sarkomaa: Miksi kepu ei kannattanut tätä viime kaudella?]

Arvoisa hallitus, haluaisin kuitenkin kysyä tästä Itä-Suomen tilanteesta. Teillä on hallitusohjelmassa kauniita kirjauksia pohjoisen Suomen ohjelmasta, itäisen Suomen strategisesta visiosta, mutta hyvä hallitus, näille on varattu nolla euroa. [Antti Kurvinen: Nolla euroa!] Sen sijaan Länsi-Suomen kasvupanostuksiin on varattu 130 miljoonaa euroa. [Eduskunnasta: Ohhoh!] Nämä ovat varmasti perusteltuja rahoja Länsi-Suomelle, mutta, arvoisa hallitus, miksi te olette tehneet tällaisen arvovalinnan, että Pohjois-Suomi ja Itä-Suomi eivät ole myös oikeutettuja samanlaisiin, myös taloudellisiin, panostuksiin kuin Länsi-Suomi? Eikö tämä olisi tasa-arvoista?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä. [Ben Zyskovicz: Nyt kuunnelkaa!]

16.45 Elinkeinoministeri Wille Rydman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kulmuni antaa kyllä nyt hieman väärän todistuksen siitä, kuinka tämä tukipolitiikka käytännössä menee, valitessaan vain tietyt ohjelmat ja niihin liittyvän luvattun rahoituksen. [Antti Kurvinen: Selittäkää!]

Kun katsotaan tukipolitiikan kokonaisuutta esimerkiksi aluetukikarttaa katsomalla, niin kyllähän itse asiassa nykyisessäkin tilanteessa Itä- ja Pohjois-Suomi siinä varsin vahvasti hyötyvät. [Antti Kurvinen: EU:n aluetukia!] Mutta kysymyksessä sitten, kun puhutaan tästä kokonaisuudesta, mitkä tulevaisuuden askelmerkit ovat, niin totta kai tässä tilanteessa — missä me olemme, missä turvallisuuspoliittinen ympäristömme on muuttunut — itäisen ja pohjoisen Suomen asioiden täytyy olla aivan erityisessä ja uudellakin tavalla huomiossa. Mutta jos halutaan luoda kestävää hyvinvointia, niin se ei voi perustua kuitenkaan pohjim-

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

miltaan pelkästään siihen, että maksetaan tukia [Katri Kulmunin välihuuto] vaan myöskin kunkin alueen omien vahvuuksien identifiointiin, niiden tukemiseen, sen auttamiseen, että investointeja saadaan kaikkialle Suomeen. Tämä tulee olemaan varmasti myöskin läsnä hyvin keskeisellä tavalla siinä teollisuuspoliittisessa strategiassa, jonka hallitus tulee laatimaan ja joka ensi vuonna valmistuu. [Hälinää — Perussuomalaisten ryhmästä: Selvää puhetta! — Sheikki Laakso: Pajatso on tyhjä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

16.46 Mikko Polvinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itä- ja Pohjois-Suomi on erityisessä tilanteessa. Nato-rajaa on noin 1 340 kilometriä. Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Adlercreutz toi meille kaikille, koko Suomen kansalle ja ministeri Rydmanin vahvistamana koko Euroopalle: rautaesirippu on laskeutunut, ja kaikki kaupalliset ja valtiolliset yhteistyömahdollisuudet tulee hyödyntää. Se on Pohjolan, Euroopan ja koko läntisen maailman etu.

Arvoisa eurooppa- ja omistajaohjausministeri: mitä hallitus tekee paremman edun ajamisen eteen, että läntinen maailma ja Euroopan unioni tulevat konkreettisesti Itä- ja Pohjois-Suomen avuksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

16.47 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Anders Adlercreutz (vastauspuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Meillä on EU-vaalit ensi kesänä. Sen myötä aloittaa työnsä uusi parlamentti, uusi komissio. Parhaillaan tehdään vaikuttamisstrategiaa sekä tämän komission loppukauden työn suhteen että tulevan komission työn suhteen.

Tästä koheesiopolitiikasta ollaan puhuttu nytten, ja itse ajattelen, että erityisesti koheesiopolitiikan suhteen on nähtävä se ihan uusi turvallisuuspoliittinen tilanne, jossa olemme, ja Suomen uusi tilanne myöskin sillä kartalla. Euroopan pitäisi kokonaisuutena nähdä sen raja-alueen aivan erityinen luonne. On mielestäni ihan selvää, että meidän edun mukaista tässä olisi painottaa nimenomaan näitä turvallisuuskysymyksiä, kun yritämme itse sitten vaikuttaa EU:n tulevan [Puhemies koputtaa] komission koheesiopolitiikkaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

16.48 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Teitä, ratoja ja muita väyliä pitäisi laittaa kuntoon koko Suomessa, kuten hallitusohjelmassa luvataan. Etenkään itäistä Suomea ei saisi jättää oman onnensa nojaan. Vahvaa aluepolitiikkaa tarvitaan myös maamme turvallisuuden tähden. Ministeri Adlercreutz, olette oikeassa, asuttu raja on turvallinen raja. Ei ole oikein, että hallituksen päätöksillä uusia liikennehankkeita tulee vain eteläiseen ja läntiseen Suomeen. Hallituksen päätöksiä lukiessa koko itäiselle Suomelle olisi tulossa vain yksi tiehanke Pohjois-Savoon, yksi junaradan kehittämishanke Etelä-Karjalaan ja suunnitteluraha yhdelle raidehankkeelle. [Katri Kulmuni: Onko reilua?] Sen sijaan hallituksella on varaa käynnistää asiantuntijoitten hukkainvestoinniksi arvioima mutta pääministerille rakas Turun tunnin junahanke, jopa valtion tuotavaa omaisuutta myymällä.

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

Kysynkin pääministeriltä: miksi hallituksenne on kääntänyt selkänsä koko itäiselle Suomelle? Ja kysyn: [Puhemies koputtaa] haluatteko te, että Kainuun rajaseudun asukkaat muuttavat Turun junaradan varteen? [Naurua]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.49 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos katsoo hallituksen raidepolitiikkaa, niin tämän kuuluisan läntisen radan osuus on neljä ja puoli sataa miljoonaa, pääradan kunnostamiseen pääkaupungista sinne Kolariin asti on muistaakseni viisi ja puoli sataa—kuusi sataa miljoonaa, itäisiin raiteisiin, Savon rataan ja Karjalan rataan, yli kaksi ja puoli sataa miljoonaa, vt-vitoseen 140 miljoonaa. [Antti Kurvinen: Ei ole budjetissa!]

Kun tähän pistetään vielä lisäksi se, että me käytämme erittäin suuret panokset korjausvelan purkuun, joka tulee koko maahan ja jossa alempaa tieverkostoa parannetaan, ja kaikki muut liikennehankkeet, joista vielä päätetään hallituskauden aikana, niin on aivan väärin väittää, että itäiseen tai pohjoiseen Suomeen ei ole tulossa liikennehankkeita. Jos pohjoista Suomea vielä miettii, Kolarin radan sähköistäminen, Oulu—Liminka-kaksoisraide ja niin edelleen. Eli kannattaa perehtyä asioihin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.4. Suullinen kysymys ilmasto- ja luontovelvoitteista (Oras Tynkkynen vihr)

Suullinen kysymys SKT 40/2023 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Oras Tynkkynen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.51 Oras Tynkkynen vihr: Kiitos puhemies! Suomi ei saavuta ilmastovelvoitteitaan eikä pysäytä luontokatoa, jos hallituksen talousarviossa valitsema linja jatkuu. Näin arvioivat ilmasto- ja luontopaneelien puheenjohtajat Helsingin Sanomissa. ”Ensimmäistä kertaa meillä on tehty päätöksiä, jotka kasvattavat päästöjä taakanjakosektorilla”, Ilmastopaneelin puheenjohtaja jatkoi. ”Tämä rahoitus ei riitä ehkä edes luontokadon hidastamiseen saatikka pysäyttämiseen”, kommentoi puolestaan Luontopaneelin puheenjohtaja. Ja eilisen Maaseudun Tulevaisuuden mukaan työ- ja elinkeinoministeriön ylijohtaja on todennut, ettei hänellä ole hajuakaan, miten Suomi aikoo saavuttaa taakanjako- ja maankäyttösektorien ilmastovelvoitteet.

Ministeri Mykkänen, onko Suomi nyt Ruotsin tiellä? [Sheikki Laakso: On, monessakin asiassa!] Pitääkö hallitus siis Ruotsin tavoin kyllä muodollisesti kiinni aiemmista ilmasto- ja luontovelvoitteista mutta jättää esittämättä riittävät toimet niiden saavuttamiseksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Mykkänen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

16.52 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Marinin hallitus laski uusiutuvan polttoaineen osuutta liikenteen käytössä. Ruotsin hallitus, johon viittasitte, todella romahdutti uusiutuvan polttoaineen osuuden liikenteessä EU:n minimiin, kuuteen prosenttiin. Orpon hallitus luo lisää tilaa uusiutuvan polttoaineen käytölle liikenteessä niin, että myöskin se jakelu liikenteessä kasvaa tällä vaalikaudella lähes kaksinkertaiseksi tähän tämän vuoden tasoon verrattuna. Tämä on fakta.

Me maltillistamme sitä kehitystä siitä, mitä edellisen hallituksen suunnitelmat olivat 2020-luvun loppuvuosille, mutta minäpä veikkaan, että sitä suunnitelmaa ei olisi mikään hallituspohja toteuttanut 500 euron hiilitonnin hinnalla, niin paljon lisää hintaa polttoainepumpulla, verrattuna vaihtoehtoihin keinoihin.

Mitä tulee isoon kuvaan: me vauhditamme ydinvoiman lisärakentamista, myös sen lämpökäyttöä esimerkiksi täällä Helsingissä juuri julkistetulla hankkeella. Me tähtäämme meritulivoiman kautta Suomen sähköntuotannon kaksinkertaistamiseen ja sitä kautta teollisuuden energiantuotannon päästöjen huomattavasti nopeampaan laskuun, jolla toivottavasti pääsemme yhdessä vieden hiilineutraaliin Suomeen 2030-luvun puolessa välissä. [Jussi Saramo: Pitääkö uskoa perussuomalaisia vai kokoomusta?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Myönnän tästä aiheesta lisäkysymyksen edustaja Tynkkyselle, olkaa hyvä. Oras Tynkkynen.

16.53 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos puhemies! Ministeri, te kuvasitte hyvin toimenpiteitä, jotka auttavat vähentämään päästöjä energiantuotannossa ja teollisuudessa, ja ne ovat arvokkaita. Mutta niin kuin näistä asiantuntijoiden ja teidän oman ministeriönne johtavan virkahenkilön puheenvuorostakin käy ilmi, hallituksen ilmastopolitiikka pykii pahemman kerran, kun tullaan taakanjakosektorille ja maankäyttösektorille. Te kuvasitte sitä, miten nyt hilataan jakeluvelvoitetta hieman ylöspäin, mutta päätösperusteisesti suhteessa sekä nykyiseen lakiin että aiempiin päätöksiin tämä hallitus kasvattaa liikenteen päästöjä.

Isoin haaste varmasti tulee olemaan maankäyttösektorilla. Tiedämme, että nettonielu on romahtanut siellä puolella. Jos lukee hallitusohjelmaa, siellä ei ole ainuttakaan vaikuttavaa toimenpidettä, jolla tätä kehitystä käännettäisiin. Sen sijaan talousarvioesityksessä te leikkaatte sen Ilmastopaneelin puheenjohtajan vaikuttavimmaksi ja parhaaksi keinoksi kuvaaman kosteikkoviljelyn tuen. Kysynkin: Milloin hallitus aikoo tuoda esityksen hiilinielujen pelastuspaketista? Milloin saamme päivityksen maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmaan? [Sheikki Laakso: Hallitus tietää, että ihmisillä ei ole rahaa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Mykkänen, olkaa hyvä.

16.54 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiedän, että edustaja Tynkkynen on tarkka ja asiantunteva edustaja, ja olette varmaan todellisuudessa lukenut hallitusohjelman energiaosuuden ja sen maankäyttösektorin alaosion, jossa on linjattu lähtökohdat metsien kasvua lisääviin toimiin metsänhoidon kaikissa eri vaiheissa: erityisesti metsänhoidon ohjeistusta kehittämällä sekä harvennusvaiheen puunottoon liittyen että myöskin kiertoaikojen pidentämiseen että myöskin maankäytön muutosmaksuun liittyen silloin, kun maa- ja metsätalouskäytöstä muuhun käyttöön raivattaisiin metsää pysyvästi. Se on nyt vaikutusarvioinnissa maa- ja metsäta-

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

lousministeriön hallinnonalalla toki. Nämä ovat myös toimia, joissa, kuten viittasitte, edellisen hallituksen aikana kävi ilmi, että meidän maankäyttösektorin nielu on kehitykseltään romahtanut, ja se on sinänsä ollut jo usean vuoden pitkäjänteinen kehitys. Nämä ovat vaikeita toimia olleet niin edellisellä hallituksella kuin tälläkin hallituksella, mutta yhdessä pyrimme siihen, totta kai, että metsät, jotka ovat Suomelle huikea mahdollisuus — ja sen takia meillä on mahdollisuus päästä ensimmäisten joukossa hiilineutraaliksi ensi vuosikymmenellä — [Puhemies koputtaa] saadaan kasvamaan nykyistä enemmän.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.5. Suullinen kysymys nuorten sote-palvelujen leikkauksista (Laura Meriluoto vas)

Suullinen kysymys SKT 41/2023 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysyjä, edustaja Meriluoto, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.56 Laura Meriluoto vas: Arvoisa puhemies! Hallituksesta kyllä puhutaan huolestuneeseen sävyyn nuorten oireilusta, mutta samaan aikaan eriarvoistatte lapsia ja nuoria useilla eri toimenpiteillä. Samalla, kun hyvätuloisille riittää veronalennuksia, leikkaatte muun muassa opiskelijoiden toimeentulosta, vammaispalvelusta ja lastensuojelun jälkihuollosta.

Yksi esimerkki hallituksen nuoria syrjäyttävästä politiikasta on myös hallitusohjelmassa kaavailtu 50 miljoonan euron leikkaus nuorten ammatilliseen kuntoutukseen, kun jatkossa vaaditte tähän kuntoutukseen pääsyyn sairaus- tai vammadiagnoosin. Ihmettelen, kenen etu tämäkin on, että rajataan haasteellisissa elämäntilanteissa olevia nuoria pois sellaisen palvelun piiristä, jonka tarkoituksena on sitouttaa nuoria työelämään ja opiskeluun. Näin ollen herääkin kysymys: löytyykö hallitukselta aitoa halua torjua nuorten syrjäytymistä, vai haluatteko ennemmin rangaista heitä elämäntilanteestaan näillä leikkauksilla?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.57 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos kysymyksestä. Kuntoutuksesta vastaava ministeri Grahn-Laasonen ei ole nytten paikalla, mutta voin yrittää vastata tähän, haluammeko syrjäyttää nuoria. Emme todellakaan halua. Olemme auttamassa nuoria monella tavalla. Mielenterveyshäiriöiden kasvu on huolestuttavaa. Erityisesti nuorilla kouluterveyskyselyt näyttävät sen, että yhä useammat kokevat masennusta ja ahdistusta ja kokevat, että he eivät myöskään saa apua. Me tulemme parantamaan näitä matalan kynnyksen palveluita, tulemme parantamaan terapiaan pääsyä ja näin poispäin. Tämä on meidän tapamme auttaa nuoria, ja toivomme, että siitä on apua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustajat voivat pyytää lisäkysymyksiä painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

16.58 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lapsuudessa koetut vaikeudet näkyvät usein aikuisuudessa. Yhteiskunnan epäonnistuminen perheiden tukemisessa ja lasten auttamisessa näkyy aikuisuudessa monenlaisina ongelmina. Monilla vankilassa olevilla on lastensuojelulaitostaustaa ja kokemus siitä, ettei sijoituspaikassa tai lastensuojelussa ole kyetty heitä auttamaan. Lastensuojelun jälkihuollon ikärajan lasku ja lastensuojelun jälkihuollosta leikkaaminen tulevat vaikeuttamaan sijoitettuja nuoria ja heidän aikuisuuttaan. Lastensuojelun sijaishuollossa on Suomessa paljon yksityisiä toimijoita, firmoja, jotka tätä tekevät, ja he siis tekevät bisnestä lasten ja perheiden pahoinvoinnilla. Vasemmistoliiton mielestä voitontavoittelu lastensuojelussa tulisi kieltää.

Arvoisa puhemies! Lastensuojelun sijaishuollon kulut kasvavat koko ajan. Ennaltaehkäisyssä ja varhaisessa tuessa ei siis selvästi lastensuojelussa onnistuta riittävän hyvin. Mitä hallitus aikoo tehdä lastensuojelun laadun ja vaikuttavuuden parantamiseksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.59 **Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lastensuojelusta on keskusteltu jo viime hallituskaudella, ja on myöskin tehty ennakkoarviointia siitä, mitä muutoksia tarvitsee tehdä. Tämän hallituksen hallitusohjelmassa lukee, että lastensuojelun kokonaisuudistus tullaan tekemään tällä kaudella. Tunnistan tämän ongelman, että tässä on paljon yksityisiä toimijoita ja että hinnat ovat todella korkeita. Tämä on asia, mihin mielestäni hyvinvointialueilla, nyt kun on suurempia alueita, olisi mahdollista tehdä toimia järjestämällä julkisen sektorin sijaishuoltoa. Tämä on minusta hyvä keino puuttua tähän ongelmaan. Aikaisemmin niitä sijaishuoltoa tarvitsevia on ollut kuitenkin sen verran vähän, ainakin pienissä kunnissa, että ei ole ollut järkevää perustaa omaa sijaishuollon yksikköä. Mutta nyt kun hyvinvointialueet ovat suurempia, se olisi mahdollista, ja kannustan sitä tekemään. [Aino-Kaisa Pekonen: Hyvä vastaus!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.6. Suullinen kysymys työrauhalainsäädännöstä (Peter Östman kd)

Suullinen kysymys SKT 42/2023 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysyjä, edustaja Östman, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.00 **Peter Östman kd:** Arvoisa puhemies, värderade talman! Suomen lainsäädännön rajoittamaton salliva suhtautuminen poliittisiin työtaisteluihin on kansainvälisesti poikkeuksellista. Poliittiseen päätöksentekoon tulisi kuitenkin vaikuttaa ennen kaikkea vaaleilla. Hallitusohjelmassa olemme sopineet, että uudistamme työrauhalainsäädäntöä. Mediatietojen perusteella olen ymmärtänyt, että ay-liikkeet haluaisivat säännöstelymallin, jossa oikeus myötätuntotyötaisteluihin olisi huomattavasti laajempi työrauhavelvollisuuden ulkopuolella eli niillä yrittäjillä, jotka eivät kuulu työnantajajärjestöön, verrattuna niihin yrityksiin, jotka kuuluvat johonkin järjestöön, eli niihin, jotka ovat työrauhavelvollisuuden pii-

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

rissä. Miten varmistetaan, että yrityksiä kohdellaan tasapuolisesti tässä hankkeessa riippumatta siitä, onko yritys järjestäytynyt tai järjestäytymätön?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

17.01 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena on pitkälti saada järjestäytyneet ja järjestäytymättömät yritykset samalle viivalle. Tämä näkyy esimerkiksi paikallisen sopimisen edistämisessä, missä tämä on keskeinen kysymys. On kuitenkin myös niin, että kun tätä työrauhalainsäädäntöä nyt työryhmä on valmistellut ja saamme sen lausuntokierrokselle ihan muutaman päivän sisällä, niin siinä tulee huomioida ja on huomioitu hyvin vahvasti se, mitä erilaiset kansainväliset sopimukset sanovat ja miten ne mahdollistavat tämän työrauhalainsäädännön muuttamisen. Tämä on ymmärtääkseni ollut tärkeää myös työmarkkinaosapuolille, että nämä kansainväliset asiat huomioidaan. Ja siinä sitten yksityiskohdat tarkentuvat, kun tässä asiassa mennään eteenpäin. Kaikkineen kuitenkin kyse on siitä, että nyt poliittisten lakkojen osalta me siirrymme kohti pohjoismaista käytäntöä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varainsiirtoverolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 64/2023 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohdten jälkeen. Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös asiakohdasta 12. — Keskustelu alkaa. Ministeri Purra, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.03 Valtiovarainministeri Riikka Purra (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus esittää eduskunnalle varainsiirtoverolain muuttamista siten, että varainsiirtoverojen kantoja alennetaan kiinteistöjen, asunto-osakkeiden ja muiden arvopapereiden osalta. Lisäksi hallitus esittää ensiasuntojen verovapauden poistamista. Esitys liittyy valtion vuoden 2024 täydentävään talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Kiinteistö- ja asuntokauppoihin lakimuutos tulee vaikuttamaan seuraavasti: Kiinteistöjen varainsiirtoveroprosentti laskee 4 prosentista 3 prosenttiin. Asunto-osake- ja kiinteistöyhtiöiden osakkeiden varainsiirtoveroprosentti laskee 2 prosentista 1,5 prosenttiin.

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

Varainsiirtovero on luonteeltaan transaktiovero eli kaupankäynnin toimittamiseen välttämättä liittyvä vero. Kuten tiedämme, eräs verotuksen perustotuuksista on, että sitä, mitä julkinen valta verottaa hieman enemmän, saadaan jatkossa vähemmän.

Veropolitiikan käyttäminen instrumenttina ihmisten markkinakäyttäytymisen ohjaamiseen voi olla aiheellista ja jopa perusteltua eräissä tapauksissa eli silloin, kun toiminnasta aiheutuu selvää haittaa tai jopa vaaraa muille ihmisille. Sen sijaan siitä, että kansalaiset vaihtavat asuntoa omiin tarpeisiinsa paremmin sopivaksi elämäntilanteiden muuttuessa, ei seuraa mitään haittaa tai vaaraa kenellekään. Päinvastoin: itse kullekin uuteen sopivampaan kotiin muuttaminen tarkoittaa vain asuntovarallisuuden tarkoituksenmukaisempaa kohdentumista oikeille ihmisille ja siten tehokkaampaa kotimaisen asuntokannan käyttöä.

Arvoisa puhemies! Hallitus pyrkii asuntopolitiikallaan edistämään asuntomarkkinoiden toimivuutta. Toimivat asuntomarkkinat luovat suomalaisille mahdollisuuden asua mahdollisimman hyvin ja edullisesti, omia toiveita vastaavassa kodissa. Tarve varainsiirtoverokantojen alentamiselle onkin selvä ja konkreettinen, koska mitä korkeampi kiinteistöjen ja asunto-osakkeiden varainsiirtovero on, sitä enemmän vero lisää muuttamisesta aiheutuvia kustannuksia.

Tutkimusten perusteella on havaittu, että varainsiirtovero selvästi estää ja vähentää ihmisten muuttamista paikkakunnalta toiselle ja hidastaa asuntokauppoja. Tutkimuspohjalta voidaan arvioida, että jo yhden prosenttiyksikön nousu varainsiirtoverossa vähentää asuntokauppoja Suomessa noin 10—20 prosenttia. Verokantojen alentaminen siten lisääkin olennaisesti asuntojen kysyntää.

Kun varainsiirtovero hidastaa asuntokauppoja ja muuttoliikettä, se johtaa tilanteeseen, jossa yhä useampi asuu omiin tuloihinsa ja elämäntilanteeseensa nähden väärän kokoisessa tai väärässä paikassa sijaitsevassa asunnossa. Kun kotimainen asuntokanta on varainsiirtoveron takia osin tehottomassa käytössä, se on omiaan vähentämään kansalaisten hyvinvointia.

Varainsiirtoveron ei kuitenkaan tulisi luoda ylimääräisiä pidäkkeitä asunnon vaihtamiselle elämän taitekohdissa. Tällainen tilanne saattaa olla esimerkiksi eläkeikää lähestyvällä pariskunnalla, jolla olisi tarve muuttaa perheasunnosta pienempään asuntoon perheen lasten siirryttyä omilleen asumaan.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on työn ja yrittämisen hallitus. Tavoitteenamme on, että Suomessa on vaalikauden loppuun mennessä 100 000 uutta työllistä. Olemme sitä mieltä, että Suomessa työn vastaanottamisen pitää aina kannattaa — ja samalla työn tekemisen pitää myös palkita. Tahdomme, että Suomi on maa, jossa työn tekemisellä on merkitystä paitsi yksilölle itselleen myös laajemmin koko yhteiskunnalle, koska tässä maassa kaiken hyvinvoinnin takana on kestävä talous. Hyvinvoiva talous luo samalla lujan perustan yhteiskuntamme kyvyille kestää kriisejä ja ulkoisia šokkeja.

Suomen työmarkkinoilla on tällä hetkellä useita erilaisia jäykkyyttä luovia elementtejä, joista yksi on työvoiman huono liikkuvuus maakuntien ja eri paikkakuntien välillä. Työvoiman siirtymistä työn perässä paikkakunnalta toiselle ei olekaan tarkoituksenmukaista hidastaa asuntokauppaan kiinteästi liittyvällä liian korkealla transaktioverolla. Kun asunnon vaihtaminen on ihmiselle helpompaa työpaikan vaihtamisen yhteydessä, työmarkkinoille saadaan lisää dynamiikkaa ja liikettä, millä on kaiken kaikkiaan positiivinen vaikutus kansantaloudelle. Itse toivonkin työn perässä muuttamisen selvästi helpottuvan tämän hallituksen uudistuksen myötä.

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

Heikko suhdannekehitys on koetellut ankarasti kiinteistö- ja rakennusala. Sekä uudisrakentaminen että korjausrakentaminen ovat vähentyneet runsaasti kuluvan vuoden aikana. Samalla rakennusalan työllisten määrä, seitsemän prosenttia kaikista, on pienentynyt ja alan työllisyysnäkymät ovat heikot.

Kesällä julkaistun pääkaupunkiseutua koskevan markkinakatsauksen mukaan rakentaminen vähenee voimakkaasti tänä vuonna erityisesti asuntorakentamisessa, mutta jonkin verran myös toimitilojen rakentamisessa. Koko vuoden rakentamisen osalta puhutaan noin kuuden prosentin laskusta. Rakentamiselle ei odoteta kasvua myöskään ensi vuodelle. Varainsiirtoveron muuttoa hidastava vaikutus on yksi merkittävä tekijä rakennusalan nykyisen heikon tilanteen taustalla.

Arvoisa puhemies! Siinä missä varainsiirtoverokantojen alentaminen paitsi edistää työvoiman liikkuvuutta kotimaisilla työmarkkinoilla, uudistus myös on omiaan tukemaan yleistä asuntomarkkinoiden piristymistä ja samalla vauhdittamaan asuntorakentamisen elpymistä kohti parempia aikoja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

17.09 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! ”Ensiasunnon ostajille tämä on heikennys”, näillä pääministeri Petteri Orpon sanoilla on hyvä aloittaa tämän asian käsittely, koska siinä tässä asiassa on kysymys. Ensiasunnon ostajien verovapauden poisto on merkittävin muutos, jonka hallitus nyt tällä lakiesityksellään tulee tekemään. Tämä tulee tarkoittamaan sitä, että yhä harvempi nuori pääsee kiinni omaan ensimmäiseen asuntoon.

Hallitus kyllä toteuttaa uskottavasti omaa politiikkaansa, jossa jatkuvasti hallituksen esitysten suurimmat maksajat löytyvät nuorista ikäluokista. Tämä on kova syytös tietenkin näin opposition edustajan suusta, mutta kun tämän todistavat niin hallituksen omat vaikutusarviot muiden lainsäädäntöhankkeiden osalta, mutta myös tämän esityksen osalta.

Arvoisa puhemies! On hyvä, että hallitus vihdoinkin puuttuu asuntomarkkinoiden ja asuntorakentamisen tilanteeseen. Sosiaalidemokraatit ovat koko kesän ja syksyn vaatineet hallitukselta täsmätoimia alan kriisin välttämiseksi. Tällä esityksellään hallitushan todistaa nämä syytökset oikeaksi, että tässä on nukuttu ruusun unta ennen kuin viime hetkellä todettiin, että jotain pitäisi tehdä.

Tämä varainsiirtoveron alentaminen, toivon mukaan, tulee johtamaan siihen, että asuntokauppa voimistuu. Toivottavasti se lisää työn perässä muuttamista, ja näin ollen, jos näin käy, sillä on, totta kai, myönteinen vaikutus alan tilanteeseen.

Mutta, arvoisa puhemies, sitten täytyy kysyä, kun julkisessa taloudessa on tiukat ajat — valtio velkaantuu ensikin vuonna yli 11 miljardia euroa — että mikä on järkevin tapa kohdentaa näitä tukitoimenpiteitä. Jos haluamme, että tuemme tällä varainsiirtoveron alentamisella nimenomaisesti työn perässä liikkumista, niin silloin, arvoisa puhemies, olisi syytä ja perusteita kohdentaa alennus vain niihin kauppoihin, jotka kohdistuvat omaan käyttöön ostettaville kiinteistöille tai asunto-osakkeille. Näiltä osin myös verotulomenetykset julkiselle taloudelle olisivat huomattavasti pienempiä.

Arvoisa puhemies! Tässä isossa asiassa keskeisin kysymys kyllä kuuluu, että miten voi jälleen käydä niin, että tämänkin esityksen suurimmat maksajat löytyvät nuorista. Ensiasunnon verovapauden poisto todella merkitsee sitä, että valitettava kehitys, joka meillä Suomessa on jatkunut jo kauemmin, missä ensiasuntoon päästään käsiksi entistä vanhempana, tulee jatkumaan. Varmasti moni, kuka tällä hetkellä on pohtinut, että tulevana vuosi-

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

na voisi olla edessä ensiasunnon ostaminen, jää nyt tässä puille paljaille. Heille hallitus toteuttaa merkittävän veronkiristuksen.

Arvoisa puhemies! En olisi koskaan kuvitellut, että käsittelemme tässä eduskunnassa esitystä, jossa nimenomaisesti hallitus haluaa tehdä veronkiristykset nuorille ihmisille. Tämä on, totta kai, johdonmukainen linja, kun nämä muutenkin, jos katsotaan näitä hallituksen leikkauksia ja hallituksen omienkin vaikutusarvioiden mukaan, kohdistuvat nimenomaisesti eniten nuoriin. Tällaista epäoikeudenmukaista linjaa sosiaalidemokraatit eivät hyväksy, ja sosiaalidemokraatit eivät hyväksy sitä, että ensiasunnon ostajilta tämä verovapaus poistetaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Myönnän tähän alkuun muutaman ennalta varatun puheenvuoron, ja sen jälkeen voimme siirtyä debattiin, jos siihen koetaan tarvetta. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

17.14 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! Jos hallitus ei olisi tuonut esitystä varainsiirtoveron laskemisesta eduskuntaan, se olisi löytynyt vihreiden vaihtoehtobudjetista. Onkin mukavaa vaihtelua voida tukea hallitusta, edes osittain. Mutta sitten tulee se mutta: pakkoko tämäkin oli maksattaa nuorilla?

Arvoisa puhemies! Tämä päätös asettuu osaksi hallituksen täysin epäoikeudenmukaista sukupolvipolitiikkaa. Hallituksen omat vaikutusarviot osoittivat, että taakka talouden sopeutuksesta kasautuu nimenomaan nuorille. Nuoret ovat jo nyt aiempia ikäluokkia jäljessä varallisuuskehityksessä, ja hallituksen toimet vaikeuttavat entisestään nuorten vaurastumista omalla työllään. Hallituksen ajatus, että nythän nuoretkin voivat sitten pistää hösseiksi ja ostaa asunnon vielä ennen vuodenvaihdetta, on kyllä aika irti todellisuudesta. Varmasti jollekulle tämä voikin olla mahdollista, mutta jos on pitkäjänteisesti kerännyt pesämunaa ja kaavaillut pukevansa ne ostohousut jalkaan vasta esimerkiksi seuraavan parin vuoden aikana, niin ei tässä ole kyse mistään muusta kuin veronkiristyksestä.

Hallitus on kertonut aikovansa myöskin uudistaa asp-järjestelmää. Ajattelen, että tämän järjestelmän kehittäminen voi olla hyvinkin asia, mutta kaikkihan riippuu siitä, kenen ehdoilla se tehdään. Ja, ikävä kyllä, tämän hallituksen track record nuorten puolella olemisesta on tähän mennessä varsin heikko. Mahdollisuus asp-säästämiseen karkaa yhä useamalta kauemmas, kun hallitus työntää ihmisiä toimeentulotuelle. Myös hallituksen leikkaukset kohtuuhintaisesta asuntorakentamisesta osuvat nuoriin ja ovat lisäksi myrkkyä rakennusalan tilanteeseen.

Arvoisa puhemies! Tässäkin salissa on monesti kannettu huolta Ruotsin tiestä. Siinä mielessä on täysin epäjohdonmukaista, että hallitus nimenomaan asuntopolitiikallaan on toistamassa Ruotsissa tehtyjä virheitä. Tarvitsemme enemmän, emme vähemmän, keinoja puuttua alueiden eriytymiseen, vahvistaa lähiöitä, lisätä kohtuuhintaista asumista ja varmistaa, että päiväkodeissa, kouluissa ja nuorisotyössä on riittävät voimavarat kulkea lasten, nuorten ja perheiden rinnalla.

Arvoisa puhemies! Kuten todettua, olen kuitenkin tyytyväinen siihen, että hallitus esittää varainsiirtoveron alentamista. Hyvän verojärjestelmän yksi tärkeä ominaisuus on se, että julkisiin palveluihin ja tulonsiirtoihin kerättävä tarvittava rahoitus aiheuttaa mahdollisimman vähän haittaa talouden toiminnalle, ja varainsiirtovero ei tältä osin täytä kaikkia hyvän veron kriteerejä. Se, että avoimet työpaikat ja työvoima eivät syystä tai toisesta koh-

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

taa, on yksi Suomen talouden merkittävistä haasteista. Asuntokaupasta maksettava varainsiirtovero on yksi työn perässä muuttamisen esteistä, ja se olisi syytä purkaa.

Arvoisa puhemies! Varainsiirtoveron alennus tuo kaivattua piristysruisketta asunto-kauppaan ja helpottaa asunnon vaihtamista ja muuttamista työn perässä. Pidemmällä tähtäimellä ajattelen, että varainsiirtoverosta tulisi luopua kokonaan, toki kokonaisveroastetta heikentämättä.

Olen jättänyt rinnakkaislakialoitteen, joka on muistaakseni kohdassa 12 täysistunnon päiväjärjestyksessä, ja esitän siinä, että varainsiirtoveroa alennetaan vastaavasti kuin hallituksen esityksessä mutta ensiasunnon verovapaus säilyttäen. En voi hyväksyä sitä, että Orpon hallitus laittaa tämänkin uudistuksen nuorten piikkiin, ja toivon, että valtiovarainvaliokunta tätä hallituksen esitystä ja myös tätä rinnakkaislakialoitetta käsitellessään punnitsee aidosti näitä vaihtoehtoja ja kenties myös sellaista välimallin vaihtoehtoa, jossa ensiasunnon ostajien verovapauteen kohdistuva muutos toteutettaisiin edes pidemmällä siirtymäajalla, esimerkiksi vuoden tai kahden kuluttua, jos hallitus ei muuhun suostu. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ohisalo, olkaa hyvä.

17.18 Maria Ohisalo vihr: Arvoisa puhemies! Hyvin toimiva verojärjestelmä kerää julkisiin palveluihin ja tulonsiirtoihin tarvittavan rahoituksen aiheuttamalla mahdollisimman vähän haittaa talouden toiminnalle. Varainsiirtovero ei täytä tätä vaatimusta, ja siksi monet taloustieteilijät ovat kritisoineet sitä tiukasti. Varainsiirtovero päinvastoin hidastaa taloudellista toimintaa eli kiinteistökauppoja. Se vaikeuttaa esimerkiksi ihmisten muuttamista sopivan kokoiseen asuntoon tai paikkakunnalta toiselle uuden työn perässä. Kun erityisesti perheasunnoista on vaikkapa täällä pääkaupunkiseudulla pulaa, ei kannata kannustaa ihmisiä asumaan vääränkokoisissa omistusasunnoissa vain siksi, että asunnon vaihtaminen ei olisi taloudellisesti järkevää. Se ei ole kenenkään etu. Toisaalta, kun varainsiirtovero on korkea, myöskään muuttaminen uuden työpaikan perässä ei välttämättä ole taloudellisesti järkevää, jos asunnon ostaminen uudelta paikkakunnalta tulee kokonaisuudessaan liian kalliiksi. Ja kun meillä on monilla aloilla jo ennestään paha kohtaanto-ongelma, sitä ei kannata entisestään pahentaa. Varainsiirtoveron alentaminen olisi myös hyvä täsmätoimi rakennusalan vaikean tilanteen helpottamiseksi, koska se piristää kiinteistökauppoja. Voin siis olla hallituksen kanssa tästä samaa mieltä.

Arvoisa puhemies! Kuitenkin ensiasunnon ostajien varainsiirtoverovapauden poistaminen on iso kolaus nuorille, jotka haaveilevat omasta asunnosta. Verovapauden poistaminen johtaa siihen, että ensiasunnon ostajilla asunnon ostaminen voi kallistua jopa tuhansia euroja. Tämä on ensiasunnon ostajalle todella suuri summa. Sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden näkökulmasta on vaarallinen valinta vaikeuttaa nuorten mahdollisuutta omistusasumiseen. Ensiasunnon ostaminen on tärkeä alku varallisuuden kartuttamisessa. Asunnon omistaja kerryttää jokaisella lainanlyhennyksellä omaa varallisuuttaan siinä, missä vuokralainen ei. Nuorten tulevaisuus näyttää jatkuvasti epävarmemmalta ja vaikeammalta, ja heidän on koko ajan vaikeampaa päästä kiinni omistusasumiseen. Nyt hallitus on heikentämässä nuorten tilannetta entisestään. Tämä yhdistettynä tuleviin leikkauksiin ja sosiaaliturvan indeksien jäädyttämiseen luo taas lisää epävarmuutta. Tällä on eittämättä vaikutuksia myös siihen, miten perheenperustamissuunnitelmat elävät. Siksi, hallitus, varainsiirtoveron alentamista ei ole oikeudenmukaista maksattaa nuorilla, ja vihreät eivät kannata tällaista epäoikeudenmukaista sukupolvipolitiikkaa.

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

Arvoisa puhemies! Nyt tarvitaan oikeudenmukaisia toimia asuntomarkkinoille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä. [Pia Viitanen: Arvoisa puhemies, tämä on vielä varsinainen puheenvuoro? Ymmärsin näin.] — Kyllä.

17.21 Pia Viitanen sd: Puhemies! Mehän olemme kesästä lähtien, oikeastaan tämän syksyn, peräänkuuluttaneet toimia rakennusalan ahdingon helpottamiseksi, ja nyt sitten tulee tämä yksi toimi, joka on tämä varainsiirtoveron alentaminen. Mutta nyt se iso kysymys kuuluu, puhemies, miksi ihmeessä tämänkin sitten maksetaan nuorilla, ensiasunnon ostajilla. Tämä on täysin käsittämätön arvovalinta. En voi sitä mitenkään ymmärtää, miksi nyt sitten kiristetään, tämä hallitus kiristää, nuorten ihmisten verotusta. En olisi halunnut, toden totta, nähdä tällaista kehityskulkua. Olen tästä erityisen huolissani siksin, kun kaikki muutkin hallituksen toimet, enemmän tai vähemmän, kohdistuvat juuri nuoriin — opiskelijoilta leikataan, monet sosiaaliturvan säästöt kohdistuvat nuoriin — ja nyt sitten tässäkin esityksessä täytyy käydä nuorten kimppuun.

Puhemies! SDP olisi toiminut toisin. Me esitimme jo aiemmin erilaisia toimia rakennusalan tilanteen helpottamiseksi, ja me olisimme tehneet täysin päinvastoin. Me olisimme helpottaneet ensiasunnon ostajien tilannetta ja olisimme väliaikaisesti palauttaneet asuntolainan korkovähennyksen. Eli olisimme toimineet toisinpäin, olisimme kannustaneet, emme antaneet keppiä tässä. Muutenkin, ministeri Purra, oli aika pettymys tämä hallituksen paketti, jolla te ikään kuin autoitte rakennusalaa. Sehän oli hiiren kokoinen. Olisi tarvittu isoja toimia, ja nyt loppujen lopuksi sitten vain lykkäsitte omia leikkauksianne. Tässäkin suhteessa me SDP:ssä esitimme paljon isompia toimia, jotka olisivat aidosti auttaneet rakennusalaa.

Puhemies! Haluan sanoa vielä, ministeri Riikka Purra, teille sitä, että kun äsken sanoitte puheenvuorossanne, että te haluatte edistää sitä, että työn perässä muutetaan, niin tällä hetkellä te vedätte aika rajusti alas ARA-tuotantoa eli kohtuuhintaisten kotien rakentamista kasvukeskuksiin, ja se osaltaan on iso este muuttaa työn perässä. Eli tältä osin teidän asuntopoliittikanne on täysin päinvastaista kuin mitä te äsken tuossa ihan hyvin kerroitte tästä haasteesta ja miten uskoitte siihen vastaavanne — näin ei tässä tule käymään.

Niinpä, puhemies, pyydän ministeri Purralta kommenttia: Voisitteko tässä esityksessänne vielä kerran harkita, kannattaako teidän tällä esityksellä rokottaa nimenomaan nuoria, ensiasunnon ostajia ja tehdä heille tosiasiassa veronkiristys? Voisitteko vielä harkita tätä ja ehkä ottaa muutaman vinkin sieltä SDP:n asuntopoliittisista esityksistä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Halukkaat edustajat voivat nyt pyytää vastauspuheenvuoroa painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Heinäluoma, olkaa hyvä.

17.24 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan kuten edustaja Viitanen tässä edellä puhui, tämä asuntorakentamisen kriisi on vakava paikka. Nyt on tietenkin hyvä, että hallitus on jotain edes pohtinut tehdä, mutta kun te tämänkin pienen hätäapupaketin rahoitatte nuorten sukupolvien kustannuksella ja viette ensiasunnon ostajilta veroedun pois, niin kysyn kyllä, ettekö keksineet mitään muuta keinoa, jolla rahoitatte näitä kriisitoimia. Mutta en tietenkään ihmettele, sillä teidän teette valtavan myllerryksen meidän ARA-rahastoon ja tyhjennätte näillä ylimääräisillä tuloutuksilla tämän pitkäaikai-

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

sen suomalaisen keksinnön, ARA-rahaston, jolla on voitu nimenomaan auttaa myös vaikeissa suhdannetilanteissa elvytystoimilla. Joten kysyn: Mistä tämä ARA-rahaston tyhjennys ja siirtäminen budjettikehysten piiriin oikein johtuu? Mitkä ovat ne hallituksen perustelut [Puhemies koputtaa] tälle vallankumoukselle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

17.25 **Janne Jukkola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus toteuttaa varainsiirtoverouudistuksen, jonka tavoitteena on vauhdittaa työvoiman liikkuvuutta ja tukea asuntomarkkinoiden tilannetta. Tavoitteena on myös tehdä varainsiirtoverotuksesta neutraalimpaa, ja suurimmalla osalla asunnon ostajista verotus kevenee. Uudistus aiheuttaa myös myönteisiä vaikutuksia asuntomarkkinoihin, rakennusalaan ja kiinteistötoimintaan. Lakiesityksessä esitetyn arvion mukaan vaihdanta asuntomarkkinoilla voi kasvaa noin seitsemällä prosentilla. On myös tärkeää turvata nuorten mahdollisuus päästä kiinni omaan asuntoon. [Eveliina Heinäluoma: No miksi poistatte?] Tämän vuoksi hallitus parantaa hyvin toimivaa asuntosäästöpalkkiojärjestelmää muun muassa korottamalla sen enimmäismäärää. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Tämä on tärkeä muutos, sillä noin 34 prosenttia asp-lainan ottajista otti maksimilainamäärän ja moni asunnon ostaja on siis joutunut täydentämään asp-lainaa muulla lainalla, jolle on tarvinnut lisävakuuksia esimerkiksi vanhemmilta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

17.26 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun katson näitä julkisen talouden ja valtiontalouden viimeaikaisia ennusteita, näyttää siltä, että Suomi ja erityisesti valtio velkaantuu nyt ennätysvauhtia. Ensi vuonna otetaan yli 11 miljardia velkaa, seuraavana vuonna reilusti enemmän, noin 12,5 miljardia euroa. Olen erittäin huolissani tästä velkakehityksestä, ja uskon, että myös valtiovarainministeri on.

Tätä tosiasiaa vasten kysyn, että kun nyt tässä valtio on taas luopumassa verotuloista, 70 miljoonasta, niin oletteko valtiovarainministeriönä varma, että tämä on oikeasti tehokasta veroista luopumista niin, että tämä tulee toisaalla takaisin. Ymmärrän toki rakennusalan tilanteen ja ne ihan hyvät puheenvuorot, joita täällä ovat muun muassa edustajat Hyrkkö ja Ohisalo käyttäneet. Mutta toinen kysymykseni koskee sitä, että kun keskustan linja on se, että me yhdistäisimme varainsiirtoverokannat, niin miksi ette yhdistäneet. Minusta, jos ihminen ostaa omakotitalon tai rivitalon, huoneiston ei pitäisi olla varainsiirtoverossa [Puhemies koputtaa] eri asemassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Huhtasaari, olkaa hyvä.

17.28 **Laura Huhtasaari ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on rakennusosalalla ollut seitsemän lihavaa vuotta ja nyt tämä edellinen vuosi on ollut todella, todella vaikea. Ja kun 2013 nostettiin varainsiirtoveroa, niin se jäädettiin asuntokauppaa, ja juuri siksi nämä rakennusalan asiantuntijat ovat antaneet suurta kiitosta tästä, että nyt odotettu piristysruike on tulossa. Tällä tulee olemaan vaikutusta.

Kun ajatellaan nuoria, 18—39-vuotiaita, niin heidän elämäntilanteensa muuttuvat todella paljon juuri niinä vuosina. Ostetaan ehkä 27-vuotiaana se ensiasunto vaikka Jyväskyläs-

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

tä, jos on vaikka opettajaksi valmistunut, ja sitten löydetään joku ihana puoliso joltain toiselta paikkakunnalta, ehkä saadaan lapsia. On hienoa, että nämä nuoret sinne melkein neljäänkymppiin asti pääsevät hyötymään tästä alennetusta varainsiirtoverokannasta nyt sitten jatkossakin. Itsekin muistan, että kun elämäntilanne muuttui aika usein, niin harmitti, että voi vain yhden kerran käyttää sen, eli se varainsiirtovero oli silloin pois, mutta se oli erittäin korkea seuraavalla kerralla ja jatkossa. [Puhemies koputtaa] Tämä on erittäin hyvä muutos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

17.29 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensiasunnon ostaminen on monen nuoren haave, jonka saavuttamiseksi säästetään rahaa useita vuosia. Hallituksen päätös poistaa ensiasunnon ostajien varainsiirtoverovapaus on todella tyly viesti nuorille, joihin hallituksen leikkaukset osuvat muutenkin. Muutama tuhat euroa lisää ei välttämättä kuulosta paljolta satojentuhansien eurojen asuntokaupasta, mutta ensiasuntoa hankkivalle se voi olla kynnyksysymys. Erityisen kohtuutonta on, että tällainen muutos astuu voimaan muutaman kuukauden varoitusajalla. Mitä hallitus vastaa nuorille, jotka ovat säästäneet pitkään ensiasuntoa varten mutta eivät saa tarvittavaa lisäsummaa kasaan tämän vuoden aikana?

Arvoisa puhemies! Kuten täällä on todettu, varainsiirtoveron alentaminen sinänsä on kannatettavaa niin työvoiman liikkuvuuden kuin asunto- ja kiinteistökaupan piristämisen kannalta. Mutta kohtuutonta on maksattaa se nuorilla ensiasunnon ostajilla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

17.30 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esitys lisää valtion velkaantumista ja heikentää nuorten edellytyksiä ensiasunnon ostoon, ja pääosa euro-määräisestä hyödystä menee suurituloisimmille.

Arvoisa puhemies! Varainsiirtoverossa on toki ongelmansa, niin kuin täällä on todettu. Mutta jos verokertymää alennetaan, pitäisi se kattaa jostain muualta, kun verotulot murenevat muutenkin ja alijäämä kasvaa leikkauksista huolimatta nimenomaan veropohjan murenemisen vuoksi.

Arvoisa puhemies! Kuitenkin tämän esityksen suurin ongelma on nuorten tilanne, eli nuorten ensiasunnon osto vaikeutuu. Kyllä tämä on nuorten kannalta kohtuuton esitys. Mutta, arvoisa puhemies, jos toimi tehdään rakennusalan vauhdittamiseksi, niin näkisin kyllä, että pitäisi tarttua myös opposition esillä pitämiin asioihin eli ARA-asuntotuotannon lisäämiseen ja ARA-remonttien vauhdittamiseen.

Arvoisa puhemies! Minun on vaikea ymmärtää, miksi hallitus ei tartu näihin vaikuttaviin keinoihin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

17.31 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensi vuodesta on todennäköisesti tulossa asuntokaupan osalta kyllä todella synkkä. Näin tässä moni alalla enustaa, ja toimia on kyllä kaivattu. Mutta hyvä valtiovarainministeri, en olisi kyllä ikinä uskonut, että te aloitatte tämän asuntorakentamisen elvyttämisen sillä, että te asetatte nuorille

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

ensiasunnon ostajille uuden veron. Te ryhdytte verottamaan ensiasunnon ostajien asunto-kauppoja tuhansien eurojen uudella verolla. Se on fakta, tuhansien eurojen uusi lisäkustannus nuorille ensiasunnon ostajille tästä pysyvästi. Kun 30 vuotta meillä on ollut käytäntö, että me pyrimme yhdessä nimenomaan helpottamaan sitä ensiasunnon ostamista, niin nyt, kun korot ovat muutenkin korkealla ja apu olisi tarpeen, te ryhdytte verottamaan nuoria ensiasunnon ostajia. Kenen idea on ryhtyä elvyttämään tätä asuntokauppaa kehittämällä uusi vero nuorille ensiasunnon ostajille? Oletteko nyt ihan varma, että tämä tapa piristää asuntokauppaa ensi vuonna?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valkonen, olkaa hyvä.

17.33 Ville Valkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiettyssä mielessä jopa ilolla kuuntelee sitä, että sosiaalidemokraatit ovat nyt varsin verokriittisiä. [Pia Viitanen: Kyllä ollaan!] Toivottavasti tulevaisuudessakin tämä ajattelutapa, jossa arvostetaan ihmisten maksamia veroja, näkyy esimerkiksi suhtautumisessanne ansiotuloverokevennyksiin, [Eveliina Heinäluoman välihuuto] joita tämä hallitus tekee puolella miljardilla. Ne näyttävät unohtuvan näistä puheenvuoroista.

Tämä varainsiirtovero on kuitenkin pistemäinen vero. Harva ihminen ostaa yhden ainoan asunnon elämänsä aikana, jolloin myöskin ne henkilöt, jotka nyt tässä tapauksessa alussa joutuvat hieman enemmän maksamaan, hyötyvät kyllä tulevilla asuntokaupoilla näistä matalammista verokannoista. [Laura Huhtasaari: Paljon enemmän, paljon enemmän!] Varainsiirtovero on muuttovero, ja on hienoa, että nyt päästään kaikkia verokantoja laskemaan. Olisin kysynyt valtiovarainministeriltä: näetkö mahdollisena, että tällä linjalla jatkettaisiin, ehkä esimerkiksi siten, että luovutusvoittoverolla korvattaisiin [Puhemies koputtaa] varainsiirtoverotusta? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

17.34 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Keskusta ei tee perinteistä oppositiopolitiikkaa, jossa vastustamme ihan kaikkea ja toteamme, että oikeasuuntaista mutta riittämätöntä.

Pitää antaa positiivista palautetta hallitukselle, kun on sen paikka. Valtiovarainministeri, hallitus: Minusta on hyvä, että te olette nyt ryhtyneet joihinkin toimenpiteisiin rakentamisen elvyttämiseksi ja rakennusalan auttamiseksi. Tätähän me peräsimme ja toivoimme kesän aikana, mutta on helppo yhtyä tähän edustaja Lohen esittämään isoon kysymykseen. Minusta on perusteltua, että varainsiirtoveroa kevennetään. Se on ongelmallinen vero, kuten täällä on yli puoluerajojen kerrottu. Se on transaktiovero, vanha leimaveron. Se hidastaa taloudellista toimeliaisuutta ja varmasti työvoiman liikkumista ja asuntokannan uusiutumista ja kaikkea, mutta miksi tämä kevennys tehtiin niin, että poistetaan tämä ensiasunnon verovapaus, eikä niin, kuten edustaja Lohi esitti, että yhtenäistetään verokannat, ja se verokanta on sitten alempi ja ensiasunnon verovapaus säilyy? Tämä voitaisiin tehdä neutraalisti tällä tavalla.

Puhemies! Kun valtiovarainministeri on paikalla, niin kysyn: Saimme tänään erittäin synkkiä, ikäviä talousuutisia; Nokia vähentää henkilöstöään erittäin paljon. Täällä oppositiossa näyttää [Puhemies koputtaa] vähän siltä, että te ette ole nyt ihan heränneet tämän

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

suhdanteen muuttumiseen. Miten te aiotte nyt pitää kasvusta, investoinneista, [Puhemies koputtaa] työllisyydestä huolta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

17.35 Mira Nieminen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan luemme ehkä eri tavalla täällä eräitten edustajien kanssa näitä, mitä asiantuntijat ja ekonomistit ja taloustieteilijät ovat sanoneet. Moni täällä on kyllä samaa mieltä tästä, että tämä varainsiirtoveroalennus on todella hyvä toimenpide, ja varsinkin, mitä täällä ollaan nyt kuultu valtiovarainministeriltä, se elvyttää meidän asuntokauppaa, auttaa meidän rakennusalaan ja helpottaa työvoiman siirtymistä. Elikkä hyvin positiivisia asioita.

Itse kannan tietysti huolta nuorten ensiasunnon ostamisesta. Mutta siellä on myös toinen näkökulma, mitä haluan tuoda esiin, elikkä talouden hoitaminen, oma talous ja talousosaaminen. Tämä varainsiirtovero on kaikille samanluokkainen, ja tosiaan meidän nuoret tulevat myös hyötymään siitä jatkossa. Elikkä olen huolissani velkaantumisesta, nuorten velkaantumisesta, jossa tällä hetkellä ostetaan ylikalliita ja -suuria asuntoja, [Antti Lindtman: No niin!] ja monet taloudet ovat näissä velkaongelmissa. [Antti Lindtman: Lisää velkaa ensiasunnon ostajille!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

17.37 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Asuntorakentamisen järkyttävään tilanteeseen on todellakin odotettu ratkaisuja. Me tiedetään, että asuntojen tarve ei ole vähenemässä. Osaajien pitäminen rakennusallalla on todella tärkeää. Jos me heitä kerran menetämme, heitä on mahdollisesti vaikeaa saada takaisin.

Tämä varainsiirtoveron alentaminen on hyvä asia. Se edistää työvoiman liikkuvuutta muuhun rakennusalan ahdinkoon vastaamisen lisäämiseksi. Vaikka en mitenkään voi kannattaa ensiasunnon verovapauden poistamista, niin haluan silti kiittää tästä hallitusta, että tämä varainsiirtoveron alentaminen on tuotu.

Samalla täytyy muistaa, että tässä budjetissahan te teette ihan päinvastaisia keinoja rakennusalaan liittyen. Te olette leikkaamassa korjausavustuksista, esteettömyysavustuksista, joka auttaa ikääntyneitä ihmisiä, ja energiaremonteista. Te pienennätte erityisasumisen investointitukea, joka nimenomaan rakentaisi asuntoja erityistarpeille ihmisille. Te myös olette melkein romuttamassa ARA-rahoituksen. Ihmettelen, miksi te teette näitä keinoja, joista olisi paljon hyötyä sekä rakennusallalle että yhteiskunnan muille tavoitteille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Wickström, varsågod.

17.38 Henrik Wickström r (vastauspuheenvuoro): Vårderade talman, arvoisa puhemies! Mielestäni tämä esitys siitä, että varainsiirtoveroa lasketaan, on todella tärkeä. Jos me katsotaan, mitä tapahtui vuonna 2013, kun sitä hieman nostettiin, sillä oli tosi vahva vaikutus koko asuntomarkkinaan. Myöskin moni ekonomisti on tässä tilanteessa kiitellyt hallituksen esitystä juuri siksi, että toivotaan, että saataisiin nyt vauhtia näihin asuntomarkkinoihin.

Ymmärrän toki sen, kun tässä myöskin kuuntelee näitä puheenvuoroja, että meillä kaikilla on huoli nuorista ja ensiasunnon ostajista. Kysyisinkin, voisiko sitten ministeri Purra

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

omassa vastauksessaan tuoda esiin, onko hallitus yhdessä asiantuntijoiden kanssa arvioinut, millaisen buustin asuntomarkkinat voivat nyt saada siitä, jos nuoret saadaan ostamaan asuntoja. Onko tätä tässä tehty? Nyt jos katsoo, niin moni välittäjä on myöskin julkisuudessa tuonut esiin, että tämä voisi saada myöskin myönteisen vaikutuksen aikaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

17.39 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos nyt käydään vielä rautalankamallilla läpi, mitä tässä on siis tapahtumassa: kun hallitus alentaa näitä kaikkia varainsiirtoverokantoja, minkä vaikutus valtiontalouteen on negatiivinen noin 140 miljoonaa euroa, niin kun hallitukselle ihan oikein syntyy tenkkapoo, että milläs tämä rahoitetaan, niin sitten hallitus on tässäkin asiassa keksinyt, että kyllähän se maksaja löytyy sieltä nuorista, [Antti Lindtman: Jälleen, kyllä!] siis ensiasunnon ostajista, joille tulee tässä 70 miljoonan euron veronkiristys. Enkä olisi ikinä kuvitellut, että edustaja Valkonenkin täällä [Eveliina Heinäluoman välihuuto] puolustaa nuorten veronkiristystä. Mutta toisaalta teille on loogista, että täällä ylemmissä tuloluokissa kannattaa veroja vähentää ja alemmissä tuloluokissa näemmä korottaa.

Arvoisa puhemies! Kun tämä fiskaalinen vaikutus joka tapauksessa tässä on merkittävä, niin pyytäisin, että valtiovarainministeri kommentoisi sitä, olisiko syytä rajata tämä alennus vain niihin asunto-osakkeisiin, jotka ostetaan omaan käyttöön? [Puhemies koputtaa] Tällä nimenomaan voitaisiin pienentää vaikutusta ja kuitenkin kannustettaisiin työn perässä muuttamiseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja edustaja Valkonen, olkaa hyvä.

17.40 Ville Valkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se ei varmaan ole yllätys kenellekään, että toki meidän puolueemme edustajat näkisivät mielellään kaikki verot mahdollisimman matalana. [Vasemmalta: Ei ole totta!] Mutta sitten on realismi, valtiontalouden realismi, joka tarkoittaa sitä, että me emme pysty tässä tapauksessa koko varainsiirtoveroa esimerkiksi poistamaan tai laskemaan ilman talouden rajoitteita. Te jätätte huomiotta sen, että tämä hallitus käyttää veropolitiikan liikkumavaran nimenomaan työn verotuksen keventämiseen, [Eveliina Heinäluoman välihuuto] joka on moninkertainen verrattuna esimerkiksi tähän muutokseen. Te keskitytte tässä nyt yhteen elinkaarensa aikana kuitenkin kohtuullisen pieneen muutokseen, kun tämä hallitus onnistuu pitkästä aikaa monin verroin keventämään työtä tekevän, ahkeran, minkä tahansa ikäisen suomalaisen verotusta, ja se pitää ottaa tässä huomioon. Tämä parantaa myöskin asuntomarkkinoiden toimintaa kokonaisuutena, koska, kuten sanoin, harva ostaa vain sen yhden asunnon elämässään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

17.41 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minunkin on erittäin vaikea ymmärtää, miksi kokoomus täällä puolustaa veronkiristystä nuorille. Mutta olen siinä määrin optimisti, että minusta tämä varainsiirtoveroesitys itsessään osoittaa, että kyllä hallituksella parhaimpina päivinä on kykyä ottaa vastaan hyviä ajatuksia ja reagoida tilanteisiin, ja olen luottavainen, että niin tapahtuu nyt siinäkin, kun tätä esitystä täällä

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

eduskunnassa sorvataan kenties paremmaksi. Olen tosiaan jättänyt rinnakkaislakialoitteen, joka on vastaavan sisältöinen, mutta siinä tämä ensiasunnon ostajien verovapaus säilytetään.

Kysyisin ministeri Purralta: luuletteko, että hallitus voisi harkita tätä uudemman kerran tai kenties edes sellaista välimallia, jossa tähän ensiasunnon ostajien verovapauteen otettaisiin pidempi siirtymäaika, jotta nuorilla aidosti olisi mahdollisuus ehkä sitten aikatauluttaa sitä omaa ensiasunnon ostamistaan? Jos kyse on vain yhden vuoden verotuloista, niin minulla on kyllä takataskussa muutama ehdotus myös uusiksi veroiksi tai veronmuutoksiksi, joita hallitus saa vapaasti kyllä hyödyntää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savio, olkaa hyvä.

17.42 **Sami Savio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys varainsiirtoverojen ja niiden kantojen alentamiseksi neljänneksellä on hyvin kannatettava. Täällä on todettu, että toteutuessaan tämä esitys lisää asuntokantojen käytön tehokkuutta ja työnteon vastaanottaminen helpottuu oman asuinalueen ulkopuolella.

Arvoisa puhemies! Tässä nykyjärjestelmässä on ongelmia. Esimerkiksi ensiasunnon ostajan nykyinen verovapaus on valitettavasti monissa tilanteissa kannustanut siihen, että on ostettu heti alkuun ehkä liiankin suuria asuntoja, ja se on johtanut joissakin tapauksissa ylivelkaantumiseen. Luulen, että tämä uudistus osaltaan tulee vähentämään tätä ongelmaa.

Arvoisa puhemies! Oppositioista myös esitettiin kritiikkiä, esimerkiksi sosiaalidemokraattisen puolueen edustaja ehdotti, että tämä veronalennus kohdistettaisiin vain niihin kiinteistöihin, jotka otetaan omaan käyttöön, mutta kysyn valtiovarainministeriltä: eikö tällaista opposition ehdotusta olisi vaikea valvoa käytännössä? [Puhemies koputtaa] Minä ainakin ajattelen niin, että verojärjestelmän tulee olla yksinkertainen ja ymmärrettävä, mihin tämäkin lakiesitys [Puhemies koputtaa] tähtää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen vastauspuheenvuoro ennen ministerin vastauspuheenvuoroa, edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

17.44 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä nyt sitten sekin ihme nähtiin, että kokoomus puolustaa veronkiristyksiä nuorille. Ja minä hieman mietin, miltä niistä nuorista tuntuu kuunnella tätä keskustelua, kun samaan aikaan kokoomus on kovasti puolustellut veronalennuksia kaikkein suurituloisimmille, 14 000 kuukaudessa tienaa-ville ihmisille. Heitä kokoomus puolustaa, mutta sitten, kun pitäisi puolustaa nuoria, näin kävi, että veronkiristys siitä tuli, puhemies. Ei tästä mihinkään pääse.

Sen haluan sanoa vielä tästä rakennusteollisuuden tilanteesta, että rakennusteollisuus on sanonut suuren hätähuudon, ja se johtuu nimenomaan ARA-tuotannon alasajosta, siitä, että nyt tehdään sellaista asuntopolitiikkaa, että tulevaisuudessa meillä ei ole oikeita työvälineitä esimerkiksi ehkäistä asuinalueiden eriytymistä tai sitä, että ihmisillä ei ole tarpeeksi kohtuuhintaisia koteja tai niitä ei ole tarpeeksi peruskorjattu. Tästä on nyt kysymys, ja vaikea suhdannetilanne puoltaisi nimenomaan sitä, että näitä toimia tehtäisiin nyt vahvasti. Mutta hallitus päinvastoin leikkaa näitä ja vie ARA-tuotantoa alas, ja se tulee olemaan iso, iso ongelma niin tässä ajassa kuin pitkälle tulevaisuuteen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, viisi minuuttia.

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

17.45 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa herra puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on tosiaan kyse sellaisesta politiikasta, joka on saanut tässä yhteiskunnassa laajasti kannatusta. Kun katsotaan, mitä mieltä ekonomistit ovat, mitä mieltä veroasiantuntijat ovat, mitä asuntomarkkinapuolella ollaan tästä mieltä, niin yleisesti ottaen tällaista esitystä kehdutaan ja kiitetään. Ja onneksi se myös opposition suunnalla tänään on kirvoittanut vastaavanlaisia kommentteja.

Ymmärrän sen, että silloin, kun verohuojennus poistetaan — tässä tapauksessa ensiasunnon ostajilta — se aiheuttaa myös kritiikkiä. Tällä todellakin haetaan paitsi työn perässä muuttamisen vilkastuttamista myös asuntokaupan vilkastumista. Tällä hetkellä jo näyttää siltä, että ainakin toiseen ollaan pääsemässä. Myös ensiasunnon ostaminen todennäköisesti loppuvuoden osalta tulee kiihtymään. Toki samaan aikaan on ymmärrettävä suhdannetilanne, on ymmärrettävä korkeat korot, jotka itsessään tietenkin vaikuttavat tähän, ja myös ylipäättänsä kansalaisten näkemys siitä, mitä tulevaisuudessa tulee tapahtumaan.

Useissa puheenvuoroissa nostettiin esille myös yleisesti julkisen talouden tiukka tilanne ja tarve tasapainottaa kestäväällä tavalla julkista taloutta. Olen tästäkin hyvin iloinen, että tämä on huomattu myös sieltä opposition puolelta. Tämän veroratkaisun kustannus tosiaankin on 70 miljoonaa euroa, joka syntyy tästä kokonaisuudesta, jossa osa verovapaudesta siis poistetaan ja osassa kantoja lasketaan. Aivan kuten muutamassa puheenvuorossa tuotiin esille, sillä, että veroja lasketaan seuraavien asuntojen ostamisen osalta, on merkittävästi positiivisempi vaikutus ylipäättänsä kokonaisuuden kannalta.

No, mitä tulee sitten esimerkiksi asp-lainan hyödyntämiseen, tämä hallitushan parantaa entisestään asp-lainan käytön mahdollisuuksia. Paitsi että tämän lainan enimmäismäärää nostetaan, myös alaikäraja poistetaan. Tämä hyödyttää erityisesti kasvukeskuksissa tapahtuvaa muuttoa. Asp-lainojen oleelliset hyödyt liittyvät tietenkin valtion korkotukeen kymmeneksi vuodeksi, maksuttomaan valtiontakaukseen ja myös lisäkorkoon näille säästöille. Asp-lainojen yhteydessä nousevat korotkaan eivät ole sellainen riski kuin muuten.

Mitä tulee kritiikkiin liian lyhyestä ajasta, mikäli olette hallitusohjelman tarkasti lukee, siellähän mainitaan tästä uudistuksesta. Mutta kyllä, kun otetaan huomioon markkinavaikutuksia ja se, minkälaisia yleisiä vaikutuksia tällaisilla äkkinäisillä, korkoihin tehtävillä vaikutuksilla on, se pitää ylipäättänsä tehdä tällaisella aikataululla.

Sitten käsiteltiin varainsiirtoveron palautusta ensiasunnon osalta. Kuten usein muutenkin näissä kysymyksissä — erityisesti, kun veropolitiikasta puhutaan — olen havainnut opposition osalta valitettavasti pientä liioittelua. Nyt ei olla estämässä kenenkään asunnon ostamista, ja loppujen lopuksi, kun katsotaan varainsiirtoveron osuutta suhteessa ensiasuntojen hintaan, täytyy ymmärtää, että puhutaan sellaista summista, että se ei kenenkään asunnon ostamista tässä maassa estä. Mikäli henkilöllä tai pariskunnalla ei ole mahdollisuutta maksaa varainsiirtoveroa tältä osin, niin voidaan katsoa, että tällaisessa markkinatilanteessa se asuntolaina itsessäänkin saattaa olla liian suuri riski. Ja tähänhän viitattiin myös salin toiselta laidalta, kun huomautettiin, että myös asuntovelan liiallinen kasvu on tietenkin riski.

Sitten, arvoisa puhemies, vielä asuntomarkkinoiden ja tämän vaikean suhdannetilanteen korjaamiseen liittyen. Hallitus tosiaan toi budjettiriihestä näitä toimenpiteitä, joita täällä on käsitelty. Erityisesti asuntoministeri on näistä kertonut. Nyt tässä on kyseessä valtiovarainministeriön veropolitiikassa tapahtuva muutos. Se, minkä olen aiemminkin tuonut esille, on se, että tämä hallitus ei ole tekemässä varsinaisia tukitoimia pääasiassa suh-

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

danteeseen liittyviin haasteisiin muuten kuin sen osalta, että meidän finanssipolitiikkamme yleisesti ottaen ensi vuodellekin on elvyttävää. Sen sijaan rakennusallalla asuntorakentamisen tietynlainen kupla, joka viime vuosina on syntynyt matalien korkojen ja velkaviuttamisen johdosta, ei ole sellainen asia, jota hallitus varsinkaan taloudellisin tukitoimin tulee korjaamaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, koska sille nyt tässä yhteydessä varattu aika on käytetty. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.50.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.29.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä asiakohdan 4 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu, ja mennään puhujalistaan. Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

19.30 Mira Nieminen ps: Arvoisa rouva puhemies! Varainsiirtoverolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että varainsiirtoveroprosentti kiinteistöjen luovutuksesta alennettaisiin 4,0:sta 3,0:aan sekä asunto-osakeyhtiöiden ja muiden kiinteistöosakeyhtiöiden osakkeiden sekä muiden arvopaperien luovutuksista 2,0:sta ja 1,6:sta 1,5:een. Lisäksi ensiasunnon ostajan varainsiirtoverovapaus poistettaisiin. Ensiasunnon ostajan ei ole tarvinnut maksaa varainsiirtoveroa, jos tietyt edellytykset täyttyvät. Vuonna 2022 ensiasunnon verovapautta sovellettiin noin 23 000 asunto-osakkeen ja noin 13 000 asuinkiinteistön kaupassa.

Hallitus esittää ensiasunnon ostajan varainsiirtoverovapauden poistamista. Tällä osaksi rahoitettaisiin verokantojen alentamista, joka koskisi yhtäläisesti kaikkia asunnonostajia. Ensiasunnon varainsiirtoverovapaudesta luopumista on aiemmin ehdottanut esimerkiksi ympäristöministeriön asettama hankeryhmä raportissaan ”Asumisen tuki ja verojärjestelmien vaikuttavuus”, johon sisältyvien toimenpide-ehdotusten mukaan ”poistetaan ensiasunnon hankinnan varainsiirtoverovapaus asumismuotojen neutraalin kohtelun edistämiseksi”. Ensiasunnon hankintaa on kuitenkin edelleen syytä tukea asp-järjestelmällä, koska se vähentää kotitalouksien asuntolainoihin liittyviä riskejä.

Arvoisa rouva puhemies! Nyt asioita kokeillaan ja tehdään toisin. Hallituksen ohjelman mukaan mahdollisuus ensiasunnon hankkimiseen turvataan asp-järjestelmää kehittämällä. Toimenpiteenä ohjelmassa mainitaan asp-korkotukilainan enimmäismäärän korottaminen ja asp-säästämisen aloitusikärajan poistaminen. Asp-tilin voi voimassa olevan lainsäädännön mukaan ottaa käyttöön 15–44-vuotias henkilö, jolla ei ole aiempaa omaa asuntoa. Asp-järjestelmän kautta ensiasunnon ostaja hyötyy asp-tilille maksettavan koron, muihin ensiasuntolainoihin verrattuna alhaisemman lainakoron ja korkotuen sekä maksuttoman valtioneuvoston muodos.

Olen sivusta seuranneena ollut huolissani siitä, kuinka osa ensiasunnon ostajista pyrkii maksimoimaan ja hyödyntämään varallisuuden ostamalla valtavan kalliita asuntoja, joi-

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

den takia moni nuori pariskunta velkaantuu vaikeasti. Tämä ei ole ollut varmastikaan tar-koituksenmukaista. Kun kohtuullinen laina ja korkotaso seuraavat heti ensilainasta lähtien mukana, osataan omaankin talouteen suhtautua heti järkiperusteisesti. Hallitus on osaltaan ollut huolissaan kotitalouksien velkaantumisesta ja aikookin vahvistaa ihmisten talous-osaamista hallitusohjelman mukaisesti.

Kun rakentamisesta ja asuntokaupan hiipumisesta sekä ihmisten vaikeasta liikkumisesta esimerkiksi työn perässä on oltu huolissaan, nyt sille ehdotetaan vastaavaa muutosta. Hallituksen esityksen tavoitteena on parantaa asuntomarkkinoiden toimivuutta vähentämällä varainsiirtoveron vaikutusta muuttamiseen ja tehdä kiinteistövarallisuuden luovu- tuksen varainsiirtoverotuksesta neutraalimpaa. Toimenpiteellä pyritään helpottamaan ra- kennusalan ja asuntokaupan heikentynyttä suhdannetilannetta. Myös työn perässä muutta- misen toivotaan helpottuvan uudistuksen myötä. Hallitus on siis ottanut aiheellisesti huo- mioon tämänhetkisen tilanteen maassa. Uudistusta on kiitelty usealta taholta ekonomistien ja talousasiantuntijoiden toimesta, ja sitä on odotettu. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Perholehto.

19.34 Pinja Perholehto sd: Arvoisa rouva puhemies! Tänään täällä, kun on keskustelua kuunnellut, on tullut hieman sellainen olo, että on aikamoista verbaaliakrobatiaa kuvata nuorten eduksi sellaista vero- ja asuntopolitiikkaa, joka laittaa ensimmäisestä omasta ko- dista haaveilevan nuorison maksamaan oikeastaan muiden edullisemmat kiinteistökaupat. Se, että hallitus alentaa varainsiirtoveroa mutta samaan aikaan poistaa ensiasunnon ostaji- en verovähennyksen, on posketon kymmenien miljoonien eurojen varainsiirto nuorilta ens-iasunnosta unelmoivilta muille asunnon ostajille. Siis todellakin 74 miljoonan euron va- rainsiirto minun sukupolveltani ministeriaition sukupolvelle.

Jos hallituksen edustajat täällä vielä olisivat kysymykseen vastaamassa — onneksi siel- lä muutamia kansanedustajia on — niin kysyisin, millaisessa todellisuudessa täällä ele- tään, jos todella ajatellaan niin, että kaksi kuukautta on kohtuullinen aika niille nuorille, jotka ovat pienestä palkastaan säästäneet, ovat unelmien kotia etsineet ja ensiasunnon os- toa suunnitelleet ja nyt sitten kuulleet, että tässä ei olekaan kuin vuoden loppuun asti aikaa kaupat tehdä. Nimittäin omasta lähipiiristäkin tiedän aika monta nuorta, jotka ovat tällai- sesta asunnosta haaveilleet ja eivät valitettavasti tällaisessa aikaraamissa kykene ensiasun- toaan ostamaan.

Arvoisa puhemies! Paitsi että tämä on minusta epäreilu, epäoikeudenmukainen valinta maksattaa nuorilla ensiasunnon ostajilla tämä yleinen varainsiirtoveron alentaminen, tämä tilanne on myös järjenvastainen siksi, että jo tähän mennessä ensiasunnon ostajien vuosit- tainen määrä on reilussa kymmenessä vuodessa laskenut noin 13 000 ihmisellä. Tämä sii- täkin huolimatta, että useista tutkimuksista ja selvityksistä nähdään, että jos nuoret vain voisivat, he mieluummin asuisivat omistusasunnossa kuin vuokralla. On sen vuoksi hyvin ongelmallista, jos me täällä päättäjinä rakenteellisesti päätöksillämme itse edesautetaan sellaisten tilanteiden syntymistä, joissa omistusasuminen ja omaisuuden kartuttaminen asuntojen kautta jäävät yhä pienemmän ryhmän ja yhä harvempien oikeudeksi.

Kun tähän tilanteeseen nuorten kohdalla yhdistetään esimerkiksi opiskelijoiden kasva- va opintolainataakka, työmarkkinoilla nuoriin kohdistuvat heikennykset esimerkiksi sen kautta, että hallitus edistää määräaikaisten työsuhteiden solmimista, kun otetaan huo- mioon asuntotuotannon, kohtuuhintaisen sellaisen, alasajaminen, lastensuojelun jälkihuol-

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

lon ikärajan alentaminen, niin kyllä tässä herää kysymys siitä, pyritäänkö täällä toimimaan nuorisovihamielisenä hallituksena, joka kohdistaa talouden tasapainottamistoimenpiteet niin, [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh!] että niistä laskun maksavat loppuviimein pait-si tämän päivän nuoret myös meidän jälkeemme tulevat.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koponen, poissa. — Edustaja Garedeu.

19.37 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Hallitus vastasi viime viikolla rakennus-alan kriisiin — lämmin kiitos siitä. Asuntokaupan vauhdittamiseksi annettiin esitys varainsiirtoveron alennuksesta. Alennus tuli voimaan välittömästi. Taloustilanteesta johtuen muutos tehtiin tavalla, joka ei horjuta julkista taloutta. [Pinja Perholehto: Horjuttaahan!] Rakennusalaan piinaavat kasvaneet materiaalikustannukset, ostajia puolestaan korkeat korot ja ostovoiman heikko kehitys. Ei ihme, että ala on joutunut vaikeuksiin.

Valtiovarainministeriön ja ympäristöministeriön asettama työryhmä arvioi tilannetta jo syyskuussa. Johtopäätös oli, että alan kehitystä ei voida auttaa valtion tukitoimilla kuin vain rajallisesti ja väliaikaisesti. Suuret rahalliset tukitoimet eivät ole nykytilanteessa perusteltuja. Kriisin aiheuttaneiden tekijöiden arvioidaan kääntyvän onneksi tulevaisuudessa parempaan suuntaan, mikä tulee ajallaan helpottamaan tilannetta, joten väkinäisen teko-hengityksen sijaan nyt hallituksen esityksellä varainsiirtoveroa alennettiin 4 prosentista 3 prosenttiin, kiinteistöarvopaperien osalta 2 prosentista 1,5 prosenttiin ja muiden arvopape-rien luovutuksessa 1,6 prosentista 1,5 prosenttiin. Nyt tämä veronalennus tehostaa markki-noiden toimintaa, auttaa suomalaisia vaihtamaan sopivimpiin koteihin, kenties mahdollis-taa paremman työpaikan vastaanottamisen uudelta paikkakunnalta. Prosentin alennus tar-koittaa monille omakotitalon ostajille muutaman tuhannen euron säästöä talon hinnasta riippuen. Alennukset hyödyttävät nyt kaikkia ikäryhmiä tasapuolisesti.

Nuorten ensiasunnon ostajien verovapaus on voimassa vielä tämän vuoden loppuun as-ti. Ensikodin ostajien avuksi hallitus on myöhemmin tuomassa asp-järjestelmän enim-mäishintojen korotuksen, ja kuten ministeri Purra kertoi, alaikärajoja poistetaan.

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että mahdollisimman monella suomalaisella olisi mah-dollisuus omistaa ihan ikioma koti. Se antaa pysyvää vakautta ja turvaa. Omaan kotiin on hyvä ja turvallista perustaa perhe. Oma koti voi olla paikka, jonne lapset saavat kasvattaa pysyvät juuret, kenties paikka, jossa he voivat sanoa asuneensa koko lapsuutensa. Näitä ta-voitteita hallitus haluaa tukea. Osana sitä on nyt tämä esitys varainsiirtoveron alentamises-tä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

19.41 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä oleva varainsiirtove-ron alentaminen on äärimmäisen tärkeä. Tämän lain osalta kuulemisia ei ymmärrettävästi ole voitu järjestää, koska tieto verokantojen alenemisesta olisi jarruttanut vaihdantaa asun-tomarkkinoilla. Nyt tätä ongelmaa ei tule, koska alennettua verokantaa sovelletaan viime torstain jälkeen tehtyihin asuntokauppoihin.

Tämän lain rahalliset vaikutukset ovat 70 miljoonaa verokertymän alenemisena. Tässä on huomioitu ensiasunnon ostajan veroedun poistaminen, mutta ei ole laskettu todennäköi-sen asuntokaupan kiihtyvyyden vaikutuksia verokertymään.

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

Ensiasunnon ostajien veroetuus on poistumassa asuntomuotojen neutraalin kohtelun edistämisen vuoksi. Laki on tältä osin tulossa voimaan 1.1.2024. Tästäkin huolimatta ensiasunnon hankintaa tullaan edelleen tukemaan. Asp-järjestelmän kautta vähennetään ensiasunnon ostajan asuntolainaan liittyviä riskejä. Järjestelmää ollaan lisäksi kehittämässä hallitusohjelman mukaisesti. Aloituskärrä ollaan poistamassa kokonaan asp-säästämiseltä ja korkotukilainan enimmäismäärää ollaan nostamassa. Alhaisempi lainakorko ja maksuton valtiontakaus, jotka pystytään asp:n kautta tarjoamaan, ovat upeita etuja ensimmäistä asuntoa ostaville.

Arvoisa rouva puhemies! Tällä uudistuksella helpotetaan perhekoon suuretessa uuden asunnon hankintaa, kun verotaakka asunnon vaihtamisessa on pienempi. Asuntokauppa on tippunut räjähdysmäisesti, ja siksi uudistus on kaupankäynnin aktivoimisen kannalta erittäin tervetullut.

Kiihtyvä asuntokauppa on myös ankkurilla veden pohjaan uponneen rakennusalan kannalta tärkeä. Nimittäin kaupankäynnin kustannusten lasku lisää varmasti kauppajen määrää, mikä taas tasapainottaa rakennusalan haastavaa tilannetta. Suomen julkinen talous kiittää tästäkin hallituksen uudistuksesta. Tämä on järkevää vero- ja talouspolitiikkaa.

Arvoisa rouva puhemies! Olen äärimmäisen iloinen, että varainsiirtoveroa kevennetään. Tämä on todellinen harppaus kohti oikeaa suuntaa. Omistusasuminen ja oma upea koti kera perheen on monien suomalaisten unelma. Nyt moni suomalainen voi ottaa harppauksen kohti unelmiensa asunto-osaketta tai omakotitaloa. Esimerkinomaisesti todettakoon, että 200 000 euron omakotitaloa ostaessa verohyöty uudistuksen ansiosta on 2 000 euroa. Kyseinen summa on todella iso ja merkittävä. Tämä mahdollistaa myös työvoiman liikkuvuuden.

Arvoisa rouva puhemies! Omistamisesta ei pidä rangaista, vaan siihen pitää kannustaa. Tämä hallitus toimii juuri niin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Reijonen poissa, edustaja Pitko poissa. — Edustaja Peltonen.

19.44 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Kuten niin usein tässäkin salissa ja useissa asiantuntijapuheenvuoroissa on syksyn mittaan todettu, on rakentamisen kriisi Suomessa tosiasia ja kriisi uhkaa vain pahentua talven edetessä. Hallitukselta onkin vaadittu asiassa toimia jo kesästä lähtien, sillä tilanne uhkaa viedä Suomen yhä syvemmälle suhdannekuoppaan, ja sen myötä moni ihminen menettää työnsä sekä moni yritys rakennusosalalla joutuu panemaan lapun luukulle. Rakennusalan kriisin syvenemisellä olisi pahentuessaan vaikutuksensa koko Suomen kansantalouteen.

Nyt pitkän toimittomuuden jälkeen hallitus viimein reagoi tilanteeseen, mutta millä tavalla? Kalliilla ja vaikutuksiltaan hyvin ongelmallisella ratkaisulla, jonka maksajina, kuten monessa muussakin hallituksen heikennyksessä, toimivat nuoret sukupolvet. Ensiasunnon ostajien verovapauden poistaminen on uusin hallituksen nuoria ja nuoria aikuisia koettelevista toimista. Valitettavaa on, että toimi liittyy osaksi hallituksen hyvin pitkää sarjaa nuoria koettelevista heikennyksistä, josta jo kesällä julkistetussa hallitusohjelmassa ja ensi vuoden talousarvioesityksessä on aiemmin saatu kuulla.

Arvoisa puhemies! Varainsiirtoveron laskeminen ja varainsiirtoverovapauden poistaminen ensiasunnon ostajilta eivät tule auttamaan rakennusalan tilannetta kriisin edellyttämällä tavalla. Nyt olisi tarvittu mittaluokaltaan vaikuttavampia toimia. Veron laskeminen hyö-

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

dyttää todennäköisesti ennen kaikkea asuntosijoittajia, ja samalla nuorten aikuisten unelma omasta kodista karkaa yhä kauemmas tilanteesta, jossa nuorten tulevaisuudenuskoa jo muutoinkin koetellaan. Tämän hallituksen esityksen vaikutusarvioissa todetaan seuraavaa: ”Ensiasunnon varainsiirtoverovapauden poistaminen merkitsee alle 40-vuotiaana ensiasuntonsa hankkiville nykytilanteeseen verrattuna lisäkustannusta, joka saattaa johtaa ensimmäisen asunnon hankinnan lykkääntymiseen tarvittavan lisärahoituksen järjestämiseksi säästämällä tai aiottua hieman pienemmän asunnon hankintaan.” Näin siis todetaan jo tämän hallituksen esityksen vaikutusarvioissa.

Samalla jäämme yhä odottamaan hallitukselta aidosti vaikuttavia keinoja rakennusalan ahdingon helpottamiseksi. Näitä keinoja on tässäkin salissa moneen kertaan esitetty, mutta hallitus ei ole ainakaan vielä niihin tarttunut. Korjausrakentamista tulisi tukea määräaikaaisesti tässä suhdannetilanteessa ja ARA-tuotantoa vauhdittaa kiireesti. Voitaisiin aloittaa vaikka niistä hallitusohjelman kirjauksista, joilla vaikeutetaan ja heikennetään ARA-tuotantoa. Vaikuttavia toimia rakentamisen kriisiin reagoimiseksi on olemassa, ja ne olisivat sellaisia, joita nuori sukupolvi ei joudu jälleen maksamaan. Niihin pitäisi nyt hallituksen tarttua.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Talvitie poissa. — Edustaja Joona Räsänen.

19.48 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa useampi hallituspuolueen edustaja on todennut, että tämä varainsiirtoveron lasku esimerkiksi kiinteistöjen kohdalla neljästä prosenttiyksiköstä kolmeen on merkittävä. Ja eittämättä, jos esimerkiksi ostaa todella vaikka 200 000 euron arvoisen kiinteistön, todella voidaan ajatella, että siinä hinnassa tämän alennuksen jälkeen ihminen voittaa 2 000 euroa. Eittämättä tämä on merkittävä summa. Mutta sitten samat henkilöt ovat todenneet, että tämä ensiasunnon ostajien verovapaus ei olekaan niin merkittävä asia, vaikka tosiasiallisesti tässä samaisessa esimerkissä ensiasunnon ostajille lätkäistään nyt kolmen prosenttiyksikön vero entisen nollan sijaan. Tätä logiikkaa, arvoisa puhemies täytyy kyllä kummastella, että nämä alennukset ovat hyvin merkittäviä mutta sitten tämän veronkorotuksen, joka on siis tähän alennukseen nähden kolminkertainen — siis kolminkertainen veronkorotus nuorille ihmisille — edessä hallituspuolueet levittävät käsiä, että ei tämä nyt niin iso asia olekaan, vaikka tosiasiallisesti, niin kuin edustaja Peltonen tuossa äsken kuvasi ja hallituksen esityksen omissakin vaikutusarvioinneissa todetaan, tämä tulee johtamaan siihen, että ikä, jolloin ensiasunnon ostaa, tulee kasvamaan jälleen. Niin ollen jatkuu tämä kehitys, joka on todella valitettava ja joka on nähty jo viimeisten vuosikymmenten aikana, että ensiasunnon ostajien määrä tippuu. Ikä, jolloin henkilö pääsee mahdollisesti ensimmäiseen omaan kotiinsa kiinni ja sitä kautta kerryttämään omaisuuttaan, kasvaa entisestään. Ja tämä esitys, arvoisa puhemies, ei kyllä todellakaan helpota tätä tilannetta.

On vaikea kuvitella, miten jokaisessa asiassa, oli sitten kysymys näistä julkisen talouden tasapainottamiseen tähtäävistä toimenpiteistä — kuten esimerkiksi sosiaaliturvaleikkauksista, joissa sielläkin hallituksen oma vaikutusarvio sanoo, että suurimmat kärsijät löytyvät nuorista — tai tästä esityksestä, josta hallituksen oma vaikutusarvio todistaa sen, että edelleen suurimmat kärsijät löytyvät nuorista. Ja tältä osin on helppo yhtyä edustaja Perholehdon arvioon, enkä sitä yhtään ihmettele, jos nuoret tällä hetkellä ajattelevat, että tämä hallitus todellakaan ei heitä palvele eikä edistä sukupolvien välistä oikeudenmukai-

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

suutta, mistä kyllä hallitusohjelmassa monesti todetaan, mutta tässäkin asiassa on näemmä käynyt niin, että puheet ovat puheita mutta teot ovat aivan toisia.

Ja, arvoisa puhemies, mitä tulee sitten vielä näihin vaikutuksiin, niin toivon todella, että tällä alennuksella saadaan asuntokauppaa käyntiin. Se olisi oikein hyvä asia, pystyttäisiin nopeuttamaan vaikka ihmisten muuttamista työn perässä. Mutta sitä en voi hyväksyä eivätkä sosiaalidemokraatit voi hyväksyä, että tämä tehdään jälleen nuorten kustannuksella.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen, poissa. — Edustaja Hamari.

19.51 Lotta Hamari sd: Arvoisa rouva puhemies! Vaikka sinänsä varainsiirtoveron kevennys olisi kannatettava, niin sitä ei pidä rahoittaa nuorten kustannuksella, kuten tässä monessa puheenvuorossa on jo tullut esille. Ja vähintään tätä aikaa pitäisi pidentää, koska on aivan epärealistista, että nyt kahdessa kuukaudessa sitten voisi säästää sen riittävän summan loppuun ja etsiä sopivan asunnon, eli kiireessä ei kyllä synny hyvin harkittuja päätöksiä.

Aikaisemmissa puheenvuoroissa hallituspuolueen edustaja käytti puheenvuoron siitä, että työn verotuksen kevennykset ovat merkittävämpi huojennus kuin tämä asunnonoston verohyödyn menetys. Mittakaava on sellainen, että tuo työveron kevennys kompensoisi tämän ensiasunnon verohuojennuksen poiston noin 10 vuodessa — minusta se on kyllä pitkä aika. Verotuksen kevennyksestä eivät nimittäin niinkään hyödy eniten nuoret, koska harvoin nuoret työuran alussa ovat kovapalkkaisissa töissä. Eli kyllä siitä hyötyvät myöskin enemmän vanhemmat ikäluokat ja erityisesti suurituloiset.

Arvoisa rouva puhemies! Mutta on pakko sanoa painava sana ARAsta. ARA-tuotanto olisi ollut yksi vastaus rakennusalan kriisiin. ARA-tuotannon leikkaukset lisäävät asuinalueen segregaatiota. Tämä tapahtuu pitkällä aikavälillä eikä näy kansalaisille kuin hiljalleen. Se on pelottavaa, koska silloin ei synny juuri nyt näiden päätösten hetkellä mediahuomiota tai kansalaiskeskustelua ja kun syntyy, niin on todella jo liian myöhäistä. Asuinalueiden segregaatio on uhka sisäiselle turvallisuudellemme, tasa-arvolle, se vaikuttaa kouluihin ja oppimisen tasa-arvoon. Jos huono-osaisuus kasaantuu tietyille asuinalueille, voi näillä alueilla asuvilla olla lähtökohtaisesti heikommat mahdollisuudet pärjätä yhteiskunnassa. Voi myös syntyä alakulttuureita, joissa kurjuuden kierre vain syvenee, ja tämä luo maaperää myös jengiytymiselle. Myös työperäinen maahanmuutto edellyttää riittävää määrää asuntotuotantoa ja riittävän edullisia asuntoja. ARA:n heikennys ei ole hyvä tai tasa-arvoa edistävä päätös Suomelle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nieminen.

19.53 Mira Nieminen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan täällä on kannettu huolta nyt tästä, maksavatko nuoret tämän uudistuksen, ja kyllä minun täytyy ihan sanoa, että olen tästä asiasta hieman eri mieltä. Toki voi olla, että ensiasunto tulee maksamaan tällä menettelyllä vähän enemmän, mutta minusta tämä on järkevää talouspolitiikkaa jo nuorten tulevaisuuden kannalta. Opetan omia lapsiani ja jälkipolveani siihen, että talous pitää pitää kunnossa. En opeta heitä siihen, että yhteiskunta maksaa tai antaa ilmaiseksi. Tämä korotus, mikä tässä on tulossa, kolme prosenttia, jos puhutaan siitä, ei jätä ketään siihen tilanteeseen, ettei tätä asuntoa saa. Meillä on tämä asp-tili ja tämä säästämisen mahdollisuus, mikä on myös hyvää talouspolitiikkaa — asuntoa säästetään.

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

Minä olen huolissani nuorten velkaantumisesta. Tänä päivänä ostetaan valtavaa suuria asuntoja, ylihintoisia sellaisia, joihin nuorisolla ei ole edes varaa. On päättyönlisyyttä tai on kouluttautumista siinä välillä, ja kun tosiaan lainakorot juoksevat, niin ei näitä pystytä maksamaan. Lähdetään pikkuhiljaa: meidän ikäpolvi on lähtenyt siitä, että ostetaan se yksiö tai pieni kaksio, mutta tänä päivänä ostetaan isoja omakotitaloja, ja tämä velkaantumisen kehitys minua huolettaa.

Minusta tämä ohjaa ihan oikeaan suuntaan siinä, että lainoilla on korko, pieni korko, mitä sinä joudut myös maksamaan. En ole itse saanut ensiasunnon ostajana kauhean suurta hyvitystä siinä verohelpotuksessa — enkä ole koskaan sitä edes tällä tavalla miettinyt. En näe tässä tilanteessakaan myöskään mitään suurta dramatiikkaa, kun huomioidaan samalla tämä taloustilanne. Jos me saamme lisäbuustia näistä varainsiirtoveron hyvityksistä, alentamisesta tälle kaikelle muulle, niin kyllähän tämä on meidän yhteiskuntaa palvelevaa. En minä ole ottamassa nuorilta pois. Minä katson tulevaisuuteen ja heidän talousosaamiseensa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Joon Räsänen.

19.56 Joon Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Palaan nyt vielä, edustaja Nieminen, tähän teidän logiikkaan. Aivan oikein, olen samaa mieltä teidän kanssanne, toivon todella, että esimerkiksi niissä kiinteistöissä se prosenttiyksikön lasku vauhdittaa kiinteistökauppaa. Toivon todella, että tässä käy näin. Ja niin kuin itse totesitte, että pidätte tätä merkittävänä alennuksena, mutta samassa tässä uudistuksessa sitten tulee kolminkertainen vero tähän alennukseen nähden sille ensiasunnon ostajalle, ja tätä te ette pidä merkittävänä. En voi ymmärtää, miten tämä logiikka saadaan samaan puheenvuoroon mahtumaan, mutta varmasti voitte tätä vielä kommentoida, mikäli haluatte.

Arvoisa puhemies! Se nyt ei ole mielipidekysymys, maksatetaanko tämä uudistus nuorilla vai ei. Ymmärtäisin, että sitä voisi duubioda, mikäli se tulisi vain opposition edustajien suusta syytöksenä, mutta kun tämä hallituksen esitys itse toteaa, että siitä 144 miljoonasta eurosta, joka tässä on se veronmenetys valtiolle vuositasona, rahoitetaan 70 miljoonaa poistamalla tämä ensiasunnon ostajien verovapaus, niin todellakaan, arvoisa puhemies, ei ole mielipidekysymys, maksavatko nuoret tästä alennuksesta osan vai ei, vaan hallitus itse sen tässä esityksessään toteaa, että juuri sen takia, koska valtiontaloudessa on tiukkaa — ja niin onkin — hallitus ajattelee, että 70 miljoonaa tästä alennuksesta katetaan sillä, että poistetaan ensiasunnon ostajilta tämä verovapaus — joka tulee johtamaan todella siihen, että ikä, jolloin ihminen pääsisi ensiasunnon ostajaksi ja pystyisi ostamaan ensimmäisen asunnon, tulee luultavasti edelleen kasvamaan.

Arvoisa puhemies! Mitä sitten tulee siihen huoleen esimerkiksi nuorten henkilöiden velkaantumisesta, niin tässäkin, edustaja Nieminen, jaan teidän huolenne aivan täysin. On totta, että viimeisinä vuosina olemme nähneet sen, että myös yksityishenkilöt Suomessa ovat velkaantuneet, ja yhtenä tekijänä siellä on juuri nämä kasvaneet asuntolainat. Mutta eihän tämä uudistus sitä otettua lainan määrää pienennä yhtään, kun sen asunnon hankintahintahan siis kasvaa tämän veronkorotuksen myötä. Eli jos ensiasunnon ostaja tällä kertaa on edelleen ostanut sen mainitsemanne 200 000 euron omakotitalon, niin hän on nyt tällä hetkellä ottanut siihen vähemmän lainaa kuin siinä tilanteessa, että tämä teidän uudistus menee läpi, jolloin hän joutuu myös siitä transaktiosta maksamaan varainsiirron. Joten, arvoisa puhemies, senkään osalta ei voi kyllä väittää, että ensiasunnon ostajalta tämä jotenkin

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

hillitsee esimerkiksi velkaantumista, kun tosiasiaassa kaupasta maksettava hinta, tämä vero huomioon ottaen, tulee siis kasvamaan.

Arvoisa puhemies! Siitä nyt vaan ei pääse yli eikä ympäri, että vaikka tätä uudistusta kuinka pyörittelee niistä hyvistä vaikutuksista huolimatta, maksajana tässä todella ovat ensiasunnon ostajat ja nuoret. [Mira Nieminen: Pitää olla vähän halvempia asuntoja!]

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle päästökauppalaiksi sekä laiksi biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain 2 ja 33 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 71/2023 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle liikenne- ja viestintävaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan sekä ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohden jälkeen.

Keskustelu alkaa. — Ministeri Mykkänen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.51 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä hallituksen esityksellä pantaisiin siis täytäntöön päästökauppadirektiivin muutoksia laitosten, meriliikenteen ja lentoliikenteen osalta. Esitykseen sisältyvät myös uusi fossiilisten polttoaineiden jakelijoita koskeva, vuodesta 2024 alkaen päästökaupan päästötietojen raportointia koskeva velvoite sekä kansainvälisessä ilmailujärjestössä hyväksytyt lentoliikenteen hiilidioksidipäästöjen hyvitysjärjestelmän säännökset.

Keskeisimmät muutokset koskevat päästökaupan soveltamisalan muutoksia sekä muutosta maksutta myönnettävien eli ilmaisaon päästöoikeuksien edellytyksiin. Päästökaupan soveltamisala laajenee kattamaan meriliikenteen EU:n sisällä ja tietyin ehdoin EU:n ja kolmansien maiden välillä. Hallitusohjelman mukaisesti esityksessä ehdotetaan otettavaksi käyttöön määräaikainen saaripoikkeus, jonka myötä matkustaja-aluksille ei muodostuisi päästöoikeuksien palauttamisvelvoitetta Ahvenanmaan ja mannermaan välisten matkojen osalta ennen vuotta 2031.

Jätteenpolto sisällytetään soveltamisalaan päästöjen tarkkailun ja raportoinnin osalta ensi vuoden alusta lukien ja biomassalaitosten soveltamisalan rajausta koskevaa sääntöä muutetaan siten, että vuodesta 2026 lähtien yli 95-prosenttisesti biomassaa käyttävät laitokset ovat päästökaupan ulkopuolella. Määrittelytapa muuttuu yleisemminkin niin, että jatkossa päästökauppadirektiiviä sovelletaan direktiivissä mainittuihin laitoksiin riippumatta siitä, syntykö päästöjä vai ei, eli myös päästöttömät laitokset tulevat raportoinnin

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

piiriin. Esityksen myötä ilmaisjakoa päästöoikeuksista tullaan vähentämään asteittain hiilirajamekanismiasetuksen mukaisilla toimialoilla. Ilmaisjaon ehtoja kiristetään vuodesta 2026 alkaen siten, että jatkossa toiminnanharjoittajan tulisi osoittaa toteuttaneensa energiatehokkuuden parantamiseen tähtääviä toimia saadakseen maksutta myönnettävät päästöoikeudet täysimääräisesti. Päästöintensiivisimpien alojen osalta toiminnanharjoittajat olisivat velvoitettuja laatimaan ilmastoneutraalisuussuunnitelman ehtona täysimääräiselle ilmaisjaolle. Lentoliikenteessä maksutta jaettavista päästöoikeuksista luovuttaisiin asteittain vuoden 2025 loppuun mennessä lukuun ottamatta kestävien lentopolttoaineiden kannustinmekanismeja.

Arvoisa puhemies! Päästökauppa on keskeinen toimi Suomen päästövähennysten ja koko Euroopan päästövähennysten saavuttamiseksi. Ja hallitusohjelman mukaisesti Suomen lähtökohta on se, että päästökaupan roolia EU:n ilmastopolitiikassa vahvistetaan ja laajennetaan. Näin ollen toivon esityksen saavan myönteisen vastaanoton.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Oras, olkaa hyvä.

17.54 Oras Tynkkynen vihr: Kiitos, puhemies! Edeltävällä suullisella kyselytunnilla minulla ja ministeri Mykkäsellä oli hieman eriäviä näkemyksiä hallituksen ilmastopolitiikan riittävyydestä erityisesti taakanjako- ja maankäyttösektoreilla. Sen sijaan uskon, että päästökaupasta olemme hyvin samoilla linjoilla ja myös tästä hallituksen esityksestä.

Nimittäin päästökauppa on hyvin kustannustehokas työkalu ohjaamaan päästöjen vähentämiseen. Se ohjaa vähentämään päästöjä aina siellä, missä se on halvinta. Päästökauppa on myös markkinapohjainen ohjauskeino, joka antaa toiminnanharjoittajille, yrityksille mahdollisimman suuren vapauden valita juuri ne kaikkein toimivimmat keinot ja teknologiat päästöjen vähentämiseen. Päästöjen hinnoittelu joko päästökaupalla tai muilla välineillä ei pelkästään ole yhteensopiva markkinatalouden kanssa, vaan itse asiassa toimiva markkinatalous edellyttää päästöjen hinnoittelua, koska päästökaupalla pystytään sisällyttämään päästöjen aiheuttamat ulkoiskustannukset hyödykkeiden hintoihin, ja se taas on edellytys sille, että voidaan puhua toimivista markkinoista. Siksi on erinomaisen hyvä, että päästökauppaa nyt kehitetään EU:ssa yhdessä sovitun mukaisesti ja siltä pohjalta on myös tuotu eduskunnan käsittelyyn hallituksen esitys.

Tässä hallituksen esityksessä on monia parannuksia päästökauppaan. Ensinnäkin siinä tosiaan laajennetaan päästökauppaa meriliikenteeseen. Mitä suuremman osan päästöistämme kauppa kattaa, sitä enemmän saamme päästöjä vähennettyä, mutta myös sitä likvidimmät markkinat meillä on ja sitä paremmin saadaan ohjattua päästövähennyksiä juuri sinne, missä ne on yleisesti edullisinta tehdä. Meriliikenne on yksi merkittävä päästölähde, jonka päästöjen vähentäminen on jäänyt toistaiseksi vähälle, ja nyt päästökaupalla pystytään siihen paremmin puuttumaan.

Tästä näkökulmasta Ahvenanmaalle suuntautuvan laivaliikenteen poikkeama on kauusvirhe, joka on vaikeasti perusteltavissa. Ruotsinlaivat kulkevat fossiilisilla tuontipolttoaineilla, joko öljyllä tai fossiilisella maakaasulla, ja tuottavat siten merkittäviä määriä ilmastoa kuumentavia päästöjä. Tästä huolimatta me suomalaiset veronmaksajat tuemme ruotsinlaivojen liikennettä jo nykyisellään monin tavoin, ja nyt tällä hallituksen esityksellä luodaan tämän päästökauppapoikkeaman kautta jälleen uusi tukimekanismi suuripäästöille laivoille.

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

Hallituksen esityksellä säädetään myös tästä ministerin mainitsemasta lentoliikenteen kansainvälisestä päästöhyvitys- tai päästökompensaatiojärjestelmästä eli CORSIAsta. Se on toki parempi kuin ei mitään, mutta CORSIA on monessa suhteessa hyvin vaillinainen väline. Kyse on alkuun vapaaehtoisesta järjestelmästä. Sen ulkopuolelle on jättäytynyt joukko merkittäviä lentoliikenteen maita, kuten Kiina, Venäjä ja Intia. Järjestelmä kattaa ainoastaan lentoliikenteen hiilidioksidin, ei lentokoneiden epäsuoraa ilmastoa kuumentavaa vaikutusta, ja lisäksi näihin CORSIA:n kattamiin päästöhyvityshankkeisiin liittyy koko joukko tunnettuja, myös Suomessa laajalti uutisoituja, puutteita ja riskejä. Senpä takia tämä CORSIA on itsessään täysin riittämätön väline lentämisen päästöjen vähentämiseen, ja tavoitteena tuleekin olla, että EU:n päästökauppa laajennetaan koskemaan kaikkea lentoliikennettä, joka joko saapuu tai lähtee Eta-alueelta tulevaisuudessa.

Hallituksen esityksessä vähennetään tosiaan myös päästöoikeuksien ilmaisjakoa. Se on erittäin perusteltua ja kannatettavaa. Päästökaupan kantava ajatus on juurikin se, että jos aiheuttaa vahinkoa ihmisille ja ympäristölle tuottamalla ilmastopäästöjä, niin tästä aiheutetusta vahingosta pitää maksaa korvaus päästöoikeuden hinnan muodossa. Tätä saastuttaja maksaa -periaatetta ilmaisjako on pitkään vesittänyt, ja nyt sitä onneksi vähennetään. Siirtymä tästä ilmaisjasta päästöoikeuksien kappaan tai myymiseen myös tuottaa valtiolle tuloja, ja niitä tunnetusti tarvitaan tässä taloudellisessa tilanteessa. Siltä osin kuin ilmaisjakoa edelleen jatketaan, niin on hyvä, että se kytketään tiukkeneviin ehtoihin, kuten näihin ministerin mainitsemiin ilmastoneutraaliussuunnitelmiin tai energiatehokkuustoimiin. On hyvä myös, että päivitetään ilmaisjaon laskennan pohjana olevat ehdot.

Neljänneksi päästökauppatulot pitää vastedes osoittaa kokonaisuudessaan direktiivissä kuvattuihin ilmastotoimiin. Tähän astihan ainoastaan osa näistä päästökauppatuloista on tarvinnut käyttää ilmaston puolelle. Pidän tätä hyvänä parannuksena, ja ehkä tuossa seuraavassa keskustelussa voidaan sitten mennä syvemmälle siihen, mitä suunnitelmia hallituksella on näitten varojen käyttämiseen.

Mutta kuten sanottu, hallituksen esitys ja sen taustalla olevat direktiivit ovat hyvin oikeansuuntaisia ja tarpeellisia. Ne ovat tervetulleita täällä eduskunnassa, mutta katson, että päästökaupan vahvistamista tulee EU:ssa edelleen jatkaa, ja uskon, että me oppositiosta voimme hallitusta tässä tukea.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Aalto-Setälä.

18.00 Pauli Aalto-Setälä kok: Arvoisa rouva puhemies! Kyllä, tämä on erinomainen esitys. Päästökaupan idea on se, että saastuttaja pannaan maksamaan. Mitä vähemmän saastuttaa, sitä enemmän tienaa.

Päästökauppa asettaa hiilelle hinnan, luo markkinat päästövähennyksille ja lopulta suuntaa pääomia ilmastotoimiin, vähäpäästöisiin ratkaisuihin. Suomella on merkittävänä puhtaan energian tuottajana parhaat mahdollisuudet menestyä päästökauppaan perustuvassa Euroopassa. Suomalaisten hyvinvointi ja työllisyys rakentuvat puhtaan sähköntuotannon varaan, ja juuri tämän markkinan perusta rakentuu päästökaupan varaan.

Päästökauppa on myös kustannustehokkain väline edistää vihreää siirtymää. Tässä esityksessä päästökauppalaan soveltamisalaa laajennettaisiin edelleen, ja on tärkeää, että näiden maksutta myönnettävien päästöoikeuksien määrä myös vähenee.

On hyvä huomata, että Suomen päästökauppatulot kasvavat päästökauppadirektiivin muutosten myötä. Viime vuonna Suomelle kertyi noin 511 miljoonaa euroa tuloja päästö-

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

kaupasta. Lain soveltamisala laajenisi kattamaan laitosten ja lentoliikenteen lisäksi meriliikenteen, ja tämä on erittäin hyvä asia, koska meremme on sairas.

Päästökauppa toimii, ja sitä kannattaa laajentaa — seuraavaksi ehkä vielä pidemmälle kiinteistöjen lämmitykseen ja liikenteeseen. Lisäksi olen sitä mieltä, että rahtialusten jätteen laskun Itämereen on päätyttävä.

Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutoksen torjunta vaatii määrätietoisia toimia. Suomen on tärkeää ajaa EU:n päästötalkoiden nopeuttamista. Haluamme tehdä kaikkemme, ja turvataksemme terveen planeetan meidän tulee tehdä vielä enemmän.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunisto.

18.02 Ville Kaunisto kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on edellä pidetty erinomaisia puheenvuoroja. Siksi pidän oman puheenvuoroni suhteellisen lyhyenä.

Hallituksen esityksessä päästökauppalaki uudistetaan vastaamaan päivitettyä päästökauppadirektiiviä laitosten, meriliikenteen ja lentoliikenteen päästökaupan osalta. Esitykseen sisältyy jakelijoita koskeva päästötietojen raportointivelvoite sekä lentoliikenteen hiilidioksidipäästöjen hyvitysjärjestelmää koskevat säännökset. Edeltävät puhujat ovat tosisaan ministeristä lähtien nostaneet nämä keskeisimmät muutokset esiin, enkä niitä lähde toistamaan.

Oleellista oikeastaan on se, että hallitus on vahvasti sitoutunut ilmastolain tavoitteisiin, ja päästökauppa on keskeinen tapa, keskeinen toimi Suomen päästövähennysten saavuttamiseksi. Lisäksi päästökauppa, kuten täällä on kuultu, luo ja vahvistaa puhtaiden investointien suotuisaa toimintaympäristöä, ja tämä on kyllä täysin keskeistä, kun ajatellaan Suomen menestymismahdollisuuksia.

Markkinalähtöiset ratkaisut ovat keskiössä ilmastotyössä, ja järkevällä sääntelyllä ja verojärjestelmän oikeanlaisella ohjauksella yritykset toimivat nykyistä vastuullisemmin pyrkien entisestään vähentämään tuotannon päästöjä taikka lisäämään materiaalitehokkuutta ja kuluttamaan vähemmän energiaa. Eli kyllä syvä kannatus on ministerin esittelemälle hallituksen esitykselle, ja tähän tulee talousvaliokunnan mietintökäsittelyyn. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pitko.

18.03 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Näitä kansainväliseen liikenteeseen liittyviä ilmastotekoja olemme käsitelleet viime kaudella muun muassa liikenne- ja viestintävaliokunnassa, ja on kiva huomata, että osa niistä alkaa konkretisoitumaan aidosti. Tässä on hyviä asioita meriliikenteeseen ja lentoliikenteeseen liittyen, ja erityisesti tämä ilmaisjaosta luopuminen on toivoa herättävä asia.

Kuitenkin harmittaa, että näiden tehokkaiden toimien saaminen aikaiseksi kansainvälisillä sopimuksilla lentoliikenteessä ja meriliikenteessä on varsin hankalaa, ja siitä varmaan hyvä esimerkki on myös tämä esitys. Ohjausvaikutus päästöjen vähentämiseen on toistaiseksi näillä sopimuksilla ollut varsin pieni, kun jokainen maa kokee olevansa niin erityisessä asemassa, että aina löytyy veto-oikeuden käyttäjiä, vaikka nimenomaan liikenteessä — rahtiliikenteessä, lentoliikenteessä ja meriliikenteessä — me tarvittaisiin tehokkaita kansainvälisiä ohjauskeinoja. Siispä iso rooli jää edelleenkin kansalliselle politiikalle. Me emme saa meidän hiilineutraalisuustavoitteeseen näillä näkymin merkittävästi lisäapua

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

näistä kansainvälisistä toimista edes EU:n osalta, jossa on esityksiä myös henkilöautoliikenteen päästökauppaan, mutta myös sen vaikutus olisi varsin pieni.

Meillä Suomessa on tavoite, että me puolitamme liikenteen päästöt vuoteen 2030 mennessä ja 65 prosentin vähennys tulisi tapahtua vuoteen 2035 mennessä. Olen äärimmäisen huolissani siitä, miten me tulemme pääsemään tähän tavoitteeseen. Me käsittelemme täällä eduskunnassa valtion budjettia, ja täysin odottamatta olemme saamassa käsiin esityksiä, joissa merkittävästi nostetaan liikenteen päästöjä. Pelkästään tämä jakeluveloitteeseen liittyvä liikenteen päästölisäys on noin kymmenen prosenttia koko Suomen kokonaispäästöistä, neljä ja puoli megatonnia hiilidioksidiekvivalenttia. Olisi hyvä antaa myös kotimaan liikenteelle sellainen signaali tarpeeksi ajoissa siitä, että meidän tulee luopua fossiilisesta polttoaineesta, ja nyt tämä signaali on tosi vääränlainen. Se signaali tarvitaan sen takia, että meillä olisi niitä tuottajia, että me saataisiin niitä puhtaita polttoaineita markkinoille — niitähän ei tule, mikäli meillä ei ole tarpeeksi käyttöä — mutta myös ihmisille signaali siitä, että myös liikennepuolella asiat tulevat muuttumaan. Toivoisin, että voisitte hallituksessa miettiä sitä, että vaikka päätökset olisivat tänä päivänä vaikeita, niin kuitenkin katsottaisiin pitkällä tähtäimellä, nähtäisiin se puhtaampi tulevaisuus siellä kauempana, vuonna 2030 ja 2035, [Puhemies: Kolme minuuttia!] mikä olisi myös valoisa viesti ihmisille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hamari.

18.06 Lotta Hamari sd: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys eduskunnalle päästökauppalaiksi sekä laiksi biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain 2 ja 33 §:n muuttamisesta. Esitys kiristää EU:n ilmastopolitiikkaa ja laajentaa päästökauppaa merkittävästi. Päästökauppa on yksi keskeisimmistä ja kustannustehokkaimmista — kuten tässä on tullut jo esille — taloudellisista ilmastopolitiikan ohjauskeinoista. FF55-paketti laajentaa ja kiristää päästökauppaa merkittävästi ja on näin keskeinen keino saavuttaa EU:n päästövelvoitteet. Tiedämme, että tarvitsemme toimia jatkuvasti aikamme isoon haasteeseen eli ilmastomuutokseen. Pidän tärkeänä — ja SDP:ssä pidämme tärkeänä — että EU:n ilmastotavoitteet saavutetaan ja että valmiuspaketin kunnianhimon taso kokonaisuudessaan varmistetaan. Ja yhdyn tässä myöskin edustaja Pitkon huoliin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Oras Tynkkynen.

18.08 Oras Tynkkynen vihr: Arvoisa puhemies! Vaikutamme tässä salissa olevan niin herttaisen samanmielisiä, että ehkä tästä debattia ei saa helposti syntymään, joten yritän ehkä vähän debatinomaisesti täältä varsinaisen puheenvuoron puolelta esittää läsnä olevalle ministerille muutamia kysymyksiä.

Tuossa pitemmässä puheenvuorossa harmittelin vähän tätä Ahvenanmaa-poikkeamaa. Sen vaikutus toki Suomen kokonaispäästöjen kannalta ei ole suuren suuri, mutta väärän suuntainenhan sekin on. Ministeriltä kysyisin teidän näkemystänne: minkä takia on päädytty tämänkaltaiseen poikkeamaan, joka kuitenkin tuo tähän arkkitehtuuriin pienen särön?

Toinen kysymys koskee päästökauppatuottojen ohjaamista ilmastotoimiin. Tosiaan nyt tässä päästökauppadirektiivin päivityksessä jäsenmaat veloitetaan käyttämään koko pääs-

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

tökauppatulo ilmastotoimiin, siltä osin kuin sitä jäsenmaille nyt kertyy. Minkälaisia suunnitelmia hallituksella on rahoittaa kansallisia ilmastotoimia näillä päästökauppatuloilla?

Ja kolmantena: niin kuin, ministeri, totesitte — tai taisi olla ehkä hallituspuolueen edustaja täältä salista — hallitusohjelmassahan on aika vahva luotto päästökauppaan, niin kuin oikein onkin, koska se on toimiva ja hyväksi todettu ohjauskeino. Nyt kun päästökauppaa laajennetaan hieman meriliikenteeseen, on tulossa rinnakkainen päästökauppajärjestelmä kiinteistöjen lämmitykseen ja tieliikenteeseen, niin se suurin jäljellä oleva päästölähde meillä sekä Suomessa että Euroopassa on maatalous. Maataloutta on sisällytetty päästökauppaan joissakin paikoissa, kuten ainakin Uudessa-Seelannissa, ja kiinnostaisi kuulla ministerin näkemyksiä siitä, että miten näette, voisiko tulevaisuudessa myös maatalous kuulua päästökauppajärjestelmään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Joonas Räsänen.

18.09 Joonas Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Niin kuin monet edustajakollegat ovat täällä todenneet, niin mikäli haluamme muuttaa joidenkin asioiden suuntaa, yleensä taloudelliset kannusteet ovat tähän toimintaan parhaimpia. Senpä takia on aivan oikein, että tässä korostetaan tätä päästökaupan roolia, joka on kiistatta ollut merkittävä. Tällä markkinamekanismilla, eli sillä, että päästöille asetetaan hinta, niitä myös tehokkaasti saadaan vähennettyä.

Arvoisa puhemies! Olisi varmaan ylipäättänsäkin hyvä, että laajemminkin pohtisimme niin täällä ilmastomuutoksen torjunnan puolella kuin muun muassa esimerkiksi luontokadon torjunnan puolella sitä, millä tavalla voimme valjastaa tätä markkinamekanismia entistä paremmin siihen suuntaan, että saavutamme ne tavoitteet, joita olemme itse ja muunkin globaali maailma itsellemme asettaneet, ja pystymme hillitsemään ilmastomuutosta ja toisaalta myös hillitsemään luontokatoa. Eli otettaisiin siinä tämä markkinamekanismi vielä paremmin käyttöön.

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että täältä salista lähtee hyvin yksituumainen viesti hallitukselle siitä, että toimenpiteitä tarvitaan, ja se on tärkeää juuri sen takia, että kun viime aikoina julkista keskustelua on seurannut, ei ole voinut välttyä siltä, että myös kritiikki hallituksen ilmastopolitiikkaa kohtaan on viime päivinä voimistunut alan asiantuntijoiden toimesta mutta ihan viimeisimpänä myös ihan ministeriöiden virkamiesten osalta. Ja täytyy todeta, arvoisa puhemies, että tähän kritiikkiin on helppo yhtyä, sillä monelta osinhan hallitus ripustaa oman politiikkansa toiveiden varaan ja sen varaan, että toivotaan, että käy hyvin — luultavasti ehkä jonkun verran sisäpoliittisista syistä, niin että jotkut hallituskumppanit eivät luule, että tässä tehtäisiin liian aktiivista ilmastopolitiikkaa. Sehän olisi varmastikin kauheaa.

Arvoisa puhemies! Täällä salissa kun tätä keskustelua on kuunnellut, niin kyllä vahva viesti ja tuki hallitukselle olisi siinä, että kunnianhimon taso voisi olla vieläkin korkeampi kuin se tällä hetkellä on, jotta todella saavutamme ne tavoitteet, jotka olemme itsellemme asettaneet siitä, että Suomi viimeistään 2035 on hiilineutraali ja sitten toivottavasti sen jälkeen myös hiilinegatiivinen. Tältä osin teemme oman osamme siinä taistelussa, joka on kuitenkin ihmiskunnan kannalta se tärkein taistelu, että meillä planeetta säilyy elinkelpoisena myös tuleville sukupolville ja siitäkin eteenpäin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wickström.

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

18.12 **Henrik Wickström r:** Värderade fru talman, arvoisa rouva puhemies! Som helhet upplever jag själv att det här förslaget om utsläppsrätterna är rätt, speciellt med beaktande av den befintliga klimatkrisen som vi lever i. Vi vet också att vi har en mekanism som är väldigt fungerande och det är också fint att vi äntligen har fått det här förslaget hit.

Jag vill sedan också lyfta fram en aspekt ur den här lagstiftningen, och det handlar egentligen om läget i våra hamnar och med tanke på vår sjöfart. I förslaget finns med det här ö-undantaget, som är väldigt viktigt för Ålands ekonomi och livskraft, och det är förståeligt att det finns med här. Men jag undrar, minister Mykkänen, hur man kommer att följa upp den här lagstiftningen så att det här inte föranleder att marknadsläget mellan våra rederier snedvrids?

Jag vill här lyfta fram ett exempel som skedde med tanke på Stena Line, som kort innan det här lagförslaget kom meddelade att de slutar att trafikera mellan Hangö och Nynäshamn delvis på grund av det här ö-undantaget som lades in i lagstiftningen.

Suomessa löytyy paljon satamia. Ja itse pidän huolestuttavana sitä, jos katsoo meidän elinkeinoelämän näkökulmasta, että me olemme tällä hetkellä saareke. Geopolitiikan näkökulmasta olisi tärkeää, että mitä tulee meidän varustamoihin ja myöskin meidän satamiin, niillä olisi mahdollisuuksia houkutella tänne myöskin lisää uusia toimijoita. Tiedän varsin hyvin, että muutama viikko sitten, pari päivää ennen kuin tämä lakiesitys tuli tänne meille hallitukselta, Stena Line -yritys ilmoitti, että se lopettaa liikennöinnin Hangon ja Nynäshamn välillä osittain johtuen tästä saaripoikkeamasta.

Ajattelinkin kysyä ministeri Mykkäselä: voisitteko te kertoa, tuletteko te jollain tavalla seuraamaan tätä lakia, jotta ei pääse syntymään sellaista tilannetta, että me ei saada tänne mitään varustamoja jatkossa sitten liikennöimään meidän satamista? Tiedän, että löytyy satamia, jotka pyrkivät vahvasti houkuttelemaan myöskin tänne toimijoita, koska, niin kuin me tiedetään, geopolittinen tilanne on muuttunut, ja se on myöskin vaikuttanut vahvasti meidän elinkeinoelämään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Mykkänen.

18.14 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitän kannustuksesta päästökaupan kehittämiseen. On ilo huomata, että salissa on varsin laaja yhteisymmärrys tänä päivänä eri puolueyhymienkin välillä siitä, että nimenomaan yhtenäisesti Euroopan eri maita kohtelevalla yhtenäisellä päästöjen hinnoittelulla, jota päästökauppa tarkoittaa, on kustannustehokasta ja myöskin tasavertaisempaa eri maiden toimijoiden välillä päästä eteenpäin. Siitähän tässä on kysymys nyt muutaman uuden sektorin osalta tältä osin — kunhan otetaan huomioon tietyt erityisolosuhteet.

Ensinnäkin tässä muutamat edustajat koskettelivat tämän lain piirissä suoraan olevaa asiaa eli tätä saaristopoikkeamaa. Miksi se on ensinnäkin otettu tässä käyttöön, niin sehän on siis EU-lainsäädäntöön otettu sisään sen takia, että useilla mailla Euroopassa on erityisesti alueella olevien saarien osalta se haaste, että saaret ovat ymmärrettävästi erityisen riippuvaisia raskaasta meriliikenteestä niin huoltovarmuutensa kuin asukkaidensa liikkumisen osalta, ja kun tämä meriliikenteen päästökaupan nopea käyttöönotto saattaisi nimenomaan näiden saarten talouden ja asukkaiden liikkumisen kannalta muodostaa lyhyellä aikavälillä voimakkaita lisäkustannuksia, niin on ollut järkevää, että saarille mahdollistetaan

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

tällainen poikkeama, jos jäsenvaltio niin päättää, jotta pystytään etenemään sitten kuitenkin kokonaisuudessa.

Samalla tietysti on tärkeää, että myöskin saarten kautta kulkevien laivojen päästövähennyksissä edetään, ja sinänsä on ilolla voitu seurata, että esimerkiksi Suomen ja Ruotsin välillä liikennöivät suuret varustamot ovat tuoneet uusiutuvan polttoaineen vaihtoehtoja laivoihinsa ja myös esimerkiksi matkustajilla on mahdollisuus vaikuttaa lipun yhteydessä suhteellisen pienellä lisämaksulla siihen, miten paljon uusiutuvaa polttoainetta käytetään. Uskon, että tämä on vasta alku sille, että meidän meriliikenne muuttuu.

Investointiympäristön osalta täytyy sanoa sinänsä, että tällä hetkellä uskottavia teollisia toimijoita keskustelee meidän kanssa isoista biometanoli-investoinneista vetyyn ja suomalaiseseen sähköön perustuen, ja tässä pontimena on nimenomaan siis näkemys siitä, että kansainvälinen rahtiliikenne, tuhannet rahtilaivat, on ehkä helpoiten nopeasti pääsemässä fossiilisista eroon nimenomaan tällaisen metanolituotannon kautta. Vety ja ammoniakki ovat sitten kauempana tulevaisuudessa.

Edustaja Tynkkynen kyseli seuraavista laajennuksista, joita saattaa olla vuoden 2040 EU-ilmastopaketin kohdalla. Keskusteluissakin erityisesti maatalous on yksi kysymys, onko siinäkin mahdollista käyttää yhtenäisempää, reilumpaa päästöjen hinnoittelua. Tässä kohtaa nyt totean vain sen, että tosiaan yhdenvertaisuus EU-maiden kesken, EU-maiden maataloustuottajien kesken, on toki lähtökohtaisesti suomalaisille parempi asetelma kuin se, että meillä on tiukat taakanjakosektorin velvoitteet verrattuna siihen, mitä vaikka Puolassa tai monessa muussa maassa tehdään. Taakanjakosektorin säännöt ovat lähtökohtaisesti aina hankalampia meidän toimijoille, ja kuitenkin päästöjen kannalta olisi myös parempi, että siellä, missä saadaan kustannustehokkaimpia toimia, edettäisiin. Siinä mielessä tällainen yhtenäisempi tapa olisi varmasti järkevä suunta kaikkine haasteineen, jos niitä pystytään ratkomaan.

Yleisesti täytyy sanoa, että kun edustaja Pitko täällä kantoi huolta siitä, että EU ei meitä auta Suomen hiilineutraalisuustavoitteen osalta, kun on liian vesitettyjä lakiesityksiä, jos oikein ymmärsin, niin sinänsä täytyy ilolla todeta, että tänä maanantaina EU:n ympäristöministerit pääsivät pitkän väännön jälkeen yhteisymmärrykseen raskaan liikenteen CO₂-normeista, jotka edellyttävät EU:ssa, että uudet raskaan liikenteen ajoneuvot ovat 2040 jo 90-prosenttisesti muita kuin polttomoottoreita, kaupunkibusseissa jo aikaisemmin. On aiemminkin osoittautunut tehokkaaksi tavaksi ohjata autoteollisuuden myynti-, markkinointi- ja tuotekehitystä, että ”EU edellyttää”, ja tähän suoraan vaikuttaa myös Suomen liikenteen päästöihin, millä edellytyksillä täällä käyttövoimat vaihtuvat. Samoin EU:n 2040-paketissa itse asiassa keskeinen kysymys komission kanssa käytyjen keskustelujen perusteella tulee olemaan muun muassa teknisten nielujen hiilen talteenoton kehittämisen kysymykset, jotka jälleen ovat aika keskeisiä siinä, millä keinoilla esimerkiksi Suomen hiilineutraalisuusskenaario toteutuu.

Edustaja Räsänen viittasi, että hallituksen ilmastopolitiikkaa arvostellaan. Sanon vain tässä, että esimerkiksi tänään on uutisoitu Keravalla biohiileen hiiltä ilmakehästä sitovasta uudesta laitoksesta, jonka kohdalla esimerkiksi Ilmastopaneelin puheenjohtaja Markku Ollikainen kertoo, että hän pitää erittäin merkittävänä meidän hiilineutraalisuuden toteuttamiselle näitä hiilen sidontatekniikoita ja skaalausmahdollisuuksia, jotka hallitusohjelmassa on otettu uudella tavalla keskiöön sen takia, että nyt on momentum edetä siinä.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle liikenne- ja viestintävaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan ja ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 72/2023 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle maa- ja metsätalousvaliokunta antaa lausuntonsa.

Tässä välissä aiheeseen varataan 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei saada tässä ajassa loppuun, niin asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Mykkänen, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.20 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys koskee siis kestävyyslakia, ja muutos on ollut vireillä jo edellisellä vaalikaudella. Tässä hallituksen esityksessä sitä on nyt täydennetty siten, että alle kahden megawatin pienille biolämpölaitoksille luodaan kevennetty hallinnollinen menettely tämän kestävyytensä toteamiseksi verohelpotuksen saamista varten.

Esitys tosiaan koskee lämmityskäyttöisen biokaasun verotusmuutosten toteuttamista, jotka EU:n direktiivin pohjalta ovat nyt tämän kuluvan vuoden alusta edellyttäneet lämmitysbiokaasun kestävyiden osoittamista veroalennuksen saamiseksi. Ja nyt esityksen mukaan kestävyyslakiin lisätään viittaus sähköverolakiin, jolloin myöskin nämä lämmityskäyttöiset biokaasulaitokset voivat kestävyytensä hakea todistetuksi ja näin ollen pääsevät tämän kevennetyn verotuksen piiriin. Esityksellä siis varmistetaan, että biokaasutoimialalla on mahdollisuus osoittaa tuottamansa biokaasun kestävyys verotusta varten, ja arvioidaan, että tällaisia toiminnanharjoittajia tulisi olemaan pari—kolmekymmentä.

Alle kahden megawatin laitosta operoivien, kevennetyn hallinnollisen menettelyn piiriin tulevien laitosten osalta toiminnanharjoittajien ei tarvitse osoittaa raaka-aineen alkuperää ja kasvihuonekaasupäästövähennystä koskevien kriteerien täyttymistä erikseen, mikä osaltaan vähentää merkittävästi kyseisten yritysten sääntelytaakkaa. Esitys siis liittyy myös Euroopan komission aloittamaan Suomea koskevaan rikkomusmenettelyyn uusiutuvan energian direktiivin täytäntöönpanon teknisistä yksityiskohdista. Kestävyyslakia ehdotetaan nyt muutettavaksi siltä osin kuin Euroopan komissio on perustellussa lausunnossaan katsonut, että kansallinen täytäntöönpano on ollut puutteellista. Esityksen toisena tavoitteena on näin ollen viimeistellä uusiutuvan energian direktiivin kansallinen täytäntöönpano, ja ehdotetut muutokset tulisivat voimaan vuodenvaihteessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitoksia ministerille esittelystä, ja sitten menemme puhujalistaan. — Edustaja Kallio.

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

18.22 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Maatilojen biokaasun tuotanto tuli verovelvolliseksi kuluvaan vuoden alusta yli yhden gigawattitunnin laitoksella. Nyt tätä biokaasun tuotantoa uhkaa verottajan tulkinta, jonka mukaan maatilojen biokaasu ei ole kestävää, eikä jäte- tai nurmipohjaista, mikäli sitä ei erikseen osoiteta.

Verottajan tulkinnan takia on lainsäädäntöön tulossa muutoksia, mutta tämä nyt käsitellyssä oleva hallituksen esitys toteutuessaan nostaa maatilojen biokaasulaitosten kustannuksia merkittävästi. Kustannusten nousu on seurausta kestävyyskriteerien täyttymisen todentamisesta, mikä laajenisi kestävyyslainsäädännön muutosesityksen myötä koskemaan myös maatilatason laitoksia. Tämä siitäkin huolimatta, että maatilakokoluokan laitokset ovat merkittävästi pienempiä kuin Red II -direktiivin mukainen kahden megawatin raja. Maatilakokoluokan laitokset ovat noin kymmenesosa tuosta kokoluokasta.

Valtaosa hallituksen esityksen luonnoksen lausunnonantajista esitti kestävyyskriteerien tarkastelun ilmoitusmenettelyä. Voidaan kysyä, miksi hallitus ei ottanut lausuntoja huomioon, ei tässä eikä monessa muussakaan kohtaa. [Jenna Simula: Miksi ette laittaneet kuntoon? — Katri Kulmunin välihuuto] — Tämä on täysin mahdollista, [Puhuja naurahtaa] koska RED II -direktiivissäkin tunnustetaan tällainen kevyempi menettely.

Direktiivin 15 artiklassa todetaan, että jäsenvaltioiden on erityisesti ryhdyttävä asianmukaisiin toimiin sen varmistamiseksi, että hajautettuihin laitteisiin ja energian tuottamiseen uusiutuvista lähteistä ja sen varastointiin sovelletaan yksinkertaistettuja ja kevyempiä lupamenettelyjä mukaan lukien yksinkertainen ilmoitusmenettely.

RED II -direktiivi antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden tai oikeastaan velvoittaa kansalliseen harkintaan tämäntyyppisessä asiassa. Nyt hallituksen esittämällä menettelyllä ei kestävyyslyhytyjä saavuteta toivotulla tavalla.

Arvoisa puhemies! Kestävyyslain mukainen menettely on raskas ja kustannuksiltaan kallis. Arvioiden mukaan järjestelmän kustannukset ovat noin 11 000 euroa, minkä lisäksi tulee noin 3 000 euron vuosittaiset kustannukset, mikä ei sisällä toiminnanharjoittajan omaa työtä.

Nyt käsitellyssä olevan hallituksen esityksen aiheuttamat kustannukset maatilatason biokaasulaitoksille olisivat erittäin raskaat. Lisäksi järjestelmä olisi luotu puhtaasti verotusta varten. Esimerkiksi kahden robotin maitotilalla, joka tuottaa puolitoista gigawattituntia kaasua vuodessa, vero olisi noin 2 000 euroa vuositasolla ja hallinnolliset kustannukset veron vuoksi noin 3 000 euroa. Tähän päälle tulee yrittäjän oman työn lisääntyminen.

Mikäli tila ei pysty osoittamaan kestävyyttä, vero olisi 35 000 euroa vuodessa. Asiantuntijoiden mukaan kannattavan biokaasulaitoksen rakentamisen raja on kokoluokaltaan juuri esimerkissä mainitun kahden robotin kokoluokassa. Hallituksen esitys osuu juuri pahimpaan kohtaan sitä. Investoinnit, ne harvat, jotka tänä päivänä maitotalouteen tehdään, osuvat juuri 2—6 robotin kokoluokkaan.

Arvoisa puhemies! Mikäli hallituksen esitys toteutuu esitettyssä muodossa, tarkoittaisi se sitä, että maatilat rajoittaisivat biokaasun tuotantoa. Tästä seuraa sekä laitosten kysynnän lasku että kaasun tarjonnan väheneminen. Kaikki puhtaasti sen takia, että asetetut rajat ohjaisivat tuotantoa tähän suuntaan. Kaikki puhtaasti sen takia, ettei yli yhden gigawattitunnin laitoksia olisi järkevää rakentaa. Tämä tarkoittaisi käytännössä myös sitä, ettei kaikkea karjalantaa kannata hyödyntää biokaasulaitoksessa siitä aiheutuvien hallinnollisten kustannusten takia.

Arvoisa puhemies! Maataloudelle on asetettu päästövähennystavoitteita ja maataloudelta vaaditaan välillä hyvinkin kovaan ääneen päästöjen vähentämistä, milloin asiaperustein,

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

milloin joillakin aivan muilla perusteilla. Jotta maatalous voi tehdä päästövähennystoimia, vaaditaan siihen seuraavia asioita: sovitaan, mitä maataloudelta halutaan ja vaaditaan, asetetaan haluulle ja vaatimuksille realistiset tavoitteet, annetaan maataloille resurssit ja välineet tavoitteiden saavuttamiseksi, luodaan lainsäädännöllisesti selkeä ja kannustava toimintaympäristö, annetaan maataloille työrauha tavoitteisiin pääsemiseksi, arvioidaan, onko tavoitteisiin päästy ja asetetaan arvioinnin pohjalta uudet tavoitteet. Kaikki nämä tekijät on otettava huomioon tätä hallituksen esitystä käsiteltäessä ja siitä päätettäessä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunisto.

18.27 Ville Kaunisto kok: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain muuttamisesta: tässä todellakin kestävyyslaki määrittelee kriteerit sille, mitkä polttoaineet katsotaan uudistuviksi, ja varsinaisista velvoitteista kestävien polttoaineiden käytölle säädetään muualla lainsäädännössä, kuten jakeluvelvoitteen päästökaupassa ja verolaissa.

Tämä hallituksen esityksen tausta on, kuten ministeri mainitsi, edellisen hallituksen kaudelta. Jätteitä ja tähteitä, biologista monimuotoisuutta sekä kasvihuonekaasupäästövähennystä koskevia säännöksiä on tarpeen muuttaa komission Suomelle osoittaman perustellun lausunnon johdosta. Keskeinen muutos edellisen hallituksen esitykseen nähden, asiassa on siis on pyritty löytämään järkevä ratkaisu alle 2 MW:n biokaasulaitoksille. Jos lakia ei saataisi ensi vuoden alusta voimaan, kohdeltaisiin pieniä kaasulaitoksia kuten maakaasua, mikä ei olisi siis tarkoituksenmukaista.

Nostan tässä sen, että kyllähän kiistattomana haasteena on ollut, että muutos lisää sähköverolain mukaisten toiminnanharjoittajien hallinnollista taakkaa ja kustannuksia, sillä heidän pitäisi vastaisuudessa hakea kestävyysjärjestelmän mukaista hyväksyntää lämmityksessä ja työkoneissa käytettävän biokaasun verotusta varten. Tätä ongelmaahan on hallituksessa pyritty määrätietoisesti ratkaisemaan erityisesti pienten laitosten osalta.

Haluaisin tässä yhteydessä sen verran laventaa, kun puhutaan hyvin pitkälti EU:sta tulevista esityksistä ja niihin pohjautuvista esityksistä. Kun meillä E- ja U-kirjeet kulkevat suuren valiokunnan kautta, niin on hyvin pitkälti ollut kyllä ilmassa sellaista painetta, että esitykset tullaan lisäämään pienten ja keskisuurten yritysten byrokratiaa ja kuluja. Tämä on kyllä sellainen kehityskulku, mikä itseäni huolestuttaa merkittäväällä tavalla, koska kylähän keskeistä ilmastotoimissa on se, että ihmiset kokevat ne reiluiksi, hyväksyttäviksi ja tehokkaiksi. Eli tämä ehkä laajennuksena mitenkään vähättelemättä tätä asiaa, mutta yleisesti olen hieman huolissani tästä ilmiöstä, jonka olen havainnut niin talousvaliokunnassa kuin suuressa valiokunnassa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viljanen.

18.30 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kallio käytti äsken erinomaisten puheenvuoron tämän lakiesityksen yksityiskohdista ja vaikutuksista. Haluaisinkin vielä kysyä ministeri Mykkäselä: Onko valmistelussa huomattu se sudenkuoppa, joka tästä saattaa avautua keskikokoisille biokaasulaitoksille? Onko valmistelussa huomioitu esityksessä maatalan kokoluokan mahdollisesti biokaasulaitoksille langettama byrokratian lisääntyminen sekä rutkasti nousevat veroluonteiset raportointi-, valvonta- ja mahdolliset

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

seuraamusmaksut? Onko kaikki EU-tason sääntelyn mahdollistamat joustot huomioitu hallituksen esityksessä?

Hallitusohjelman teksteissä biokaasun rooli korostuu ratkaisujen tuottajana myös maataloudessa muun muassa lannan hyötykäytön ja energian kautta. Lannan kaasuttamiseen ministerikin on aivan hiljattain viljelijöitä lehtiön palstoilla kannustanut. Hallitusohjelmassa myös kirjoitetaan, että hallitus luo edellytyksiä maatalatasoisen biokaasun tuotannon kasvulle. Tämä nyt käsittelyssä oleva esitys ei käsitteäksemme vahvista etenkin keskikokoisia, joka puolelle maata hajautettuja, maatilakokoluokkaan tehtäviä biokaasuenergiainvestointeja.

Arvoisa puhemies! Ehkä vielä vähemmän hallitus edistää omaa, sinänsä kannatettavaa tavoitetta biokaasun tuotannon kasvattamisesta leikkaamalla tulevina vuosina maaseudun kehittämisen määrärahan kansallista osuutta 137 miljoonalla eurolla. Eli hallituksen leikkuriin on menossa myös muiden maaseudun yritysten kuin maatiloiden biokaasuinvestointeja edistäneet ja mahdollistaneet investointituet. Toki hallituksen papereista löytyy korvamerkittyä puhtaan energian kärkihankerahaa 160 miljoonaa euroa tälle hallituskaudelle, mutta nämä varat tulevat kuitenkin kohdistumaan suuriin hankkeisiin — eivät sen kokoluokan hankkeisiin, joihin tämän lakiesityksen yllättävimmät kustannusnousut tulevat kohdistumaan. Kysynkin ministeriltä: Onko tähän hallituksen esitykseen keskikokoisille biokaasulaitoksille viritetty sudenkuoppa? Jos on, niin tuetteko tämän hallitusohjelman vastaisen esityksen muuttamista eduskuntakäsittelyssä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mehtälä.

18.32 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Hallitus edistää kirjauksissaan erinomaisella tavalla suomalaisen biokaasun käyttöä. Hallitusohjelmassa lukee muun muassa, että ”hallitus luo edellytyksiä maatalatasoisen biokaasun tuotannon ja puupolttoaineella tuotetun lämmön kasvulle”. Mutta nyt on tilanne, että tämä esitys ei vie näitä hyviä tavoitteita eteenpäin. Jo esityksen lausuntopalautteessa on noussut esille huolia ongelmakohdista maatiloiden biokaasulaitosten kohtelun osalta.

Arvoisa puhemies! Maatiloiden biokaasu on tullut veronalaiseksi tämän vuoden alusta vähintään yhden gigawattitunnin kaasua tuottaville tiloille. Verottaja on tulkinnut tähän asti, että maatiloiden biokaasu on kestävä ja jätöpohjaista. Nyt verottaja on kuitenkin tehnyt tulkinnan, että maatiloiden biokaasu ei ole kestävä eikä jäte- tai nurmipohjaista, mikäli sitä ei erikseen osoiteta. Kestävyysskriteerit on helppo saavuttaa maatalouden biokaasulla, mutta todentamisen hallinnollinen menettely on huomattavan kallis, epätarkoituksenmukainen ja monimutkainen. Edustaja Kaunisto toi hyvin esille tämän asian äskeisessä puheenvuorossa.

Maatalouden biokaasun ja metaanin osalta olisi tarkoituksenmukaista siirtyä ilmoitus- ja rekisteröintimenettelyyn. Käytännössä asia hoituisi siten, että kestävyyslakiin lisättäisiin pienten, esimerkiksi alle kuuden gigawattitunnin, biokaasulaitosten ilmoitus- ja rekisteröintimenettely. Tämä ei vaatisi muutoksia EU:sta tuleviin kestävyysvaatimuksiin. Kyse olisi vain kansallisesta hallintomenettelystä. Tämä olisi hyvä huomioida myös tulevassa RED III -direktiivin kansallisessa toimeenpanossa.

Arvoisa puhemies! Toinen huomattavan epätarkoituksenmukainen asia ovat alkuperätkuulain mukaisen rekisterin kiinteät maksut. Toteutuessaan tämä esitys nostaisi biokaasulaitosmaatiloiden hallinnollisia kustannuksia huomattavasti. Uusia maksuja olisivat muun

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

muassa tilinhaltijarekisteröitymismaksu 1 000 euroa per rekisteröityminen, tuotantolaitosten rekisteröimismaksu 300 euroa per laitos, tilinhaltijan vuosimaksu 1 800 euroa per vuosi ja tuotantolaitoksen vuosimaksu 600 euroa per vuosi. Tämä tarkoittaa käytännössä 3 700 euroa hallinnollista kustannusta ensimmäisenä toimintavuonna ja sen jälkeen 2 400 euroa joka vuosi. Alkuperätakuun myöntäminen maksaa 0,17 euroa megawattitunti vielä tämän päälle.

Nykyinen hinnoittelu voi olla kohtuullinen suurille kaasuntoimittajille, mutta pienille toimijoille hinnoittelu on kohtuuton. Meidän yrityksessämme on myönnetty Suomen ensimmäinen ja viimeinen biokaasulaitos Energiaviraston tuella, ja se jäi toteuttamatta sen takia, että pankki ei suostunut rahoittamaan. Biokaasulaitoksesta on ympäristölupa olemassa, mutta vielä sitä ei ole toteutettu, koska se ei ole ollut taloudellisesti kannattavaa. Näillä toimilla ei kyllä sitä asiaa edistetä.

Arvoisa puhemies! Meidän ei pidä lisätä omilla kansallisilla toimillamme esteitä biokaasun tuotannolle. Nyt tämä esitys on johtamassa juuri siihen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kulmuni.

18.36 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa rouva puhemies! Täällä kysyttiin jo, miksei tätä asiaa ole aikaisemmin hoidettu. Taustaksi voin kertoa, että meillähän oli siis eduskunnan käsittelyssä aika vastaavanlainen esitys viime vaalikauden lopulla, ja sitä ei saatu käsiteltyä siinä olleen juuri samankaltaisen ongelman osalta kuin tässä edelleenkin on. Ja olisikin ollut tavattoman hienoa, että työ- ja elinkeinoministeriössä olisi nyt tähän eduskunnan käsittelyssä huomattu ongelmaan puututtu tässä uudessa esityksessä, mutta tässä jatketaan tällä samalla linjalla, mikä tulee siis tosiasiaassa olemaan este pienille biokaasulaitoksille. Tämä on tietenkin kaiken sen vastaista, mitä viime vaalikaudella, tällä vaalikaudella jo pitkän aikaa on yritetty Suomessa tehdä biokaasun käytön edistämiseksi. Etenkin tämä tuntuu aika kohtuuttomalta, kun tämä rajausta kohdistuu nyt näihin pieniin laitoksiin, mikä ei tietenkään ehkä kansallisesti määrällisesti ole suuri kysymys, mutta näille laitoksille, joille tämä taakka nyt iskeytyy, se voi olla erittäin iso kysymys. Puhutaan siis siitä, että heidän pitäisi maksaa noin 11 000 euron kertakulu vuosittaisia maksuja ja lisäkuluja hallinnollisesta taakasta, eli on yksiselitteistä, ja varmasti työ- ja elinkeinoministeriökin jakaa siis sen, että tämä tulee lisäämään byrokraattisia kuluja.

No, toki tässä on yritetty ratkaista sitä kiistaa, mikä on RED kakkoseen liittyen. Lausunnon antajathan olivat myös osittain sitä mieltä, että tätä olisi voitu ratkaista jollain muullakin keinolla kuin sillä, että laitetaan nyt taakkaa näille pienille biokaasulaitoksille, mikä heikentää niiden kannattavuutta, heikentää maatiloja, joilla näitä on. Koska ilmeisesti vuoden 25 alusta päästään RED kolmosen toimeenpanossa vihdoinkin eteenpäin, tämä asia olisi voinut ehkä mennä myös siirtymäajan puitteissa ja se oltaisiin voitu käsitellä sen RED kolmosen yhteydessä. Oikeastaan esitänkin ministerille sen kysymyksen, onko käyty läpi niitä vaihtoehtoisia keinoja siirtymäajasta, olisiko nämä pienet laitokset voitu tästä kuitenkin rajata. Tämä on myös tietyllä tapaa Verohallinnon tulkintaan liittyvä kysymys. Uskon vahvasti siihen, että ei hallitukseen tosiasiallisesti ole halunnut aiheuttaa pienille biokaasulaitoksille lisää heikennyksiä kannustimiin, mutta tästä tulee nyt ehdottomasti heille taakka, eikä tämä tule myöskään vähentämään päästöjä. Joten ministerille kysymys, olisiko tämän voitu ratkaista jollain muulla tavalla.

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Mykkänen.

18.39 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Kiitos hyvistä ja tärkeistä puheenvuoroista. Täällä edustajat Kallio, Viljanen, Mehtälä, myöskin Kaunisto kävivät läpi tätä perusdilemmaa.

Ensinnäkin tietysti täytyy todeta, niin kuin tässä edustaja Kulmunikin kertoi, että tässä nyt siis on erona siihen edellisen eduskunnan aikana vireillä olleeseen se, että on yritetty luoda kevennetty menettely sinne yhden ja kahden megawatin välillä oleviin — keskikoisista laitoksista täällä taidettiin puhua —, sen kokoluokan biokaasulämpölaitoksiin, joissa siis ei tarvitsisi osoittaa nyt kestävyyskriteereitä läheskään niin raskaalla tavalla kuin mitä aikaisemmassa esityksessä olisi ollut. Omalta osaltani sanon, että valiokunta, jossa tätä käsitellään, on vapaa tutkimaan, pystytäänkö vielä keventämään sitä menettelyä. Vastineessa tulemme arvioimaan ratkaisuhakuisesti, jos EU-oikeudellisesti mahdollisia keinoja löytyy erityisesti tähän alle kahden megawatin kokoluokkaan mutta miksei toki laajemminkin. Perushaastehan on se, että Verohallituksen ilmoittama, kuten edustaja Kulmuni totesi, tilanne on, että he aikovat lopettaa vuodenvaihteessa tämän nykyisen tulkintansa kv-oikeudellisesti kyseenalaisena. Näin ollen on sinänsä tärkeää, että me saamme täältä lain voimaan siten, että ensi vuonna ei käy niin, että näiden pienten biokaasulaitosten verotus vääjäämättä nousee nykyiseen verrattuna, vaan olisi tosiaan mahdollisuus veronkevennystä ylläpitää ja toki samalla tämä hakumenettely tehdä mahdollisimman kevyeksi. On toki tutkittu ja virkamiehiltä edellytetty läpikäyntiä, ja työ- ja elinkeinoministeriön asiantuntijoiden näkemys on se, että tällainen suora ilmoitusmenettely ei direktiivin mukaan ole mahdollinen vaan ainoastaan kevennys on mahdollista tehdä. Valiokunta tietysti on vapaa tutkimaan tarkemmin, ja palataan näihin sitten sitä kautta.

Aivan kuten täällä ovat lukuisat edustajat — ehkä erityisesti Viljanen, Kaunisto — todenneet, sinänsä biokaasun ja erityisesti lannan kiertoon liittyvän biokaasun edistäminen on hallitusohjelmassa vahvasti esillä ja siihen moninaisia keinoja pyritään saamaan eteenpäin. Meillä on myös energiainvestointitukipuoletta sinänsä sekä hakemuksia että panoksia, joiden kautta tulee myös biokaasuhankkeita etenemään lähimmän vuoden aikana, niin isomman kuin pienemmän kokoluokan hankkeita. Mutta toki tämä tällainen pienemmän pää, maatilatasoinen, ilman isompaa konsortiota tapahtuva biokaasutuotanto ja lannan hyödyntäminen tai sivuvirtojen hyödyntäminen ovat erittäin tärkeitä.

Toivottavasti tästä saadaan sellainen paketti, että toiminnanharjoittajat pystyvät mahdollisimman kevyellä menettelyllä sitten tämän kestävyytensä toteamaan ja pääsemään näiden veronkevennysten piiriin. Se on varmasti tämän keskustelun perusteella myöskin eduskunnan yhteinen tavoite.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle maa- ja metsätalousvaliokunnan on annettava lausunto.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle turvallisuusluokitellun tiedon vaihtamisesta ja vastavuoroisesta suojaamisesta Alankomaiden kuningaskunnan kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 22/2023 vp

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Jälleen kerran tässä vaiheessa varataan keskusteluun enintään 30 minuuttia. Jos puheenvuoroja jää jäljelle, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Valtonen, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.43 Ulkoministeri Elina Valtonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtioneuvosto on antanut eduskunnalle hallituksen esityksen turvallisuusluokitellun tiedon vaihtamisesta ja vastavuoroisesta suojaamisesta Alankomaiden kuningaskunnan kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi.

Sopimuksen tavoitteena on varmistua siitä, että Suomen Alankomaihin luovuttamaa ja Alankomaiden Suomeen luovuttamaa turvallisuusluokiteltua tietoa suojataan ja käsitellään asianmukaisesti. Sopimuksen tavoitteena on myös edistää sopimuksen osapuolten mahdollisuuksia vastaanottaa toisiltaan turvallisuusluokiteltua tietoa ja parantaa maiden välistä yhteistyötä tietoturvallisuuden alalla. Lisäksi sopimuksen tarkoituksena on turvata sopimuksen osapuolten yritysten mahdollisuudet osallistua sellaisiin kansainvälisiin sekä Suomen ja Alankomaiden välisiin hankkeisiin, joiden toteuttaminen saattaa edellyttää turvallisuusluokiteltujen tietojen vaihtoa.

Turvallisuusluokiteltua tietoa sisältäviä hankkeita toteutetaan erityisesti puolustusteollisuuden, turvallisuuden, ydinvoiman, informaatioteknologian ja muun korkean teknologian aloilla sekä tieteen ja tutkimuksen aloilla. Ilman tietoturvaluossopimusta suomalaiset yritykset voisivat jäädä Alankomaissa toteutettavien hankkeiden ulkopuolelle. Sopimuksen tarkoituksena onkin luoda tarvittavat järjestelyt ja menettelyt ennakkoon, jotta hankkeisiin osallistuminen olisi mahdollista, ja näin parantaa suomalaisten yritysten kilpailukykyä.

Suomella on tällä hetkellä 26 voimassa olevaa tietoturvaluossopimusta muiden valtioiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa. Viimeisin niistä on Pohjois-Atlantin sopimuksen osapuolten välillä tehty sopimus, jonka eduskunta hyväksyi kesällä ennen istuntotaukoa. Kyseinen Naton tietoturvaluossopimus on tullut Suomen osalta voimaan elokuussa.

Ärade talman! De 26 överenskommelser om informationssäkerhet som är i kraft i Finland har inte ansetts innehålla bestämmelser som skulle falla inom landskapets behörighet, och således har lagtingets bifall inte begärts för ikraftträdandeförfattningarna. Enligt regeringens innehåller överenskommelsen med Nederländerna om utbyte och ömsesidigt skydd av säkerhetsklassificerad information inte heller några bestämmelser som faller inom landskapet Ålands behörighet och förutsätter således inte landskapets bifall i enlighet med självstyrelselagen för Åland. Propositionen hänvisar också till att det är möjligt att i en senare fas begära lagtingets bifall för godkännande av internationella avtal om det visar sig nödvändigt.

Arvoisa puhemies! Alankomaat on omalta osaltaan saattanut käsiteltävänä olevan sopimuksen hyväksymismenettelyt jo päätökseen, joten sopimus tulee voimaan sen jälkeen,

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

kun Suomi ilmoittaa omalta osaltaan valtion sisäisten menettelyjensä saattamisesta päätökseen. Alankomaat on Suomelle läheinen yhteistyökumppani, ja Suomen edun mukaista on saada sopimus voimaan pikaisesti eduskunnan annettua sille hyväksyntänsä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunisto.

18.47 Ville Kaunisto kok: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille erinomaisesta asian esittelystä. Keskiöön tässä nousee oikeastaan yhteistyö maiden välillä turvallisuusluokitellun tiedon suhteen ja nimenomaan tämä mahdollisuus suomalaisille yrityksille toimia myös näillä markkinoilla vahvemmin Alankomaiden kanssa.

Ehkä se, mitä haluaisin tässä vielä nostaa, on tämä aika, missä elämme tietyllä tavalla geopolitiikan historiallisessa murroksessa, johon kuuluvat näiden näkyvien hirveyksien ohella myös taloudellinen kilpailu, protektionismin kasvu ja valtioneuvoston sääntöjen mahdollisesti jopa pysyvä höllentyminen ja sitä kautta Suomen aseman, sanotaan näin, ei heikentyminen mutta ainakin vaikeutuminen. Ja siinä mielessä on kyllä ollut aivan uskomattoman hienoa seurata ulkoministerin toimintaa maailmalla, sitä, millä tavalla Suomen etu on tuotu esiin siinä kontekstissa, missä meidän pitää ystävien ja kumppanien kanssa toimia.

Ja ehkä nyt sitten pöytäkirjaan vielä haluaisin sen merkin, että ulkoministerin on syytä tämän loistavan työn ohella myös muistaa huilata, niin että voimat riittävät, koska on aivan selvää, että nämä haasteet eivät lopu ja yhteistyötä ja kumppaneita tarvitaan yhä enemmän tulevaisuudessa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Joona Räsänen.

18.49 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Näillä tietoturvasopimuksilla todella luodaan edellytykset turvallisuusluokitellun tiedon vaihtamiseen eri osapuolten välillä, ja näin siis konkreettisesti varmistetaan se, että se tieto, jota meillä on — tai tässä tapauksessa Alankomailla — ja jota vaihdamme, on suojattu. Tämähän on tärkeä asia jo lähtökohdaisesti siinä, että pystytään rakentamaan myös luottamusta meidän yhteistyökumppaneiden välillä ja juuri tässä ajassa, jossa elämme ja jossa tiedämme, että totta kai myös verkon välityksellä erilaista rikollista toimintaa tapahtuu. On tärkeätä, että kaikissa niissä maissa, joiden kanssa meillä vastaavat sopimukset ovat voimassa, todella kiinnitetään huomiota siihen, että pystymme tämän turvallisuusluokitellun tiedon turvaamaan ja sitä kautta ylläpitämään myös kollektiivisesti turvallisuuttamme. Ja niin kuin arvoisa ministeri tuossa totesi, totta kai tällä on merkitystä myös siinä, millä tavalla suomalaiset yritykset, jotka toimivat sitten sillä saralla, jolla nimenomaan myös tätä turvallisuusluokiteltua tietoa liikkuu, pystyvät osallistumaan erilaisiin hankkeisiin. Senkin takia on tärkeätä, että mahdollisimman nopeasti Suomessa saatamme tämän nyt voimaan.

Arvoisa puhemies! Tämähän todella ei ole ainutkertainen sopimus, vaan meillähän näitä on parisenkymmentä eri osapuolten välillä. Sehän johtuu siitä, että mitään kansainvälistä yleissopimusta juurikaan tässä kokonaisuudessa ei ole. Meillähän on muutamana Pohjoismaan kanssa tämä yhteinen sopimus, ja sitten myös Euroopan unionin alueella on muistaakseni viime vuosikymmenen puolella tullut voimaan tällainen kollektiivisempi sopimus, joka nimenomaan liittyy tähän tiedonvaihdon turvaamiseen. Mutta kun vertaa tätä

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

kollektiivista sopimusta nyt näihin keskinäisiin sopimuksiin, niin sehän ei ole niin kattava. Senpä takia olisi varmaan paikallaan, että jossain vaiheessa myös kiinnitettäisiin huomiota siihen, olisiko mahdollisesti tämän EU-tasoisinkin sopimuksen päivittäminen ajankohtaista, jolloin saataisiin sielläkin niin sanotusti nämä turvastandardit vastaamaan näitä standardeja, jotka liittyvät enemmän näihin kahdenvälisiin sopimuksiin. Toivon, että se myös jossain vaiheessa edelleen tulee unionissa agendalle. Siinähan ei ole mitään väärää, että me teemme sopimuksen aina kahdenvälisesti, mutta olisi varmaan tulevaisuudessa järkevämpää, että meillä olisi myös tällä saralla kansainvälinen yleissopimus, jota voisimme hyödyntää. Sen kautta sitten myös nämä tiedon vaihtamiseen liittyvät turvallisuushuolet olisivat selvitettävissä ehkä hieman nopeammin kuin niin, että jokaisessa maassa ratifioidaan näitä kahdenvälisiä sopimuksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako ministeri kommentoida käytyä keskustelua? — Olkaa hyvä.

18.52 **Ulkoministeri Elina Valtonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Kaunistolle. On tosiaan näin, että tämä geopolitiikan aika haastaa meitä kaikkia, mutta meidän täällä jaksamme, ja suomalaiset on veistetty semmoisesta puusta, että mikä tahansa meitä koettelee, niin meidän kestämmme.

On aivan totta, että tämä sopimus luo erinomaiset puitteet paitsi Alankomaiden ja Suomen välisten suhteiden tiivistämiselle myös ja ennen muuta meidän elinkeinoelämälle, suomalaisille ja myös hollantilaisille yrityksille, jotka voivat myös käydä nyt sitten tehokkaammin kauppaa toistensa kanssa ja toistensa markkinoilla.

Edustaja Räsäselä: Otan tästä kopin ja vien ajatusta kansainvälisillä foorumeilla eteenpäin. Tällainen hanke voi tosiaan olla Euroopan unionin tasolla järkevästi toteutettavissa, tai miksei sitten laajemminkin kansainvälisesti. Näitä sopimuksia toden totta on — esimerkiksi juuri Naton kanssa Naton salaisen aineiston käsittelyyn laadittu sopimus, jonka eduskunta hyväksyi. Kyllä näitä pohjia riittää. Otan kopin tästä erinomaisesta esityksestä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitoksia ministerille.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta Hallituksen esitys HE 24/2023 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

Tässä jälleen tuttuun tapaan keskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei päästä läpi tässä ajassa, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Ranne, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.53 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys, jossa esitetään muutoksia liikenteen palveluista annettuun lakiin. Esityksen tarkoituksena on mahdollistaa Liikenne- ja viestintäviraston vastuulle annettava rautatieasemien esteettömyystiedon kerääminen ja siihen liittyvän tietopalvelun hankkiminen liikenteenohjaus Fintraffic Oy:ltä ja siten edistää kestävien ja oikeudenmukaisten liikenteen tietopalveluiden kehittämistä. Lisäksi tehtäisiin rautateiden ja maanteiden julkisia henkilöliikennepalveluja koskevassa Euroopan unionin asetuksessa tarkoitettuja tieliikenteen toimivaltaisista viranomaisista koskevia muutoksia.

Euroopan unionin rautatievirasto on rakentamassa Euroopan rautatieasemien uutta esteettömyystietokantaa, johon kerätään kaikkien Eta-alueen rautatieasemien esteettömyystiedot. Tästä tietokannasta säädetään EU:n komission asetuksessa, joka koskee vammaisten ja liikuntaesteisten henkilöiden esteetöntä pääsyä rautatiejärjestelmään. Tietokantaan kerättävät tiedot koskevat esimerkiksi laiturialueiden, aseman palveluiden, wc-tilojen ja pysäköintialueiden fyysistä esteettömyyttä, mutta myös palveluiden saavutettavuutta. Asetuksessa veloitetaan suorittamaan kertaluontoinen esteettömyysinventointi tietokannan lähtötietojen kokoamiseksi.

Lisäksi Suomen tulee päättää komissiolle ilmoitettavasta kansallisesta yhteyspisteestä, joka on vastuussa tiedonvaihdosta ja tarvittavien tietojen keräämisestä. Liikenne- ja viestintävirasto olisi komissiolle ilmoitettava taho, joka on vastuussa tiedonvaihdosta. Tiedonkeruu sekä tietokannan perustaminen ja sen ylläpito olisi tarkoituksenmukaisinta järjestää liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy:n toimesta. Fintraffic huolehtisi myös esteettömyysinventointin toteuttamisesta.

Esitetyt lakimuutokset mahdollistavat, että Liikenne- ja viestintävirasto voi hankkia asetuksen velvoitteiden täyttämistä varten tarvittavan tietopalvelun ja tiedonkeruun Fintraffic Oy:ltä. Fintraffic veisi esteettömyystiedot Euroopan rautatieviraston hallinnoimaan tietokantaan ja toisi tiedot edelleen rajapintojen kautta saataville niin, että ne voidaan viedä reittioppaisiin ja suoraan käyttäjille. Tämä lisäisi monille matkustajille olennaisesti tärkeän, saatavilla olevan matkatiedon määrää.

Vaikka esteettömyystieto on vain pieni osa esteettömyyden kokonaisuutta, saatavilla oleva tieto palveluiden esteettömyydestä voi vaikuttaa suoraan päätökseen siitä, tehdäänkö tietty matka. Lisäämällä tietoa voidaan parantaa kaikkien käyttäjien mahdollisuuksia käyttää liikennejärjestelmää ja joukkoliikennepalveluita ja siten edistää yhdenvertaisuutta.

Samassa esityksessä ehdotetaan myös palvelusopimusasetuksessa tarkoitettuja tieliikenteen viranomaisia koskevia muutoksia. Ehdotetut muutokset perustuvat alueiden, kuntien keväällä 2023 liikenne- ja viestintäministeriölle toimittamiin ehdotuksiin.

Muutosten myötä Paimio lisättäisiin Turun kaupungin toimivalta-alueeseen ja Hanka-salmen, Petäjäveden, Toivakan sekä Äänekosken kunnat liitettäisiin Jyväskylän kaupungin toimivalta-alueeseen. Lisäksi ehdotetaan muutoksia, joiden myötä Lappeenrannan kaupunki voisi jatkossa toimia joukkoliikenteessä toimivaltaisena viranomaisena Imatran ja Lappeenrannan kaupunkien alueella. Lisäksi tehdään teknisiä muutoksia kuntaliitosten

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

johdosta. Muutokset tukisivat joukkoliikenteen seudullista kehittymistä ja loisivat edellytyksiä henkilökuljetusten tehokkaammalle järjestämiselle.

Tämä esitys on valmisteltu virkатыönä liikenne- ja viestintäministeriössä, ja valmistelun aikana on pyydetty näkemyksiä Liikenne- ja viestintävirastosta, Väylävirastosta sekä liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy:stä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitoksia ministerille esittelystä. — Ja sitten edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

18.57 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Vaikka saattavat tuntua hieman teknisiltä kysymyksiltä nämä, mitkä liittyvät juuri tähän esteettömyystiedon kasaamiseen ja parempaan hyödyntämiseen, niin ajattelin kuitenkin, että on paikallaan sanoa, että nämähän ovat hyvin merkityksellisiä henkilöille, joiden vaikkapa oma liikkuminen on kiinni siitä, että tiedetään, millä tavalla esteettömyys toteutuu esimerkiksi rautatieasemilla ja niiden välittömässä läheisyydessä. Ja senpä takia on tärkeätä, että tätä tietoa myös kerätään ja sitä myös vaihdetaan.

Jos tätä alkaa vähän konkretisoimaan, niin yleensäähän on juuri niin, että eri taho luultavasti omistaa ja operoi siellä raiteilla, eri taho jopa saattaa vastata laitureista, sitten vastaavasti kiinteistöt, niin sanotusti asemat, ovat vielä jonkun toisen tahon omistuksessa, ja niin edelleen, ja sitten vielä taho, joka vastaa esim. tiedonkeruusta, on kuitenkin vielä eri taho.

Sen takia tässä hyvin konkretisoituu se asia, johon ministerikin tuossa omassa esittelypuheenvuorossaan puuttui, eli tämä tiedon vaihtamisen merkitys kasvaa aivan valtavasti. Tällä ehkä hieman teknisellä asialla kuitenkin pystytään sitten takaamaan se, että vammaisten henkilöidenkin omatoiminen matkustaminen tältä osin ainakin hieman helpottuu, että ne tiedot ovat saatavissa ja voidaan varmistua siitä, että kokonaisuudessa esimerkiksi näitä asemaseutuja kehitetään esteettömyysperiaatteen mukaisesti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elomaa. — Anteeksi, edustaja Malm oli välissä. — Anteeksi, edustaja Malm oli juuri ehtinyt pyytää puheenvuoron. [Ritva Elomaa: Okei! — Naurua] — Edustaja Malm ensin.

18.59 Niina Malm sd: Kiitos puheenjohtaja! Kiitos ministerille esittelystä. Tätä Imatran ja Lappeenrannan välistä myönnytystä tervehdimme ilolla, koska meillä on ollut valtava ongelma siinä, että saadaan bussit kulkemaan niin, että meidän opiskelijat pystyvät Imatralta Lappeenrantaan, Lappeenrannasta Imatralle liikkumaan opiskelujen osalta vaivattomasti. Ja joskus ne ovat niinkin pitkissä puissa, että asioita täytyy myös eduskunnassa käsitellä. Tältä osin olemme tyytyväisiä, että asia etenee ja myös meidän opiskelijoilla on sama matka molempiin suuntiin, Imatralta Lappeenrantaan ja Lappeenrannasta Imatralle, tulevaisuudessa käydä opinahjoa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

19.00 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Ranteelle esityksestä. Esteettömyysasioita on edistettävä rakentamisessa edelleen. Huomaamme varmaan esimerkiksi täällä eduskunnassa, että kun meille tulee vieraita ja joku tulee pyörätuolilla tai hänellä on vaikeuksia liikkumisessa, niin täällä Eduskuntatalossa vieraat saavat jo paremmin tämän

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

tilanteen edistymisen kokea, kun pystyvät liikkumaan täällä. Remontissa tehtiin asioita, että ihmiset pääsevät paremmin liikkumaan, ja se on hyvin tärkeää — olemmehan Eduskuntatalossa, minkä pitäisi olla tämmöinen johtava rakennus. Tämä esteettömyysongelma on kuitenkin aika monessa virastossa ja rakennuksessa edelleenkin.

Yhdentertaisuutta edistetään nyt tällä hallituksen esityksellä, ja siitä pitää kyllä antaa hallitukselle ja ministereille kiitosta. Meidän, jotka nyt ainakin toistaiseksi pääsemme kävelemään ja kulkemaan ongelmitta, ei tule mietittyä sitä, että mitä sitten, jos olet pyörätuolissa tai et pystykään kävelemään. Kuinka sinä pääset liikkeelle? Sen takia on hyvä, että nyt ollaan tässä tilanteessa ja tässä ilmapiirissä ja tämä asia on nyt kehittynyt siten, että huomioimme myös vammaisia ja liikuntarajoitteisia entistä enemmän.

Vielä kerran pieni kiitos, ja vähän isompikin, hallitukselle tästä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako ministeri kommentoida? — Olkaa hyvä.

19.02 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia tästä palautteesta. Täytyy kyllä sanoa, että tiedonkulku ja tietoon pohjautuva päätöksenteko, niin kuin tässäkin nyt, on toteutunut todella hyvin. Niin kuin edustaja Elomaakin otti esiin, meidän täytyy joka puolella huomioida ja parantaa sitä sujuvaa liikkumista ja häivyttää liikkumisesteitä kaikessa arjessa, ja tätä tulemme tietenkin jatkamaan tässä eduskunnassa. Tämä yhdistää meitä kaikkia. Minusta on hienoa, että me saadaan täällä kuitenkin käsitellä paljon näitä hallituksen esityksiä, joista on kaikilla yhteinen ymmärrys ja yhteinen tahto. Liikkumisesteiset henkilöt eivät ole pelkästään niin sanotusti ”virallisesti” liikkumisesteisiä, vaan tässä on paljon ikäihmisiä ja tässä on paljon lapsiperheitä. Kyllähän tällaiset muutokset edistävät liikkumista hyvin laajasti Suomessa ja muutenkin. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi verkon välityspalvelujen valvonnasta ja eräiksi muiksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 70/2023 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei päästä tässä ajassa läpi, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Esittelypuheenvuoro, ministeri Ranne, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.04 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys, jossa esitetään uutta lakia verkon

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

välityspalveluiden valvonnasta ja muutoksia eräisiin siihen liittyviin lakeihin. Tämä esitys liittyy viime vuoden lopulla voimaan tulleeseen EU:n digipalveluasetukseen, jonka soveltaminen alkaa täysimääräisesti ensi vuoden helmikuussa. Hallituksen esityksen tarkoituksena on toimeenpanna digipalveluasetuksen valvonta Suomessa, ja kansallisesti on säädettävä muun muassa valvovista viranomaisista ja viranomaisten toimivaltuuksista epäillyissä asetuksen rikkomistilanteissa.

EU:n digipalveluasetuksella pyritään parantamaan verkoissa käyttämiemme kaupallisten palveluiden avoimuutta ja turvallisuutta. Digipalveluasetuksen tavoitteena on parantaa palveluiden käyttäjien asemaa suhteessa internetissä toimiviin välityspalvelujen tarjoajiin, kun esimerkiksi verkkoalustan palveluja käytetään sisällön luomiseen, sosiaaliseen mediaan tai kun elinkeinonharjoittaja käyttää toiminnassaan markkinapaikkaverkkoalustan palveluja. Asetus parantaa myös kuluttajien asemaa markkinapaikkaverkkoalustoilla.

Digipalveluasetus asettaa verkon välityspalveluille huolellisuusvelvollisuuksia, jotta palvelut olisivat entistä avoimempia. Käyttäjä tietää entistä paremmin, miksi palvelu näyttää hänelle tiettyä sisältöä tai tiettyjä mainoksia. Digipalveluasetuksen myötä käyttäjä saa tietää, jos palveluntarjoaja rajoittaa juuri hänen palveluun tallentamansa sisällön näkyvyyttä. Palveluilla tulee olla myös julkinen yhteyspiste käyttäjien yhteydenottoja varten. Digipalveluasetus sääntelee myös tiettyjen henkilötietojen perusteella kohdennettua mainontaa verkkoalustoilla. Palveluiden turvallisuutta lisää se, että palveluntarjoajalle voi ilmoittaa laittomasta sisällöstä palvelussa, ja sen jälkeen palveluntarjoajalla on velvollisuus käsitellä ilmoitus ja tarvittaessa ryhtyä toimenpiteisiin laittoman sisällön poistamiseksi.

Asetuksen velvoittamia niin sanottuja digijättejä, joilla on vähintään 45 miljoonan käyttäjämäärä EU:n alueella, valvoo lähtökohtaisesti Euroopan komissio. Näille digijäteille digipalveluasetus asettaa korotettuja huolellisuusvelvollisuuksia, joiden tavoitteena on vähentää näiden yritysten palvelujen aiheuttamia riskejä. Esimerkkejä näiden palvelujen riskeistä ovat mahdollinen negatiivinen vaikutus nuorten mielenterveyteen, disinformaation nopea leviäminen tai vaaleihin vaikuttaminen.

Suomeen sijoittautuneita välityspalvelun tarjoajia, joilla on pienemmät käyttäjämäärät, valvovat suomalaiset viranomaiset. Suomessa lainvalvontatehtävä annettaisiin hallituksen esityksen mukaan Liikenne- ja viestintävirasto Traficomille. Se toimisi Suomessa digitaalisten palvelujen koordinaattoriviranomaisena, joka tekee EU:n laajuista yhteistyötä digipalveluasetuksen valvonnassa muiden jäsenvaltioiden vastaavien viranomaisten sekä komission kanssa. Verkon välityspalveluita voidaan tarjota valtioiden rajojen yli, mitä tavoitetta digipalveluasetuksen yhtenäinen sääntely osaltaan edistää. Toisaalta rajat ylittävä toiminta korostaa sitä, että toimijoiden valvonnassa EU:ssa eri maiden viranomaisten yhteistyö on tärkeää. Muita valvovia viranomaisia Suomessa olisivat esityksen mukaan kuluttaja-asiamies sekä tietosuojavaltuutettu, joilla on asetuksen tiettyihin velvoitteisiin liittyvää asiantuntemusta.

Asetuksen edellyttämällä tavalla hallituksen esityksessä esitetään valvoville viranomaisille tehokkaita toimivaltuuksia valvoa Suomeen sijoittuneita verkon välityspalvelun tarjoajia mukaan lukien toimivalta määrätä harkinnanvaraisia seuraamusmaksuja. Maksuille olisi määriteltävä enimmäismäärä, joka olisi suhteutettu rikkomukseen syyllistyneen palveluntarjoajan liikevaihtoon. Yksittäistapauksissa seuraamusmaksun suuruus perustuisi kokonaisarviointiin, ja siinä huomioitaisiin rikkomuksen luonne ja muut olennaiset olosuhteet. Yhä useammassa uudessa lainsäädännössä esitetään viranomaisille toimivaltaa määrätä seuraamusmaksuja säännösten rikkomistilanteissa.

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että määrältään huomattavista seuraamusmaksuista tulisi päättää monijäsenisissä elimissä, ja tämän vuoksi ehdotuksessa esitetäänkin, että jatkossa Traficomissa kaikki yli 100 000 euron seuraamusmaksut käsiteltäisiin monijäsenisessä seuraamuskollegiossa sen sijaan, että yksi virkamies tai esimerkiksi viraston pääjohtaja tekisi tästä päätöksen.

Nyt käsiteltävän digipalveluasetuksen viranomaisvalvonnan järjestämistä koskevan hallituksen esityksen valmistelussa on ollut mukana työryhmä, jonka työskentelyyn ovat osallistuneet edustajat oikeusministeriöstä, työ- ja elinkeinoministeriöstä, sisäministeriöstä, valtiovarainministeriöstä, ulkoministeriöstä sekä Liikenne- ja viestintävirastosta ja Kilpailu- ja kuluttajavirastosta. Myös tietosuojavaltuutettu osallistui työryhmän työhön.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm.

19.09 Niina Malm sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Esitys on hyvä. Aina kaikki, mikä edesauttaa demokratian toteutumista ja sitä, että disinformaatio ei ole se, mikä täällä valloilla on, on positiivista. Tätä esitystä on odotettu, ja tämä on nyt hyvä saada eduskuntaan.

Toinen tähän liittyvä kysymys on tietenkin kansalaisten oman digijalanjäljen, -kädenjäljen turvaaminen ja tietoisuus siitä, mihin sitä tietoa kerätään ja mimmoista digijälkeä tässä digitaalisessa maailmassa nykyisin itsestään jättää.

Mutta esityksessä on myös mainittu, että tämä koskee ja tähän sisältyy internetyhteyksien tarjoajat. Olenkin hiukan huolissani nyt internetyhteyksistä yleisestikin ottaen, koska selvästi valvontaa täytyy olla ja vastuuta myös näille yhtiöille, jotka näitä yhteyksiä tarjoavat, ja heidän osaltaan tarvitaan tarkkuutta.

Meillä on nimittäin tuolla Kaakkois-Suomessa ollut viimeisen kuukauden sellainen tilanne, että kun siirrytään 4G-verkosta 5G-verkkoon, niin voi olla, että viikonloppuna kaksi tuntia omassa puhelimessa se nettiyhteys toimii. Ja kun taas miettii sitä, että meillä on paljon talouksia, missä ei ole valokuitua, ei ole taloyhtiöiden tarjoamia internetyhteyksiä, on se pelkkä puhelin, niin tänä päivänä kuitenkin puhelimen kautta ja näiden verkkojen kautta täytyy myös pystyä toimimaan ja hoitamaan arkipäiväiset asiat, saatikka sitten, että tähän liittyy myös se, että meillä on Suomessa valtavasti alueita, joilla ei pysty soittamaan edes hätäkeskukseen, koska ei ole verkkoa.

Siltä osin toivoisin, että myös tulevaisuudessa kiinnitettäisiin enemmän huomiota siihen, että avun hälyttäminen ja internetverkon saaminen on jokaisen kansalaisoikeus ja että siihen on myös mahdollisuus ja että myös nämä internetpalveluita tuottavat yhtiöt sitoutuvat näihin, eikä niin, että vastaus on se, kun soittaa asiakaspalveluun, että kartta näyttää, että täällä ihan hyvin kuuluu — vaikka todellisuus onkin sitten toinen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

19.11 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! Digipalveluasetuksen toimeenpano on erinomainen ja kokonaisvaltaisesti huomioitu. Disinformaatioon liittyvät epäkohdat saadaan kuntoon. Erityisesti tuolla Kaakkois-Suomessa yhteydet ovat kuitenkin takkuilleet, ja nämä yhteydet tulee jo huoltovarmuudenkin näkökulmasta saattaa kuntoon. Kiitän erityisesti ministeri Rannetta ripeästä, nopeasta, erinomaisesta asioihin puuttumisesta ja myös erinomaisesta työstä ministeriössä. Tämä on erinomaista meidän asioiden hoitamista — kiitos paljon.

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Joona Räsänen.

19.12 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Aikana, jolloin elämämme ja oikeastaan kaikenlainen toimintamme enenevässä määrin tapahtuu myös digitaalisilla alustoilla, on todella tärkeää, että me asetamme myös näiden alustojen toiminnalle tiettyjä sääntöjä ja teemme niitä myös globaalisti. Siltä osin toivotan tämän uudistuksen tervetulleeksi, jotta nimenomaan EU:n mittakaavassa pystytään myös sääntelemään näiden toimijoiden harjoittamaa toimintaa ja ylläpidetään reiluja pelisääntöjä erikokoisille toimijoille.

Arvoisa puhemies! Tästä esityksestä ehkä poimin sen tärkeimmän asian — tai ehkä ne kaksi, jotka täällä ovat tulleet. Toinen liittyy tähän disinformaatioon, millä tavalla sitä voidaan torjua, ja siihenhän tämä esitys tuo uusia välineitä, mutta ehkä vielä tärkeämpänä todella tässä ajassa on tämä henkilötietojen suojaaminen. Meistä jokaisella, joka käyttää erilaisia digitaalisia alustoja, pitää olla kuitenkin varmuus siitä, että viime kädessä kaikkein tärkeimmät henkilötiedot ovat suojattuina. Toivon, että tämä pidetään sellaisena johtotähtenä, kun mietitään erilaista sääntelyn kehittämistä. Mitä tulee sitten erilaisiin digitaalisiin alustoihin, niin todella niiden tietojen osalta, jotka jokainen meistä omaa, me itse olemme niiden tietojen omistajia, eikä niin, että ne lähtevät valtoimenaan leviämään. Tämähän on iso globaali kysymys myös tänä päivänä, ottaen huomioon myös sen keskustelun, mitä muualla maailmassa käydään, ja senpä takia toivotan tervetulleeksi aina ne uudistukset, joilla esimerkiksi tätä henkilötietojen suojaamista pystytään tehostamaan, jotta jokainen todella voi edelleen turvallisesti digitaalisessakin maailmassa asioida.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm.

19.14 Niina Malm sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Unohtui kysyä se kysymys, mikä oli tässä mietitty jo etukäteen ministerille. [Naurua]

Nyt kun tämä Suomen status turvallisuuspolitiikassa ja mannerlaatat meidän ympärillä ovat muuttuneet, on myös tämä meidän sijainti muuttunut siltä osin, että ollaan osa Nato-maita ja samalla myöskin Naton ja EU:n ulkoraja. Kun meillä viime vai toissa talvena oli näitä hiihtolenkkejä Laatokalla, siis verkkohäirintää — että jos kävi ulkoilemassa, niin verkkohäirinnän seurauksena sitten Sports Trackeriin tai johonkin muuhun palveluun se piirtyi aivan väärään paikkaan — niin onko teillä ollut nyt puhetta tässä kontekstissa tästä verkkohäirinnästä ja siitä, että kun näitä verkkoja nyt valvotaan entistä enemmän ja paremmin, niin mikä on se tulevaisuuskuva siitä, voidaanko myös tähän verkkohäirintään puuttua paremmin, jos tarvis vaatii?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Otetaan tämä puheenvuorolista loppuun ja sen jälkeen ministerin vastaus. — Edustaja Elomaa.

19.15 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Digimaailmassa eletään, ja koko ajan menee kehitys todella suurin harppauksin. Se merkitsee myös sitä, että siinä kamppaillaan myös rinnan rikollisten kanssa ja haasteita riittää.

Tämä hallituksen esitys on kuitenkin kannatettava. Toivonkin ministeri Ranteelle myös paljon jaksamista. Haasteita riittää tässä maailmassa, ja tarvitaan niitä huoltoja, joilla ihmi-

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

siä sitten huolletaan ja heidän tulevaisuuttaan turvataan kuitenkin tässä digimaailmassa. Ja kun ollaan verkossa, niin ei voi olla miettimättä sitä, miten varsinkin nuoriin vaikuttaa tämä digimaailma ja mitä haasteita ja ongelmia sieltä löytyy.

Kiitos tähän mennessä meidän ministerille. Uskon, että ministeri on paras mahdollinen tällä hetkellä hoitamaan näitä asioita.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Ranne.

19.17 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia. — Hyvät edustajat, ensin tämä suuri tilanne: merkittävä, koko maailman turvallisuutta heikentävä sota, Ukrainan sota, ja tilanne Israelissa Gazassa. Liikenne- ja viestintäministeriö on koko ajan ollut erittäin hyvin ajan tasalla, ja meillä on keskitytty nimenomaan kyber- ja digiturvallisuuden parantamiseen. Tietenkin, kun puhutaan koko Suomen turvallisuutta, kansallista turvallisuutta ja kokonaisturvallisuutta koskevista asioista, näitä ei täällä isommin voi avata, mutta me teemme tuolla jatkuvasti tätä työtä. Kolme neljäsosaa meidän työstämme on itse asiassa sellaista, joka ei näy ulospäin. Meillä on liikenne- ja viestintäministeriön alaisuudessa Traficomissa Kyberturvallisuuskeskus, ja meillä on myös kyberturvallisuusjohtaja. Hän toimii tuolla minun alaisuudessani. Eli tässä olemme kyllä, voisin sanoa, edelläkävijä maailmassa. Pidämme myöskin siitä kiinni, emme yhtään lipsu. Tämä on erittäin tärkeää.

Sitten tästä tilanteesta, kuinka pystymme turvaamaan tätä verkkoa. Tämä ei ihan suoraan liittynyt tähän kohtaan, mutta vastaan siihen kuitenkin, että Suomessa on kansainvälisesti tarkasteltuna kuitenkin erittäin hyvä matkaviestinverkkosaatavuus. Meillä on toimintavarmuus hyvin korkea. 4G-verkot kattavat tällä hetkellä yli 90 prosenttia väestöstämme ja 5G:kin jo 87 prosenttia. Mutta toki, kun meillä ovat markkinoilla toimivat yritykset, aina ei voi saada ihan sitä, mitä tarvitsemme joka hetki. Tätä työstämme tietenkin koko ajan ja jatkuvasti, niin että emme päästä markkinoitakaan helpolla.

Lyhyesti vielä tähän loppuun: Teemme sisäministeriön ja puolustusministeriön kanssa hyvää ja tiivistä yhteistyötä kaikkiin näihin liittyen. Kyllähän me tietenkin jaksamme, koska meidän velvollisuutemme on tehdä töitä Suomen eteen. Mikä olisi sen suurempi kunnia, luottamus, että saamme niitä tehdä. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

10. Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus Ulkopoliittisen instituutin tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2022

Kertomus K 9/2023 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 2/2023 vp

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on tarkastusvaliokunnan mietintö TrVM 2/2023 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. — Keskustelu alkaa. — Ojala-Niemelä ei esitele tätä kertomusta ja siihen liittyviä asiakirjoja, joten mennään suoraan muuhun puhujalistaan. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.20 Veijo Niemi ps: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus Ulkopoliittisen instituutin tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2022.

Eduskunnalle:

Olemme tilintarkastaneet eduskunnan tilisäännön 19 §:n 1 momentin määräämällä tavalla Ulkopoliittisen instituutin kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.—31.12.2022. Johtajan ja hallintojohtajan allekirjoittama tilinpäätös, joka on laadittu talousarvioasetuksen 8 luvun säännöksiä ja Ulkopoliittisen instituutin taloussääntöä noudattaen, sisältää talousarvion, toteutumatlaskelman, tuotto- ja kululaskelman, taseen ja tilinpäätöksen liitetiedot.

Johtajan ja hallintojohtajan vastuu:

Johtaja ja hallintojohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että ne antavat oikeat ja riittävät tiedot viraston tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Johtajan ja hallintojohtajan on huolehdittava siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta:

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat viraston tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot Ulkopoliittisen instituutin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia.

Helsingissä 2. maaliskuuta 2023

Veijo Niemi, tilintarkastajien puheenjohtaja

Merja Mäkisalo-Ropponen, varapuheenjohtaja

Atte Kaleva, jäsen

Tiina Lind, KHT, JHT, tarkastaja, jäsen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitoksia. — Ja sitten edustaja Kaunisto.

19.22 Ville Kaunisto kok: Kiitoksia, rouva puhemies! Ja kiitoksia edustaja Niemelle tästä puheenvuorosta. Ehkä tässä yhteydessä haluaisin todeta, että kyllähän puhutaan tietenkin vuodesta 2022.

Kyllä Ulkopoliittinen instituutti on hyvä esimerkki toimijasta, jonka arvoa ei ehkä aina ymmärretä ennen kuin se päivä koittaa, että se arvo ymmärretään. Siinä mielessä kyllä täytyy todeta, että ulkopoliitiikan rooli on ollut ehkä vähän ulkopoliitiikan nörttien harrastus,

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

mutta siitä on kyllä muodostunut meidän koko kansakuntaa todella syvästi koskeva asia. Tähän ehkä haluaisin tuoda sitä taustaa ja sitä ajatusta, että kuitenkin me elimme parin vuoden ajan keskellä koronapandemiaa, jossa Ulkopoliittisen instituutin tutkijat olivat luonnollisesti äärimmäisen kovilla ja koko työelämä oli haastavassa tilanteessa, ja siitä suoraan siirryttiin Venäjän brutalaan hyökkäyssotaan Ukrainaan. Kyllä täytyy antaa valtava kunnianosoitus myös sinne tutkijoille, jotka ovat tässä todella hektisessä ajassa pystyneet tuottamaan niin laadukasta materiaalia meille kansanedustajille mutta ennen kaikkea koko kansalle.

Niin kuin tuossa aikaisemmassa asiakohdassa ulkoministeri Valtoselle totesin, meidän elämme aivan poikkeuksellista geopolitiikan aikaa, ja siihen liittyy monia tahoja ja tasoja. Ei puhuta pelkästään aseista, vaan puhutaan myös geoekonomiasta ja valtioiden välisestä taloudellisesta kilpailusta. Näiden asioiden käsittely ja niistä syvällisen informaation saaminen on aivan keskeistä, ei pelkästään eduskunnan toiminnan kannalta vaan koko yhteiskunnan pärjäämisen kannalta.

Ehkä loppuun tästä kaikesta vielä totean, että kyllä aika ylpeydellä on saanut kansanedustajana seurata sitä tapaa, millä meidän Ulkopoliittisen instituutin tutkijat tänä päivänä pystyvät mediassa toimimaan, ja heitä on paljon. He pystyvät puhumaan erittäin vaikeista, herkistä asioista tässä ajassa, kun kansalaiset, suomalaiset, ovat huolissaan, ymmärrettävästi ja huolia tukien ja rauhoittavasti. Nostan hattua kyllä näille tutkijoille siitä työstä, mitä he ovat tässä aivan poikkeuksellisten vuosien aikana tehneet. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 9/2023 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 13/2023 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 1/2023 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 1/2023 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Edustaja Puisto.

Keskustelu

19.25 Sakari Puisto ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on talousvaliokunnan mietintö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain muuttamisesta. Esittelen nyt mietinnön.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettua lakia. Kyse on täydentävästä kansallisesta sääntelystä, jota tarvitaan ulkomaisia tukia koskevassa EU:n asetuksessa säädettyjen viranomaisten velvollisuuksien selventämiseksi ja toimivaltaisen kansallisen viranomaisen nimeämiseksi.

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

Kilpailu- ja kuluttajavirastolle säädettäisiin toimivaltuus ja velvollisuus tehdä asetuksen mukainen tarkastus asetuksen täytäntöönpanosta vastaavan Euroopan komission pyynnöstä Suomessa ja velvollisuus avustaa komissiota sen Suomessa tekemässä tarkastuksessa. Lisäksi Kilpailu- ja kuluttajavirasto toimisi kansallisena yhteysviranomaisena tilanteissa, joissa Euroopan komission tiedossa ei ole, mille kansalliselle viranomaiselle tai hankintayksikölle komission tietopyyntö tulisi Suomessa osoittaa. Kilpailu- ja kuluttajavirastolla olisi oikeus saada asetuksen mukaista tietoa toisilta kansallisilta viranomaisilta ja hankintayksiköiltä salassapitosäännösten estämättä sekä lähettää sitä komissiolle.

Asetuksen tavoitteena on siis puuttua kilpailun vääristymisiin, joita EU:n ulkopuolisten maiden myöntämistä tuista aiheutuu EU:ssa toimiville yrityksille. On arvioitu, että suomalaiset yritykset hyötyvät säädöksestä, mikäli sillä saadaan turvattua yhtäläisiä kilpailuedellytyksiä ja mikäli sääntely ei johda EU-alueelta tulevien yritysten toimintaedellytysten vaikeutumiseen kolmansissa maissa tai EU:n houkuttelevuuden vähenemiseen investointikohteena.

Lakiehdotuksen mukaan EU-asetuksen edellyttämät kansalliset viranomaistehtävät säädetään Kilpailu- ja kuluttajaviraston tehtäviksi lisäämällä Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin uusi 1 a luku. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, Kilpailu- ja kuluttajavirastolla on osaaminen, tietotekniset työkalut ja toimivalta tehdä kilpailuoikeuteen liittyviä tarkastuksia. Menettelyllisesti EU:n asetuksen mukaisen tarkastuksen on arvioitu vastaavan pitkälti viraston kilpailusääntöjen perusteella tekemiä tarkastuksia. Talousvaliokunta pitää tarkoituksenmukaisena Kilpailu- ja kuluttajaviraston nimeämistä asiasta vastaavaksi viranomaiseksi ja korostaa riittävien resurssien turvaamista tähän tehtävään.

Arvoisa puhemies! Tähän asiayhteyteen liittyy laajempia kauppapoliittisia ja kilpailupoliittisia näkökulmia, mutta tässä itse lakiehdotuksen sisältö. Talousvaliokunnan mietintö on yksimielinen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitoksia esittelystä. — Ja sitten edustaja Kaunisto.

19.28 Ville Kaunisto kok: Arvoisa rouva puhemies! Talousvaliokunnan varapuheenjohtajana totean, että talousvaliokunnan puheenjohtaja on tehnyt erinomaista työtä valiokunnan yhtenäisessä rintamassa. Ja kuten hän tuohon loppuun totesi, niin talousvaliokunnan lausunto on tosissaan yksimielinen. Enkä lähde toistamaan näitä yksityiskohtia, mitä erinomainen puheenjohtajamme tässä esitti.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 13/2023 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Lakialoite laiksi varainsiirtoverolain 6 ja 20 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 10/2023 vp Saara Hyrkkö vihr

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 45/2023 vp

Keskustelu asiasta sallittiin myös päiväjärjestyksen 4. asiakohdassa.

13. Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus vuodelta 2022

Kertomus K 5/2023 vp

Valiokunnan mietintö StVM 4/2023 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 20.10.2023 pidettävään täysistuntoon.

14. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 20.10.2023 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 20.00.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola